

HERBESTHAL

13

Spoorweg 13 JOURNAAL

FL 9,80
BF 185

Speciaal : speelgoedbeurs Neurenberg

Open Uw loodsen de 62'ers zijn er!

Belgische diesellok-amateurs verheugt U, **vanaf heden beschikbaar**: de eerste 62'ers met de referentienummers 43544 (6246), 43546 (6278) en 43545 (6300) die weldra Uw stelplaatsen zullen bevolken. In

de loop van het jaar volgen er nog meer, waarvan enkelen slechts alleen in België verkrijgbaar. In totaal zullen **8 verschillende versies** het daglicht zien.

Handmonster van de 6278 dat ons ter beschikking werd gesteld door de bouwer, Dhr. Eric Remont.

Uitgave van :
S.A. Editions H.K
Directie : Kurt Heidbreder
Aachener Strasse 6
B-4700 Eupen
Tel. 087/74.39.24
(vanuit Nederland :
09- 32 87 74 39 24)

Nr.13

2e jaargang 1988

**Losse nummers
Hfl 9,80 of BF 185**

Redactie :
eindredactie en lay-out : Kurt Heidbreder
hoofdreductie Nederland :
Huub van Keulen
hoofdreductie België : Max Delie
modelbouw : Kurt Heidbreder
medewerkers : Joop Bolland, Ronald Koppen, Ger Moes, Paul Jacobs, Gerrit Nieuwenhuis, Harrie Peters, André Saenen, Francy Schutz, Léon Faway
secretariaat : Jolande Brisbois-Bastings, Nicole Nizet-Lanneau

Redactie-adres Nederland
Spoorweg Journaal NL
Postbus 648
3200 AN Spijkenisse

Abonnementen en advertenties :
uitsluitend rechtstreeks bij de uitgever

Advertenties kunnen worden geweigerd

Tekstverwerking : S.A. Editions H.K.

Fotocompositie : Alain Kerff sprl, Dalhem

Printed in Italy by Europlanning Srl Verona.

Abonnementsprijs voor 12 nummers :
Hfl 110.- of BF 1.990
Het abonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij uiterlijk 6 weken voor de vervaldatum schriftelijk is opgezegd.

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Publicatie in licentie van artikelen uit „Eisenbahn Journal“ met toestemming van H. Merker Verlag.

INHOUD...

BLAD

Stroomlijnmaterieel van de NS	4	Speelgoedbeurs Neurenberg	17
November in Berlijn	8	Bouwen van een goederenloods	34
Supermodel van de BR 39 14	14	Voorbeeld en model	40

Beste lezer,

Het is niet onze gewoonte fel van leer te trekken wanneer wij een nieuw model bespreken. Er is ons altijd veel aan gelegen om een model al het mogelijke recht te doen wedervaren.

Desondanks, gezien de groeiende ontevredenheid onder een groot aantal liefhebbers en verzamelaars van de producten van MÄRKLIN, het beroemde merk dat zo rijk aan traditie is, vinden wij het hoog tijd worden voor een waarschuwing aan het adres van deze firma, want de weg die zij de laatste tijd met bepaalde modellen is ingeslaan wijkt steeds verder af van de verlangens van liefhebbers van modelspoor. Uiteraard spreken we hier slechts over een deel van de clientèle. Maar, afgezien van de groep verzamelaars die de ogen sluit voor fouten in de afwerking, zal een aanzienlijk aantal liefhebbers van modelspoor weigeren dit model aan te schaffen. Wat een verlies! en dat niet alleen voor MÄRKLIN, maar ook meer in het bijzonder voor de winkeliers die so-wieso in de huidige prijzenoorlog toch al moeite genoeg hebben om 't hoofd boven water te houden. Dergelijke fouten kunnen op de lange duur voor alle partners resulteren in een commercieel fiasco.

Men kan niet zomaar ongestraft een grote groep potentiële klanten negeren. De redactie is ervan overtuigd dat MÄRKLIN op zoek moet gaan naar specialisten die zowel historisch als technisch gesproken van alle markten thuis zijn teneinde tegenspoed te vermijden.

Een en ander moet niet als negatieve kritiek opgevat worden. Spoorweg Journaal wil medespeler, geen tegenspeler zijn van de fabrikanten, groot en klein, maar mocht er in de toekomst weer iets dergelijks worden vervaardigd, dan zal Spoorweg Journaal daar geen aandacht meer aan schenken, zeker niet wanneer het om een model van meer dan FI 300.-/BF 6000.- gaat. In deze branche bestaan er natuurlijk geen perfecte modellen, maar er bestaan wel minimum-eisen waaraan tegemoet gekomen dient te worden.

Laten we hopen dat MÄRKLIN afstand neemt van de „verlichte“ inspiratie van een slecht „decorateur“. Want honderden arbeidsplaatsen staan op de lange duur op het spel als men dergelijke anachronismen in alle onderdelen van het programma blijft debiteren.

Dan maken we nu plaats voor het artikel van Roger Vissers, waar geen wijzigingen in zijn aangebracht en dat de gevoelens weergeeft van talloze liefhebbers van modelspoor die regelmatig over dit onderwerp met ons contact opnemen. H.K.

Foto voorpagina : De nieuwe poststellen

Het was reeds lang bekend dat de oude poststellen aan vervanging toe waren. Het nieuwe akkoord tussen de Regie der Posterijen en de NMBS was de aanleiding om 15 klas-sieke tweeledige motorstellen om te bouwen om ze volledig geschikt te maken voor het vervoer van postcontainers. De geruchten dat de oude beneluxstellen hiervoor zouden gebruikt worden, bleken spijtig genoeg uit de lucht gegrepen. Het stel 109 was het eerste stel dat voor ombouw aangeduid werd. Hierbij werd de ganse binneninrichting uitgebrouwen en de noodzakelijke voorzieningen voor het vervoer van postcontainers aangebracht. Om een vlug in- en uitladen van deze containers mogelijk te maken werden langs beide zijden 2 laadrolluiken aangebracht. De kopdeuren werden verwijderd en vervangen door een plaat voorzien van het B-monogram. Het ganse stel werd in het postrood geschilderd met een witte band overlangs. Aan de kopeinden werden gele zichtbaarheidsbanden aangebracht. Het eerste omgebouwde stel, 109, werd omgenummerd in 963. Op woensdag 27.1.1988 werd de eerste proefrit uitgevoerd, want men had bij de ombouw de gelegenheid benut om tevens de elektrische motoren te vervangen. Door een defect in het hoogspanningsgedeelte werd deze rit vroegtijdig afgebroken. De volgende dag, donderdag 28.1.1988, werd dan de eigenlijke proefrit tussen de Centrale Werkplaats van Mechelen en Landen succesvol uitgevoerd. Het stel 963 werd op woensdag 3 februari 1988 officieel aan de Belgische Posterijen voorgesteld die het prompt afkeurden en de volgende wijzigingen wensten :

- Vervangen van het monogram B door dat van de Posterijen : „De Posthoorn“.
- Aanpassen van de tint van de rode kleur.
- Terugplaatsen van de vouwbalgen die men tussen de twee delen van het stel had weggenomen.
- Aanbrengen van een nooduitgang.
- Aanpassen van een reeks details.

Door deze onverwachte wending bij de afname van het stel is het ons mogelijk U enkele exclusieve foto's aan te bieden van het nieuwe poststel in zijn oorspronkelijke uitvoering.

Paul Jacobs

De stroomlijn dieselstellen van NS (Afl. II)

OME KEESIES EN DE'5-EN

Om de dienst Alkmaar-Den Helder te moderniseren - van plannen tot electrificatie is nog geen sprake - laat NS in 1937 bij Werkspoor Utrecht een achttal verbrandingsmotorrijtuigen bouwen. In tegenstelling tot de drieën mat.'34 spreekt men bij deze motorrijtuigen niet van mat.'37. Misschien is de serie daar te klein voor.

De typeaanduiding voor deze treinen is omBC, motorwagen met tweede en derde klasse afdeling. Ze worden in de serie 2901-2908 genummerd. De overbrenging van motor op wielen geschiedt diesel-mechanisch en niet diesel-electrisch zoals bij mat.'34. In vaktermen bij het spoorwegpersoneel worden zij al gauw Ome Keesies genoemd, naar een toen bekende hoorspelfiguur.

Men besluit om de cabineramen, waarschijnlijk op verzoek van de machinisten, groter te maken. Daarmee verandert ook de stroomlijnvorm van de neus. Deze wordt wat steiler maar heeft toch nog vele overeenkomsten met de oorspronkelijke stroomlijnvorm van mat.'34.

De rijtuigen hebben een totale lengte van 26,70 meter, 56 zitplaatsen in de derde klasse en 15 zitplaatsen in de tweede klasse. Ieder rijtuig is voorzien van twee motoren die onder de vloer van het bagagecompartiment zijn geplaatst, terwijl de brandstoftanks zich in het dak bevinden. Het bagagegedeelte vormt tevens de scheiding tussen tweede en derde klasse. De separatie tussen cabine en reizigersafdeling bestaat uit een glazen wand, waardoor de reizigers op de baan kunnen kijken. De motoren die worden ingebouwd zijn van fabrikaat Stork of Thomassen, kunnen elk 150 pk ontwikkelen en zijn tezamen goed voor een topsnelheid van 105 km/h. Hoewel gebouwd voor de dienst vanuit Alkmaar naar Den Helder, worden deze motorrijtuigen direct na hun levering aan NS ingezet op de op 3 oktober 1937 gestarte verbinding Amersfoort-Barneveld-Arnhem, de lijn die wij nu kennen onder de bijnaam „Kippenlijn“.

De inzet van de omBC's in deze dienst blijkt een goed idee van NS, het aantal reizigers tussen deze twee belangrijke Gelderse steden stijgt er niet onaanzienlijk door. Na het uitbreken van de oorlog moeten de stellen uit de dienst worden genomen omdat er op last van de bezetter op brandstof bespaard dient te worden ten gunste van militaire doeleinden. Bij de hevige gevechten rond de stad Arnhem krijgen de opgeborgen rijtuigen het stevig te verduren. Zij lopen ernstige schade op en ook blijken een tweetal eenheden in oostelijke richting te zijn afgevoerd. Al met al zijn na de oorlog nog slechts drie van de oorspronkelijke acht stellen beschikbaar of voor herstel te gebruiken, te weten: De 2904, de 2907 en 2908. Deze worden na herstel van oorlogsschade ingezet op de lijn Gouda-Alphen aan den Rijn.

Bij de grote omnummering van 1950 worden deze drie stellen vernummerd in de serie 101 t/m 103, waarna in 1952 de 101 en de 103 buiten dienst genomen worden. Motorrijtuig 102 houdt het wat langer vol en wordt in 1954, bij de komst van de Blauwe Engelen, nogmaals vernummerd en gaat de rest van zijn bestaan als inspectie motorrijtuig met het nummer 11 over de rails. Deze inzet heeft tot 1961 geduurd, waarna sloop volgde.

De grote cabineramen en de stroomlijnvorm van de omBC's vinden we terug bij de volgende serie dieseltreinstellen, die in het begin van de jaren veertig aan het materieelpark van de Nederlandse Spoorwegen worden toegevoegd. We spreken dan over de diesel-electrische vijfagentreinen serie 51 t/m 68. De goede ervaringen met de DE-tractie, opgedaan met de driewagenstellen mat.'34, liggen hieraan ten grondslag. De stellen zijn bedoeld om met ingang van de zomerdienst 1940 de lange afstandsverbindingen tussen de Randstad en Groningen/Twente te gaan verzorgen.

Om de reizigers op deze lange trajecten van het nodige comfort te voorzien, is een complete keukeninrichting ingebouwd. Door het uitbreken van

1. Kruisende omBC's (links de 2901) op het station van Barneveld. De foto werd waarschijnlijk omstreeks 1938 gemaakt. Foto : Collectie Hans van Engelen

2. DE5 183 als trein naar Alkmaar te Hoorn, 10-04-'74. Foto : Harrie Peters

3. In het station van Nijmegen wordt DE5 197 voorbijgereden door Eld4 673, 24-07-'67. Foto : Harrie Peters

de tweede wereldoorlog is het van genoemde inzet nooit gekomen, iets dat we bij de omBC's ook hebben ervaren.

Gedurende de eerste jaren van de oorlog hebben zij nauwelijks of in het geheel niet gereden en/of zijn zij naar het buitenland afgevoerd, al dan niet voorzien van normaal spoor stoot- en trekwerk. De automatische Scharfenbergkoppeling waarvan de treinstellen zijn voorzien, is in het „buitenland“ onbruikbaar. Aan gebruik in diensten op het buitenland is tijdens de ontwerp- en bouwfase wel gedacht. Hiertoe heeft men op de motorwagens het opschrift „Nederland“ aangebracht, maar of de

beschreven manier van dienst doen in het buitenland de door de directie van NS bedoelde is, wordt ten eerste betwijfeld.

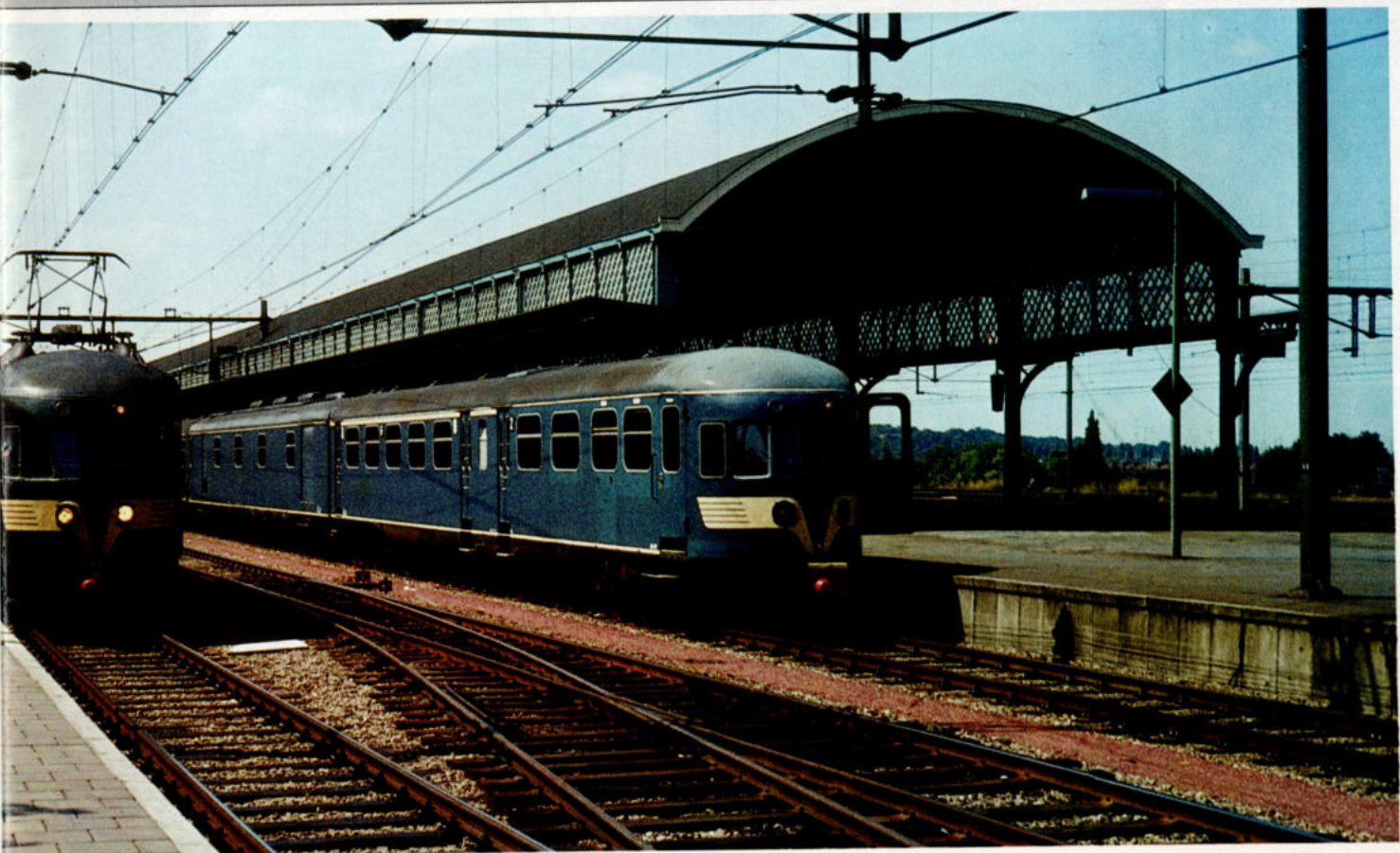
Na de oorlog zijn er van de achttien oorspronkelijk gebouwde stellen en twee extra motorwagens nog slechts twaalf bruikbaar of teruggevonden. Ook de twee reserve mD's -dit is de vakaanduiding voor de motorwagens- blijken nog aanwezig te zijn.

Na herstel worden diverse treinstellen vernummerd om weer een aaneengesloten serie te vormen. Bij het in dienst komen van de Blauwe Engelen volgt wederom een vernummering in 181-192, de mD's in 181-194. In 1953 blijven van het elektrische mat.'40 serie 800 een aantal bakken over. Deze worden gecombineerd met de reeds genoemde reserve mD's en deze, qua indeling en bakken, afwijkende dieselvijven krijgen de nummers 196 en 197.

Direct na het herstel van de opgelopen oorlogsschade worden de vijven een korte periode ingedeeld in diensten waarvoor zij oorspronkelijk zijn gebouwd. Vanwege het hoge tempo waarin de lange afstandsverbindingen onder de draad worden gebracht, verhuizen de stellen in 1950 naar de lijn Nijmegen-Vlissingen. Hier blijven zij tot 1957 rijden en de nodige kilometers verslinden. De electrificatie van dit traject is er de oorzaak van dat de treinstellen in dat jaar naar diverse secundaire baanvakken verdreven worden. Hier blijven zij tot aan hun buitendienststelling in mei 1974 hoofdzakelijk spitsuurtreinen rijden.

Vele railvrienden vinden in deze laatste jaren van de DE'5-en de weg naar de lijnen : Amsterdam-Enkhuizen, Dordrecht-Geldermalsen-Arnhem/Nijmegen, Nijmegen-Venlo, Arnhem-Winterswijk en Zwolle-Emmen. Na het einde van hun loopbaan werden de treinstellen, in afwachting van de sloop, opgeborgen in Zwolle-Goederen of Amsterdam-Rietlanden.

De opdracht voor de bouw van de snellopers -een snelheid van 160 km/h is een vereiste- wordt gegund aan de drie bekende Nederlandse treinenbouwers, Allan Rotterdam, Beijnes Haarlem en

Werkspoor in Utrecht. Vanwege deze hoge snelheid worden alle trucks, behalve die van de mD's, voorzien van een electromagnetische railrem om de remweg te kunnen bekorten. Bij latere revisies is deze weer verwijderd, daar genoemde hoge snelheid in de normale dienstregeling nooit voorkwam.

Werkspoor bouwt de ABk-bak en de motorwagens, Allan de hieropvolgende Coo-bak (de dubbele o in de bakaanduiding komt van dubbel opgelegd), terwijl Beijnes de Co en de Ck-bak voor haar rekening neemt. Alle bakken hebben twee-assige draaistellen behalve de mD. De motorwagens

hebben drie-assige trucks om het niet geringe gewicht van ruim honderd ton te kunnen torsen. De motorwagen biedt ook onderdak aan de keuken, compleet met fornuis, de bagageafdeling en de conducteursruimte. In deze laatste ruimte vindt ook de treinbegeleider een plaatsje. Hij moet tenslotte tijdens de rit de motoren en aanverwante zaken in de gaten kunnen houden. Bij een revisiebeurt tegen het einde van de jaren zestig worden diverse signaleringen van de motorwagen naar de machinistencabine overgebracht zodat de treinbegeleider, hoofdzakelijk vanwege kostenbesparing, niet meer noodzakelijk is. De treinstel-

4. Deze Ansichtkaart laat de glazen wand zien tussen de cabine en de afdeling 2e klasse van een omBC.

Foto :

Collectie

Hans van Engelen

5. Tijdens een excursie van de NVBS kwamen de DE5 185 en 187 nog eenmaal op station Groningen, 28-04-'73.

Foto :

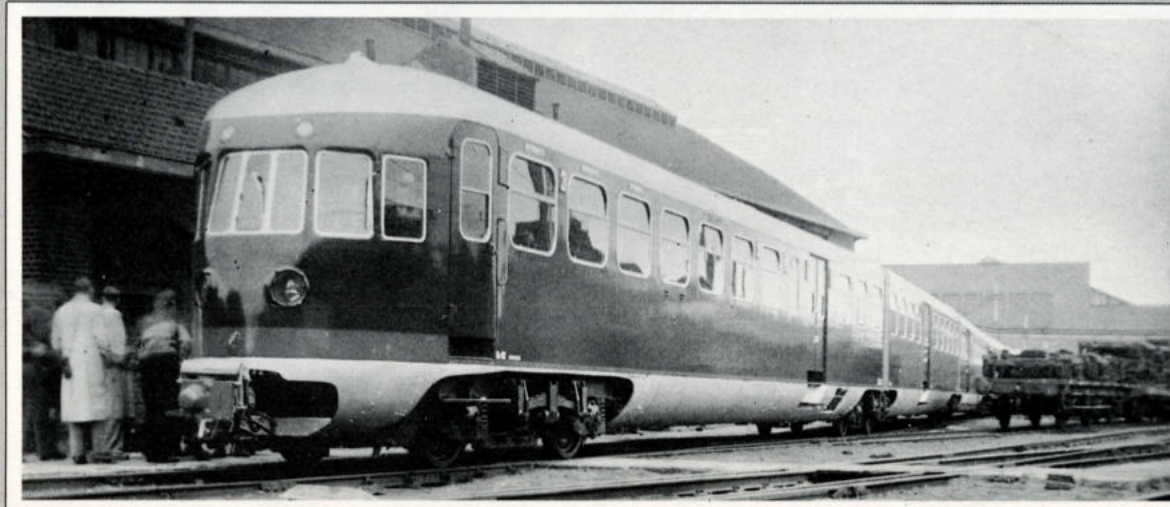
Gerrit Nieuwenhuis

6. Na herstel van oorlogsschade verlaat DE5 52 als nieuw de hoofdwerkplaats van Haarlem, 09-07-'52.

Foto :

Hans van Engelen

8. De blauwe 197 met een rode mD vertrekt uit station Dalfsen op de spoorlijn Zwolle-Emmen, 03-01-'69.

Foto : Harrie Peters

len zijn voorzien van drie, 650 pk sterke Maybach-motoren die in een later stadium vervangen worden door Werkspoor/RUB-motoren.

Bij hun aflevering dragen de diesels de toen gebruikelijke donkergroene kleur met rode biezen, midden jaren vijftig moet dat plaats maken voor het bekende Blauwe Engelen-blauw, een gegeven dat we al kennen van de diesels met '34. Nog weer later, als de komst van de nieuwe dieseldrieën „Plan U” zich aankondigt, wordt dit blauw gewijzigd in het dan geldende dieselrood. De vergelijking is gelukkig aan de vijven voorbijgegaan; wel hebben diverse stellen de blauwe reclamebanen gekregen. Natuurlijk droegen zij wel het bekende NS logo.

Omdat de kleurwisseling van blauw naar rood een niet onaanzienlijk aantal jaren heeft geduurd en de motorwagens regelmatig voor onderhoud moesten worden uitgewisseld, is het wel voorge-

komen dat een tweekleurige DE-5 te zien was, alhoewel men heeft gepoogd dit tot een minimum te beperken. De stellen 184, 196 en 197 behouden hun blauwe dieselas het langst. In 1969 en 1970 moeten zij er echter ook aan geloven.

Alle treinstellen houden het vol tot 1974, behalve de 192. Dit stel botste op 31 augustus 1964 op de enkelsporige brug bij Westervoort op een Duitse trein, getrokken door een dieselloco V200. De elektrificatie van de lijnen Amsterdam-Enkhuizen, Alkmaar-Hoorn en Geldermalsen-Tiel maakt zoveel andere diesels vrij dat men het bij aanvang van de dienstregeling 1974/1975 zonder de imposante, 110 meter lange, dieselvijven kan stellen. Wederom verdwijnt dan een markant stroomlijntype van de Nederlandse rails. Het spoor heeft op dat moment voor vele enthousiasten weer een deel van haar bekoring verloren.

Harrie Peters

7. Onder de seinbrug van Amsterdam CS zien we DE5 183 in de richting Enkhuizen vertrekken, 11-09-'71. Foto: Huub van Keulen

9. Twee generaties diesel-elektrische treinstellen in Nijmegen: links DE5 197 en rechts DE3 130(Plan U), 24-07-'67. Foto: Harrie Peters

Harrie Peters

1. Sfeervolle opname van de omgeving van het lokomotiefdepot van de heer Elsner. De aandacht wordt niet alleen opgeëist door de talrijke details, maar evenzeer door de op een voortreffelijke manier van ouderdomssporen voorziene lokomotiefloods.

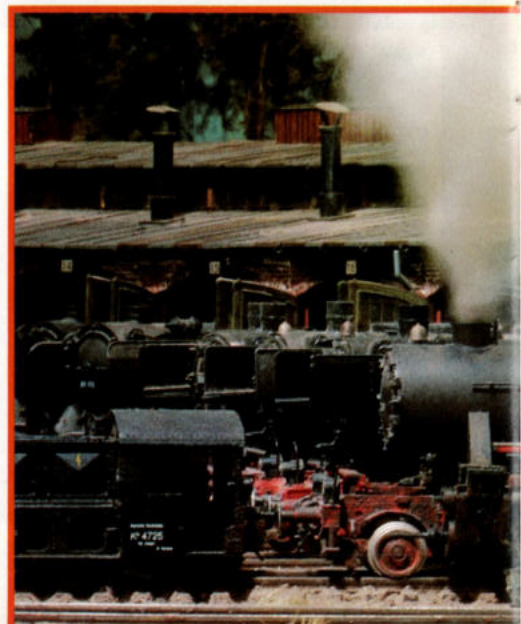
GROTE INTERNATIONALE MODELBOUWWEDSTRIJD VAN HET SPOORWEG JOURNAAL

November in Berlijn

2. Voor het dienstgebouw (van Kibri) staat een „verse” 93 gereed voor haar volgende opdracht.

3. In de halfronde lokomotiefloods staan enige modellen van de heer Elsner.

4. Aanstands zal de personentrein onder de voetgangsnoodbrug doorrijden, welke een tijdje dienst heeft gedaan in Berlijn Spandau/Staaken.

5. Men zou kunnen geloven dat men de geur van rook en warme olie in de neus krijgt. De draaischijf werd overigens zelf gemaakt.

De heer Rudolf Elsner uit Berlijn heeft ons een aantal dia's gestuurd met zo'n echt nevelige herfstseer. Het is voor hem steeds weer een uitdaging om deze o zo moeilijk te fotograferen materie in beeld vast te leggen. Ook deze keer werden de opnamen gemaakt met een Rolleiflex SL 66 E met een Rodagon objectief met een brandpunftafstand van 135 mm.

oie exemplaren uit de verzameling stoomlokomotie

HET VOORBEELD WAS PROVISORISCH

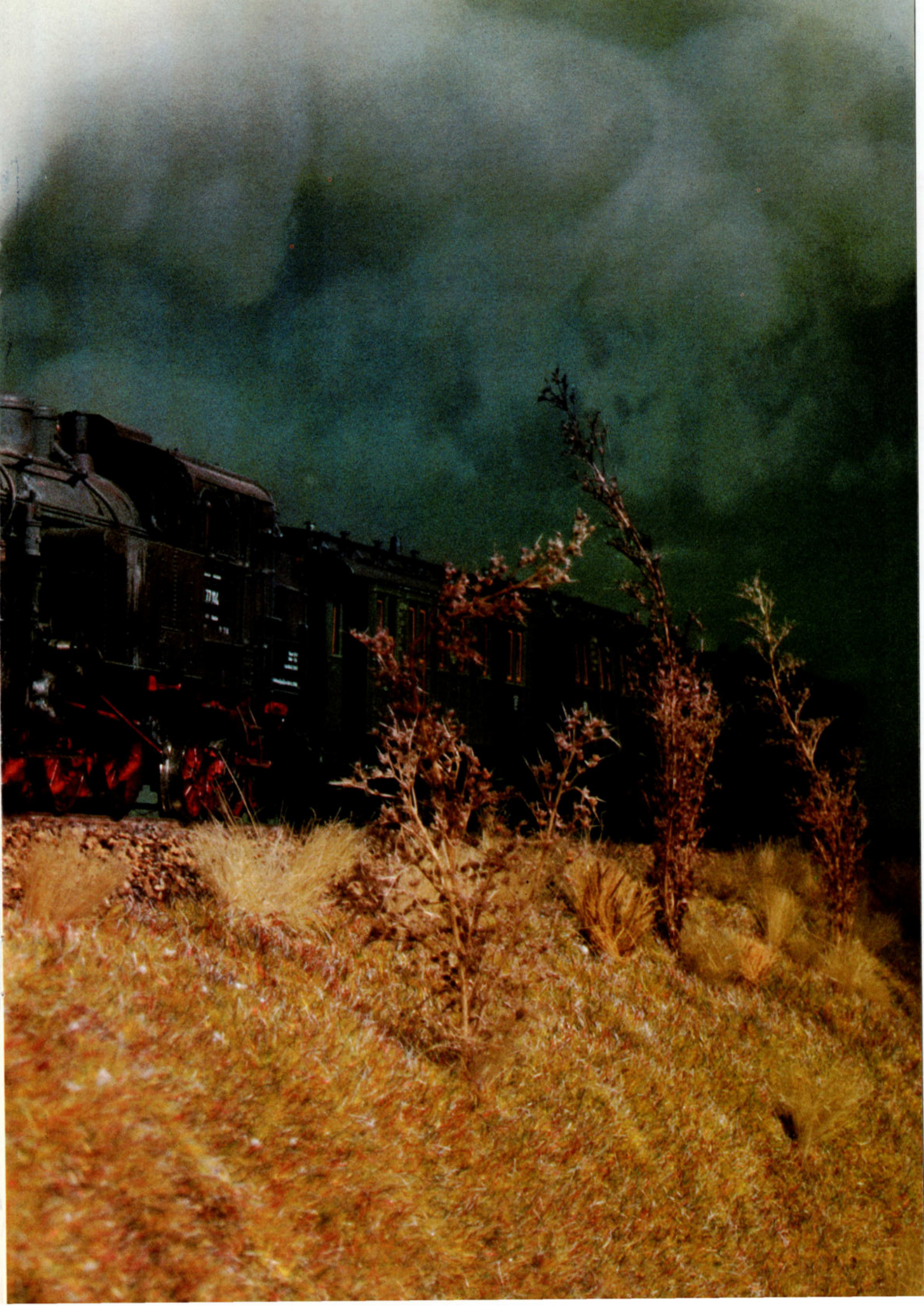
Zoiets kan men niet eens maken uit een bouw pakket, om van kant en klaar kopen maar helemaal te zwijgen : Een houten noodbrug voor voetgangers. Het komt beslist niet alleen door het voorbeeld dat zij er op dit diorama zo goed opstaat. Men mag gerust met de loep in de hand deze noodbrug bekijken om te ontdekken dat zij zeer realistisch werd nagebouwd. Ook uit dit meesterwerk blijkt weer eens dat de heer Elsner een grote voorliefde voor details heeft. Dit model van een noodbrug voor voetgangers is tot in de kleinste details gelijk aan het origineel. Enige jaren geleden moest men namelijk tijdelijk op deze manier

6. Het fundament is van echt beton gemaakt en ook de bakstenen zijn echt.

8. In volle vaart gaat deze lokomotief van de bouwserie 77. Zij trekt een realistische treincombinatie, welke is samengesteld uit Pruisische personenwagens.

7. Op deze „luchtfoto” blijkt hoe goed de voetgangersbrug in het geheel past.

9. Volledig in eigenbouw ontstond deze fijn gedetailleerde voetgangersbrug. De populieren op de achtergrond zijn eveneens zelf gebouwd uit natuurlijke grondstoffen.

11. De BR 94 1730 tijdens een vaart op een grijze november dag. Alle fotos : R. Elsner.

10. Op deze opname kan men goed de zeer fijne details zien. Zelfs de metalen beschermplaat tegen de vonken, welke aan de onderzijde zit, werd niet vergeten.

de Osthavelländische spoorweg oversteken in Berlijn Spandau/Staaken. Deze nauwelijks nog te verbeteren realisering van een konkreet voorbeeld kan men alleen maar bereiken als aan twee belangrijke voorwaarden wordt voldaan.

In de eerste plaats dient men te beschikken over talrijke goede foto's en vervolgens dient men de gave en het geduld te bezitten om het geheel in model na te bouwen. Eerst moeten aan de hand van schetsen exacte bouwtekeningen worden vervaardigd. Daarna dient men vast te stellen welke materialen men nodig heeft en in welke hoeveelheden. Vervolgens moet men uitzoeken wat men kant en klaar zal kunnen kopen en wat men zelf zal moeten maken. De keuze voor een dergelijk object was echter beslist niet alledaags, temeer daar alle te gebruiken onderdelen zelf moesten worden aangemaakt. De brug zelf, die helemaal uit hout werd vervaardigd, de bouten, verbindingsstukken en nieten, evenals de bekledingsplaten welke de brug aan de on-

derzijde tegen vonken moesten beschermen, werden allemaal uit hetzelfde materiaal gemaakt, waarmee ook het grote voorbeeld werd gebouwd. Zelfs de bakstenen op het betonfundament zijn echt. Dat alleen al vereist van de bouwer van zo'n diorama een grote veelzijdigheid in de omgang met en de bewerking van de diverse grondstoffen.

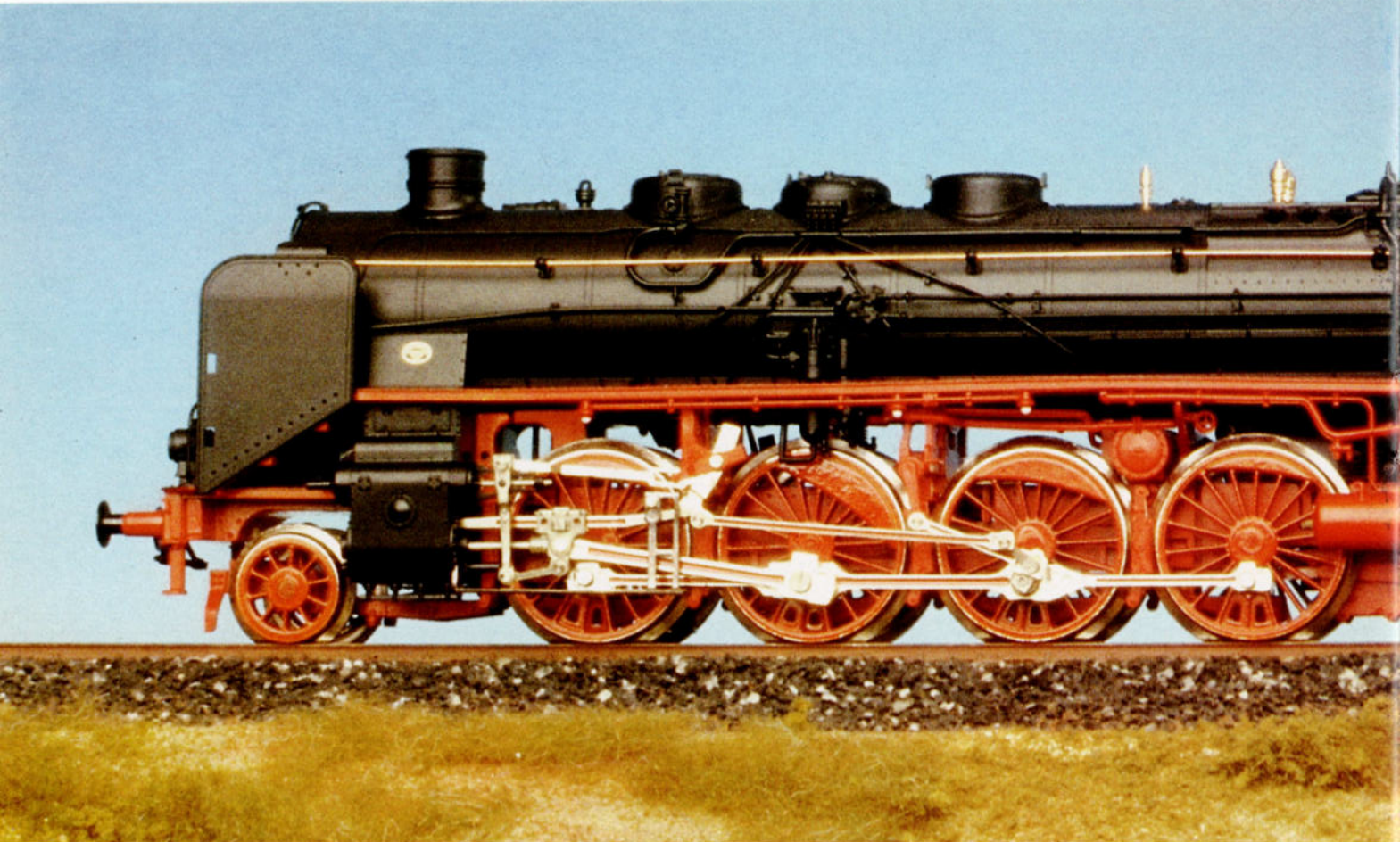
Het gebruiken van metaal, cement en hout in dergelijke hoeveelheden hoort bij de bouw van een modelspoorbaan niet direkt tot de meest gangbare methoden. De bouw van de rest van het diorama met een grootte van 60 x 80 cm lijkt daarbij vergeleken een routinekwestie. Dat lijkt echter alleen maar zo. Ook hier werd elk detail hoe klein het ook was met de grootst mogelijke zorg op

de juiste plaats bevestigd. De steunmuren, de rails, de beplanting, de perrons, ze vormen de achtergrond, maar zijn beslist evenwaardig aan de noodbrug. Bij het aanleggen van de beplanting krijgen de produkten uit de natuur de absolute voorkeur van de heer Elsner. Zo verzamelt hij takjes en wortels, die hij dan verder bewerkt. Veel bruikbare dingen vindt hij ook in de bloemkwekerij.

Een goed idee ligt ten grondslag aan de overgang tussen de voorgrond en de achtergrond van het diorama. Het silhouet van de zelfgebouwde populieren steekt duidelijk af tegen de erachter bevestigde achtergrondfoto. Ook deze achtergrondfoto is realistisch. Het is niet zomaar een foto van „ergens”, nee, het is allemaal echt in Span-

dau. De achtergrondfoto werd in het passende jaargetijde opgenomen over de spoorweg in Spandau-West.

De lokomotieven van de bouwseries 58, 74, 93 van ROCO, de BR 94 van FLEISCHMANN, de bouwserie 77 van RIVAROSSO en de S-Bahn van een Japanse fabrikant zijn allemaal van gebruikssporen voorzien en passen uitstekend in het geheel van dit diorama. Enige foto's zijn nog niet eerder gepubliceerde exemplaren uit een serie welke werd gemaakt naar aanleiding van een artikel over een lokomotiefverzorgingsdepot, van de heer Elsner, dat eerder werd gepubliceerd. Zij vullen het geheel goed aan.

De nieuwe creatie van FLEISCHMANN : De reeks 39

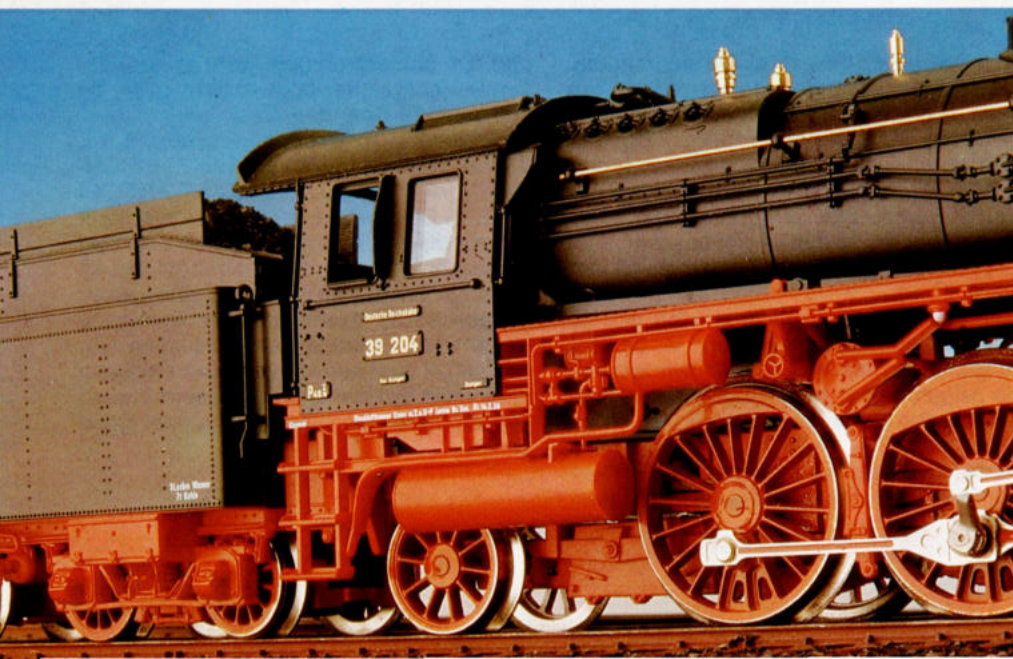
De eerste indruk bedriegt niet. Bij het openen van de doos, dient te worden toegegeven dat het nieuwste model een succes is. Het schaalmodel komt namelijk in alle details overeen met het voorbeeld. Indien U geen vertrouwen heeft in de eerste indruk zal een opmeting van het model U de juiste reproductie op schaal 1/87 bevestigen. De enige onjuistheden die op te merken zijn, zijn de totale hoogte van de lokomotief en de hoogte van de buffers boven de spoorstaven. Maar we moeten U aanstonds doen opmerken dat het hier slechts om enkele tienden van een millimeter gaat. De buitengewone indruk die deze P10 van FLEISCHMANN opwekt, vindt niet alleen zijn oorsprong in de juiste afmetingen, maar zeker ook in de fijnheid van de details. De werkelijkheidsgetrouwe nabootsing van de diverse leidingen en de handgrepen op de

ketel dwingen onze bewondering af. De voorbeeldige kwaliteit van de diverse onderdelen in kunststof verdienen eveneens een compliment voor wat hun fijnheid en sterkte betreft. Indien men absoluut een fout wil vinden bij deze supergedetailleerde lok, dan dienen de twee „stoppen” vermeld te worden die geplaatst zijn op de voorste cilinderdeksels, waar de stangen door de cilinders gaan. Waarom heeft men deze niet afzonderlijk bijgeleverd? De modelbouwer die deze P10 op bochten met grote straal wil inzetten, kan deze onmisbare details toch makkelijk zelf aanbrengen. Eenzelfde opmerking kan gemaakt worden over de te eenvoudige reproductie van de remleidingen.

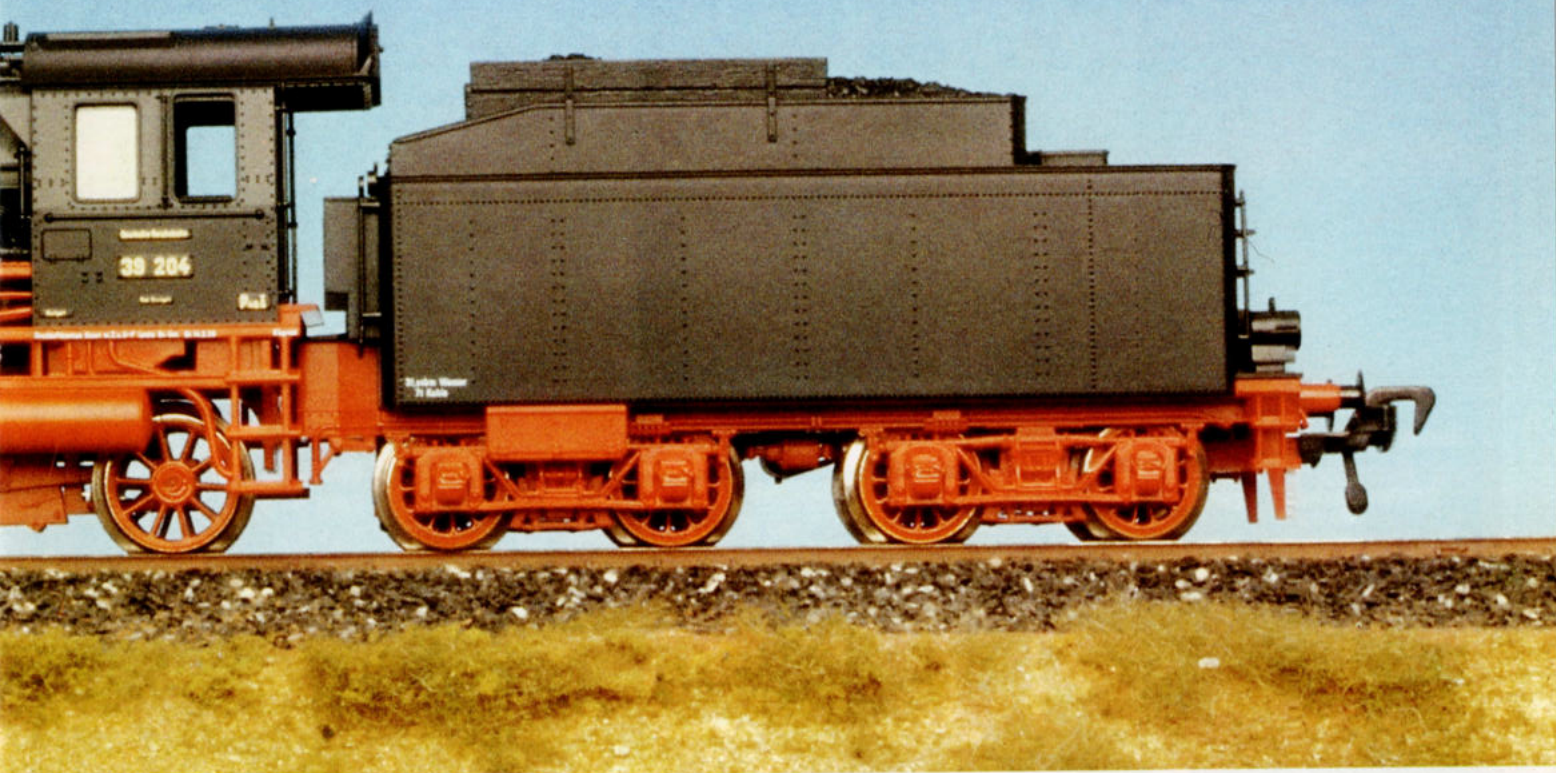
Deze enkele opmerkingen mogen U in geen geval weerhouden om dit buitengewone model aan te schaffen. Een blik in het ma-

chinistenhuis is zeker voldoende om U van de positieve indruk die het model uitstraalt, te overtuigen. De getrouwe reproductie van de achterwand van een P10-ketel is er terug te vinden. De zijanten van het machinistenhuis verdienen ook om nader bekeken te worden: fijne nabootsing van de klinkbouten, een zuivere en juiste beschrifting van de lok, alsook een juiste keuze van de kleur voor cijfers en letters. Alle voordelen van het FLEISCHMANN-spoorwegmaterieel vinden wij in dit nieuwste model in overtreffende mate terug. De spaken van de wielen zijn bijzonder fijn. Hetzelfde geldt voor het ganse stangenstelsel dat van een buitengewoon realisme getuigt. De kenners zullen van de vrije blik door het onderstel genieten wanneer de lok langzaam aan hen voorbij rijdt. Vanuit deze hoek bekeken, kan men het stangenwerk van de lok bewonderen. FLEISCHMANN heeft een nieuwe motor ontwikkeld om dit wondermooi model aan te drijven. Deze motor verschaft de gebruiker veel genoeg dankzij de aanwezigheid van een vliegwiël. Aangebracht in de waterkasten van de tender verschaft deze motor bij alle snelheden een stootvrije loop. De BR 39 rijdt, zowel bij 5 km/u als op volle snelheid, geruisloos. Bij het plots uitvallen van de stroom toont het vliegwiël eerst zijn bijzondere kwaliteiten. Zelfs bij een snelheid van 110 km/u heeft de lok nog minstens 15 cm nodig om tot stilstand te komen. Deze afstand is ruim voldoende om de niet-geëlectrificeerde hartstukken van de wissels probleemloos te doorlopen.

Juist zoals het grote voorbeeld, vreest de kleine 39 geen grote aanhanglasten. Bij een test op een horizontale baan met een trein

2. De kenners zullen zeker de fijne reproductie van de klinkbouten, alsook de zeer verzorgde beschrifting op het machinistenhuis waarderen.

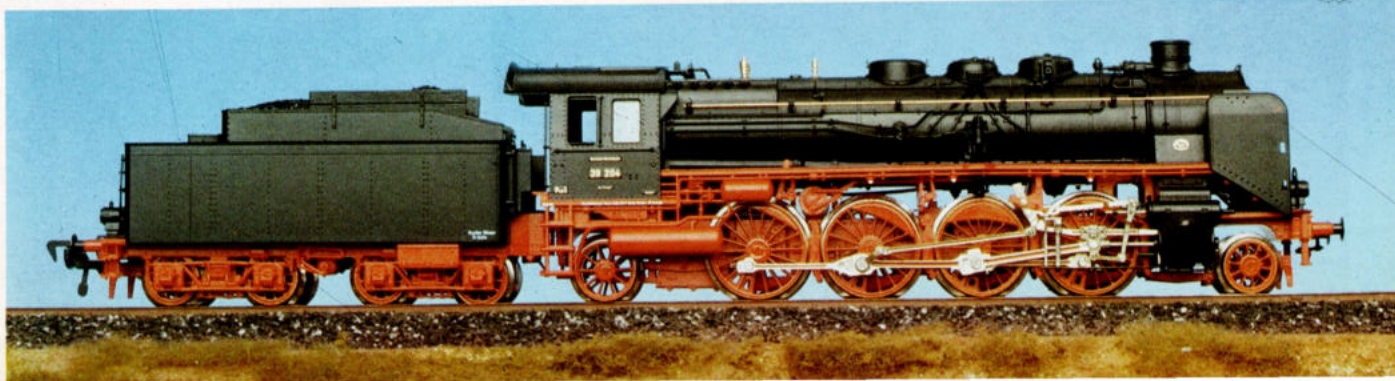
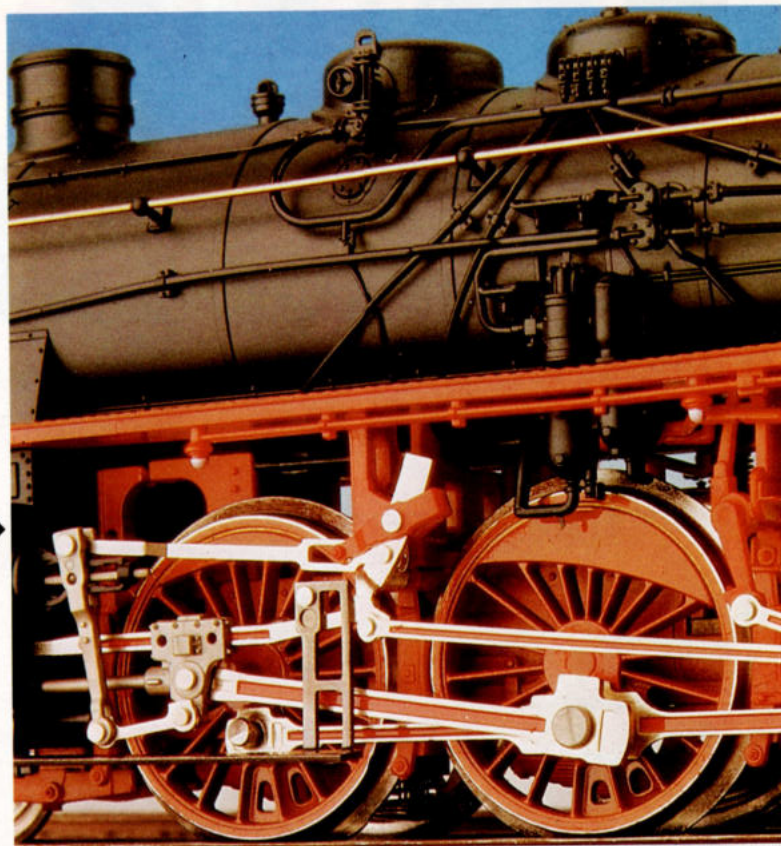
die samengesteld was uit 17 sneltreinrijtuigen van verschillende merken had de lok geen enkel probleem en zorgde zelfs voor enkele verbluffende optrekprestaties. Vanzelfsprekend dragen de anti-slip bandjes die op de twee aandrijfassen van de tender gemonteerd zijn in hoge mate bij tot deze prestaties. Daarenboven verhoogt de in de tender gemonteerde ballast de trekkraft. Alle wielen van de lok zijn voorzien van een stroomafname. Zelfs op de middelste assen van de tender, die verend gelagerd zijn, wordt stroom afgenomen van de wielflenzen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de lok bij zeer lage snelheid zonder schokken rijdt. De perfect nagebootste Pruisische tender van het type 2'2' T 31,5 is met een kortkoppeling aan de lok verbonden. De koppeling aan de achterkant van de tender is zodanig uitwisselbaar dat bij de montage van een kortkoppeling, buffer aan buffer gereden kan worden. Wij mogen niet nalaten om het gelukkig initiatief van FLEISCHMANN aan te halen, initiatief dat er in bestaat om een NEM-koppeling aan te brengen die toelaat om ook rijtuigen van andere firma's aan te koppelen. Het bestelnummer voor het type 39 is : 6 41 39 als FMZ-uitvoering. FLEISCHMANN heeft met zijn nieuwe BR 39 een model uitgebracht dat aan alle wensen van de modelbouwer voldoet. Wat wil je nog meer!

W.K.

1. De laatste creatie van FLEISCHMANN, de supergedetailleerde reeks 39 in HO, is een echt succes zowel op optisch als technisch gebied. Het model is een natuurgetrouwe copie op schaal 1/87 van het grote voorbeeld.

3. Deze detailopname van de aandrijving van het FLEISCHMANN model toont duidelijk de fijnheid van detaillering, zonder in het overtoellige of overdrevene te vervallen.

4. De reproductie van de Pruisische tender 2'2' T 32,5 is, evenals de lokomotief waaraan hij kortgekoppeld is, een succes.

ORIENT-EXPRESS BY TRIX

**ORIENT-EXPRESS : HO & N, éclairage d'origine, courant continu ou alternatif
verlichting standaard, wissel- of gelijkstroom**

TRIX-MINITRIX DEALERS

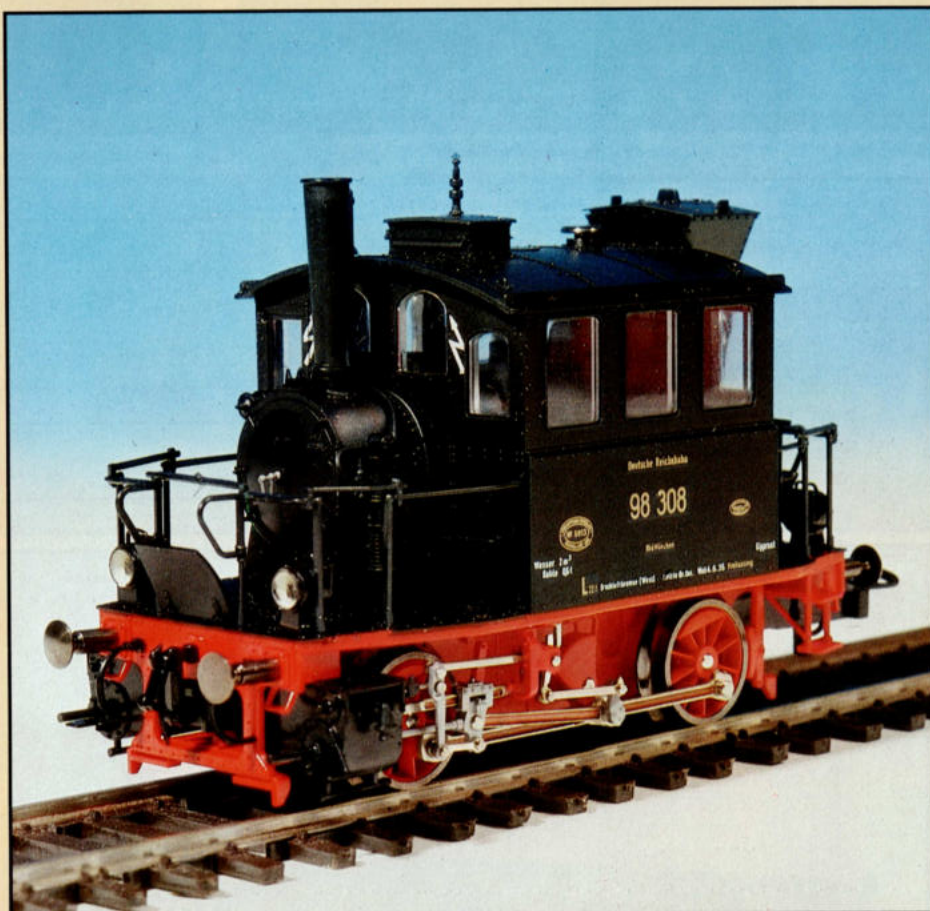
Minimecanic	Rue Blaes 214	1000 Bruxelles	(02) 5120224
Model Train	Rue Saxe-Cobourg 14	1030 Bruxelles	(02) 217 11 90
Locotender	Rue Ch. Degroux 8	1040 Bruxelles	(02) 736 53 99
Orient Express	Galerie le Bailli, Avenue Louise 195	1050 Bruxelles	(02) 648 64 11
Babouin	Rue du Trône 157	1050 Bruxelles	(02) 513 24 27
Univers du Miniature	Boulevard Sylvain Dupuis 270	1070 Bruxelles	(02) 522 45 99
Codaco	Chaussée de Ninove 1072	1080 Bruxelles	(02) 521 70 39
Jocadis	Rue de Bruxelles 53	1390 Enghien	(02) 395 71 05
Verschooten	Eiermarkt 14	2000 Antwerpen	(03) 232 66 22
Modelbouwcentrum Baillien	Turnhoutsebaan 219	2200 Borgerhout	(03) 236 97 08
Loccenter	Grote Steenweg 674	2600 Antwerpen	(03) 449 72 38
Reducta	En Neuvice 53	4000 Liège	(041) 23 23 84
Maison du Modéliste	Rue Jardon 21	4800 Verviers	(087) 31 07 34
Coppieters Les 2 J	Rue du Pont 22	5000 Namur	(081) 22 21 34
Au Petit Train	Avenue Jules Henin 22	6000 Charleroi	(071) 32 62 80
Jouets Briquets Modélisme	Passage du Centre 2	7000 Mons	(065) 33 52 95
Modeltreinen Vyncke	Vlaanderenstraat 72	8400 Oostende	(059) 70 15 72
Het Gouden Wieltje	Overleiestraat 3A	8500 Kortrijk	(056) 35 89 30
Verborgh	Kortrijksepoortstraat 180	9000 Gent	(091) 23 12 36
Ets. Copin	Rue Gretry 156	4000 Liège	(041) 43 66 03

Internationale Speelgoedbeurs Neurenberg 1988

Het rood is nu toch wel de meest voorkomende kleur geworden bij een groot aantal modellen. Bijna alle bekende fabrikanten hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal van hun reeds aanwezige modellen van locomotieven en rijtuigen aan te bieden in het nieuwe IC-rood of de andere nieuwe kleuren. Naast deze kleurvarianten bood de Neurenberger speelgoedbeurs ook enige opmerkelijke nieuwtjes, welke echt veelbelovend zijn. Hiermee bedoelen we niet alleen de aantrekkelijke locomotieven, maar ook de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de aandrijftechniek en de bedieningssystemen.

Zoals dat de laatste jaren al vaker is voorgekomen moesten wij ons ook nu in sommige gevallen tevreden stellen met nog niet afgewerkte handmonsters of met afbeeldingen. Opmerkelijk was echter de belofte van de fabrikanten om de voorgestelde artikelen sneller in productie te nemen en ook in de loop van dit jaar uit te leveren. Daarmee wordt dan op een reeds herhaaldelijk door de vakpers gestelde vraag eindelijk positief gereageerd. Ook wij hebben er in het verleden op aangedrongen dat men alleen die producten voorstelt, welke ook werkelijk binnen afzienbare tijd aan de vakhandel kunnen worden uitgelieferd. Enige artikelen zullen reeds binnen enkele weken beschikbaar zijn, sommige andere zullen ook deze keer weer op zich laten wachten. Dit zal ook nu weer gevolgen hebben voor de omzetprognose van de vakhandel.

Onze medewerkers hebben hun best gedaan om nieuwe en opmerkelijke zaken op te sporen en in woord en beeld vast te leggen. Korte informatieve teksten en een scala van kleurenfoto's zullen samen een goede indruk verlenen van de speelgoedbeurs van dit jaar. Een dergelijk overzicht van alle productgroepen in alfabetische volgorde kan in de be-

1. Tot de weinige grote verrassingen van de Neurenbergse speelgoedbeurs hoorde ook deze prachtige „Glaskasten” van TRIX in HO.

Foto : P. Schiebel

2. Elektrische locomotief van de ÖBB, bouwserie 1042, voor spoor N van ARNOLD.

3. „Kittel” stoomrailbus als XDR 10102 van de SNCF in N van ARNOLD.

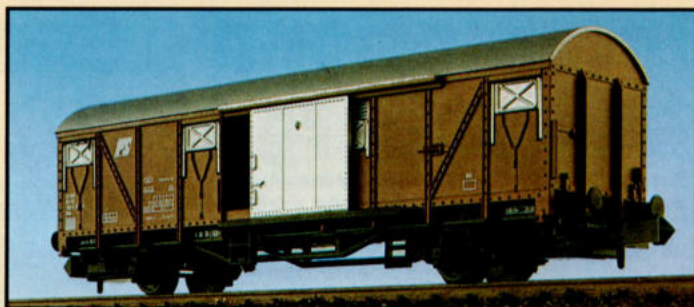

4. De Pruisische P 4.2 (bouwserie 36,0-4- met een expres-goederentrein van ARNOLD.

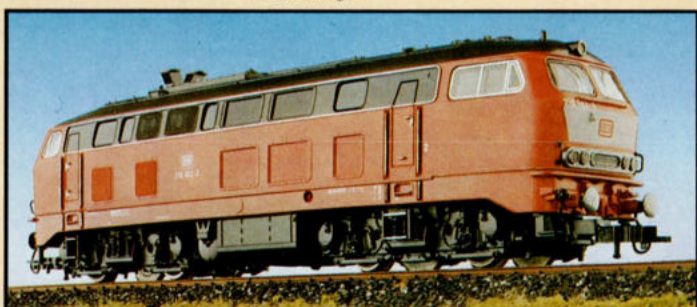
5. BRAWA'S Kö 0278 (Kö 1) van de „Deutsche Reichsbahn”.

6. Gesloten goederenwagen Gbs van de FS (ARNOLD).

11. De Pruisische P 10 „Elberfeld 2810” met sneltrein : speciaal voor 1988.

schikbare ruimte natuurlijk nooit volledig zijn. Alle interessante nieuwe produkten zullen echter direkt na het verschijnen in het Spoorweg Journaal worden voorgesteld.

Nieuws op het gebied van de modelspoortreinen.

Grote en bekende leveranciers.

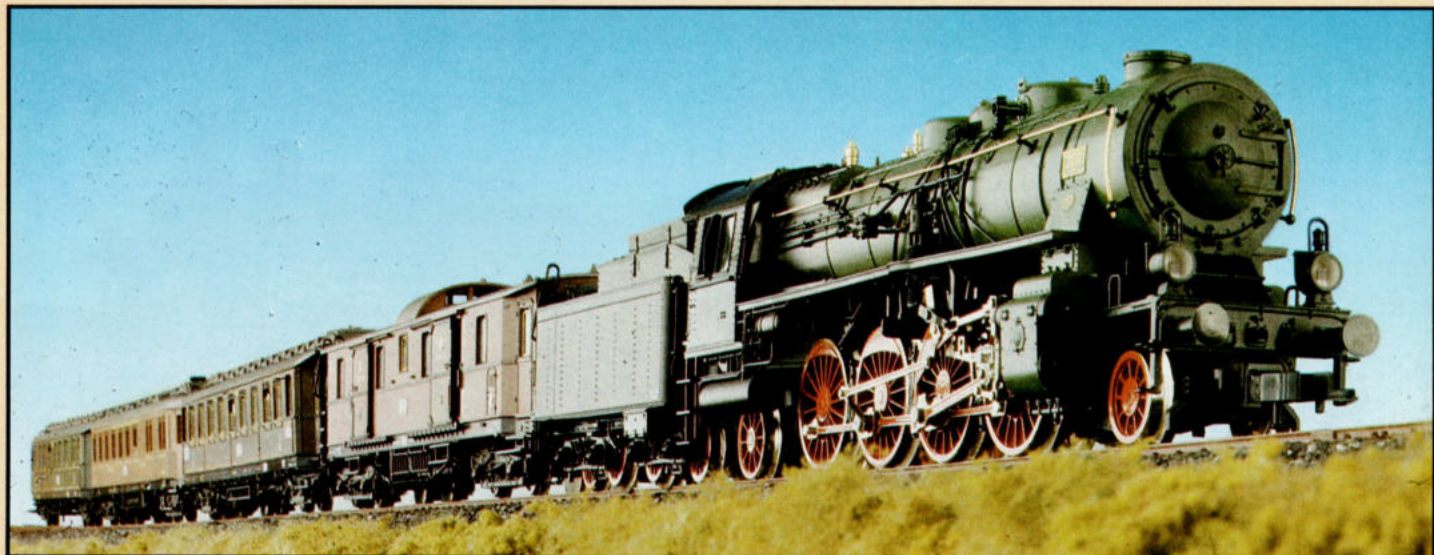
Veel sneller dan algemeen werd verwacht is ook Arnold gereed voor de toekomst. In nauwe samenwerking met MÄRKLIN ontstond een nieuw besturingssysteem ARNOLD Digital. De verdergaande miniaturisering van de elektronische componenten maakt het mogelijk om nu ook modelspoorbanen in bouwmaat "N" digitaal te besturen en ook de wissels en seinen daarvan te bedienen. Een nieuwe ontwikkeling is ook dat men nu een lokdecoder van buiten af kan instellen. Daarom kon de dip-schakelaar, welke in eerste instantie nodig was om een nummer toe te kennen vervallen. Dit instellen gebeurt met behulp van een speciale codeer rail. Het is voortaan niet meer noodzakelijk dat een lokomotief wordt geopend, met alle kans op beschadiging, om het codenummer te veranderen. Aan rollend materieel zal naast de S3/6, die inmiddels is uit-

7. Onderhoudstrein van BRAWA.

8. Het nieuwe model van de bouwserie 141 van FLEISCHMANN voor HO.

9. De fraaie „64” van de „Reichsbahn” (FLEISCHMANN - HO).

10. FLEISCHMANN'S bouwserie 218 in de nieuwste kleurstelling.

12. Voor spoor N is er van FLEISCHMANN een model van de bouwserie 218 in de nieuwe kleuren en met kortgekoppelde rijtuigen voor buurtverkeer. Foto's 2-12 : W. Kosak

geleverd een compleet garnituur rijtuigen van de legendarische Rheingold expres anno 1928 worden uitgebracht. Hierbij gaat het om modellen die met behulp van een volledig nieuw ontwikkelde techniek worden vervaardigd.

Voorbeelden waren in Neurenberg echter nog niet aanwezig. Ook van de nieuw ontwikkelde T3 was alleen het zeer fijn uitgevoerde Allanschuifmechanisme te bewonderen, dat op een oud model was gemonteerd. Voor het overige was er een aantal kleurvarianten van bekende produkten en een aantal artikelen met detailwijzigingen.

Geheel nieuw daarentegen is een assortiment gebouwen, waarop wij in het artikel over de modelspoortoebehoren nader zullen ingaan.

Brawa is inmiddels flink gegroeid. Ook voor BRAWA begint de samenwerking met MÄRKLIN tot zichtbare resultaten te leiden. De bekende en gewaardeerde Köf-II wordt gedigitaliseerd en zal in ruime aantallen voor Märklin worden vervaardigd. In het eigen leveringsprogramma van Brawa wordt de Köf-I thans op grote schaal uitgeleverd. Varianten daarop zullen spoedig volgen. Als alles meezit wordt de reeds eerder aangekondigde "Glaskasten" in super kwaliteit binnenkort uitgeleverd. Wij zijn benieuwd.

Naast de nieuw ontwikkelde elektrische lokomotief van de bouwserie 141 in twee verschillende uitvoeringen, waarop menig modelspoorliefhebber al lang wacht, toonde FLEISCHMANN een groot aantal kleur- en uitvoeringsvarianten van bestaande modellen. De bouwserie 56 komt in DB-uitvoering beschikbaar, terwijl de bouwserie 39 wordt aangeboden voor het wisselstroomstelsel. De dieselloks 212 en 218 zullen evenals de Elok 103 in de nieuwe standaardkleuren van de DB worden geleverd. Bovendien komt er weer een Pruisische trein bestaande uit de P-10 "Elberfeld 2810" en vier oude D-treinrijtuigen van de KPEV. De liefhebbers van de bouwserie 64 staat ook iets te wachten. Het bestaande model werd volledig aangepast en voorzien van een groot aantal details. Een voorbeeld van de "Bubikopf" was echter nog niet beschikbaar. Een op-

13. De standaard stoptrein van de NS als HO-model van FLEISCHMANN.

Werkfoto : FLEISCHMANN

14. Jubileumtram in vol ornaat voor liefhebbers van spoor IIm : het tuisspoor.

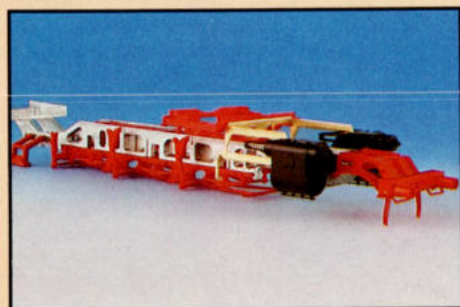

15. De „Mogul“, een Amerikaanse stoomlocomotief van LGB.

Werkfoto's LGB

16. Het chassis van de toekomstige 01.10 van LILIPUT.

17. Twee rijtuigen van de „Blaue Enzian“-set in HO van LILIPUT.

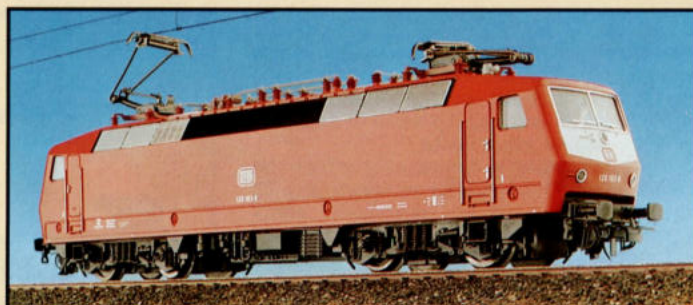

18. De V 80 van LIMA in een verbeterde uitvoering en voorzien van een nieuw aandrijvingsmechanisme.

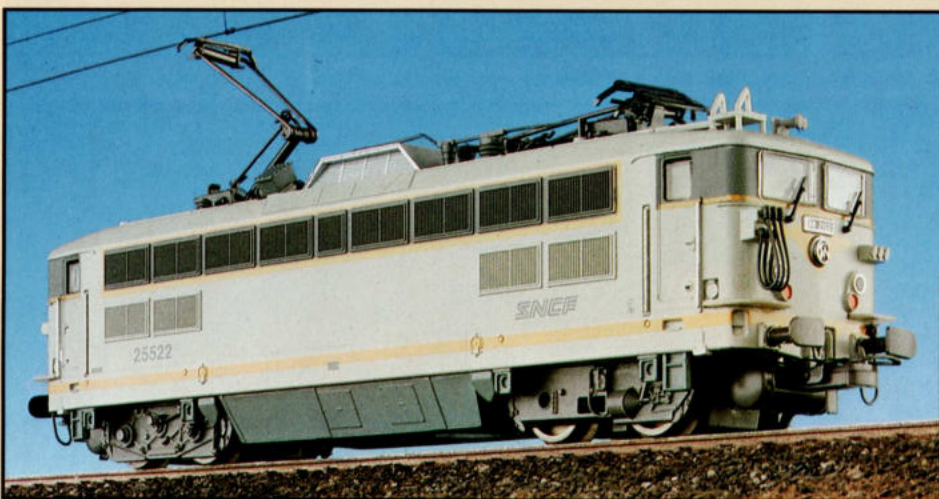
19. FS-Intercity-rijtuig „sleeperette” van LIMA in HO.

20. De nieuwe 120.103 van LIMA kreeg een nieuw aandrijvingsmechanisme met twee vliegwheels.

21. Motorwagen van de bouwserie 628.0 voor buurtverkeer in de nieuwe kleuren (LIMA).

22. Elektrische locomotief van de bouwserie BB 25500 van de SNCF in de nieuwe kleurstelling (LIMA).

vallend nieuwtje is de typische grootvolume stortwagen Fals-183 welke zich goed leent om een complete trein samen te stellen.

Ook in de bouwgroottes "N" werden modellen aangepast en verbeterd. Enige lokomotieven in de nieuwe standaard kleuren van de DB en de stoomlokomotief bouwserie 78 met diverse veranderingen, zoals een rond dak en in de uitvoering van de DRG trokken de aandacht. In twee uitvoeringen, in IC-rood en in de S-baan kleuren, komt de lokomotief van de bouwserie 141 voor spoor N beschikbaar. Diverse kortgekoppelde rijtuigen in de nieuwe kleuren en een traditionele Pruisische goederentrein getrokken door een G8.2 ronden het aanbod voor dit jaar af.

Sedert jaren worden door de firma HAG in Mörschwil succesvolle modellen naar meestal Zwitserse voorbeelden vervaardigd. Bij de nieuwtjes voor 1988 is een driedelige pendeltrein van de SOB en een mooie Ae 4/4 van de BLS, welke de bekende autotreinen door de Simplon-tunnel trekt. Naast diverse varianten van de Re 4/4 II was er ook een blik in de toekomst. Over deze projecten zullen wij te zijner tijd berichten als de ontwikkeling voltooid is.

HOBBYTRAIN heeft inmiddels vaste voet gekregen op de Europese markt voor modelspoortreinen. Voorbeelden uit Zwitserland en Duitsland hebben de fabrikant geïnspireerd om een serie mooie en begerenswaardige modellen in de bouwgroottes N en H0 op de markt te brengen.

24. HO-model van motorrijtuig X 2200 van de SNCF van LIMA.

23. LIMA'S elegante „RIO"-rijtuig met kortkoppeling.

Bij de nieuwe artikelen is de bekende Rheingold in de bouwgroote N. Ook de motorwagen "Köln" VT06 in schaal N zal zijn weg wel vinden. Minder talrijk dan aangekondigd zijn de varianten op de E63. Het besluit van deze leverancier om beide uitvoeringen van deze elektrische rangeerlokomotief in het assortiment voor H0 op te nemen is echter goed.

In februari was de nieuwe LGB-katalogus al gereed en leverbaar. Er volgt nog een almanak, een boek over de geschiedenis van de firma Lehmann, waarin een opsomming wordt gegeven van alle tot nu toe geproduceerde LGB modellen. Vanzelfsprekend zal ook in 1988 weer een groot aantal nieuwe modellen beschikbaar komen. Op de eerste plaats moet hier worden genoemd de prachtige modeltramserie "20 jaar LGB". Als eenmalige serie wordt de stoomlokomotief U43 van de thans 75 jarige Steiermärkischen Landesbahnen gemaakt. Bij de Colorado & Southern reed ooit de lokomotief Mogul Nr 6, die als voorbeeld diende voor een ander model, dat over optische en accoustische snuffjes beschikt. Naast een "echte" bel verzorgt de ingebouwde elektronika ook een Western stoomfluit. Het rijgeluid en de nevelgeluiden van de cylinders, klinken synchroon aan de wielomwentelingen. Het vuur in de stoomketel en het functioneren van de luchtpomp zijn eveneens waar te nemen.

Diverse nieuwe wagens zijn een ideale aanvulling op het reeds beschikbare assortiment. Een zeer mooi model is de vierasser van de Denver & Rio Grande Western. Tenslotte waren wij nog in de gelegenheid om een blik te werpen op een smalspoorlokomotief, een "live-steam" machine van Aster, speciaal gemaakt voor de LGB.

Op de firma LILIPUT zijn gedurende de laatste jaren veel op- en aanmerkingen gemaakt. Aangekondigde modellen werden niet of met grote vertraging uitgeleverd. Dit gaat nu veranderen. Aan het begin van de zomer zal reeds het model van de bouwserie 01.10 met kolentender beschikbaar komen. Drie maanden later zal het model met de olietender volgen. Tegen het eind van het jaar zal dan eindelijk ook het langverwachte model van de ETA 177 in H0 leverbaar worden. Daarvoor echter komen de rijtuigen van de Oriënt-express. Het programma wordt gecompleteerd door een aantal varianten op bestaande modellen. Nieuwe modellen zullen voortaan voor zover mogelijk worden uitgerust met de NEM-schacht en echt verende buffers. Voor de liefhebbers van de schaal H0e werden diverse treincombinaties en losse artikelen voorgesteld. De al lang geleden beloofde rijtuigen van de "Blauen Enzian" werden inmiddels aan de vakhandel uitgeleverd.

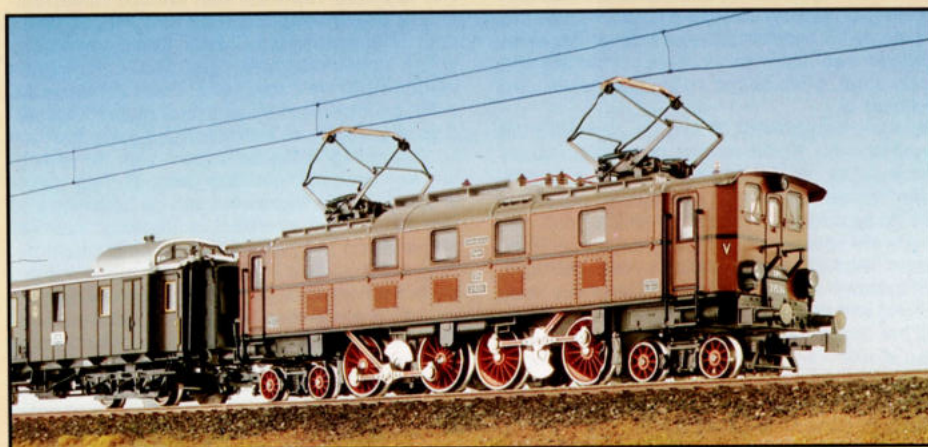
De firma Lima doet de laatste maanden van zich spreken. Naast de opmerkelijke verbetering in de detaillering kwam ook nog een verbetering in de aandrijving van de modellen. Daarmee werd de basis gelegd voor een groot aantal nieuwe modellen, dat in de loop van dit jaar zal worden uitgeleverd in de beide bouwgrootten H0 en N. We verwachten lokomotieven van de Duitse bouwseries 103, 120, 216, 218 en 280 in schaal H0. Daarbij komen nog rijtuigen van de oude Rheingold van de DB, de Inter-City, de City-baan, en buurtverkeer. Verder komen er nog rijtuigen naar voorbeelden uit de twintiger en dertiger jaren. Enige lokomotieven, waaronder de 120.01 en de

25. MÄRKLINS Köf II (digitaal) ontstond in samenwerking met de firma BRAWA.

26. Elektrische locomotief van de bouwserie E 424 van de FS in de nieuwe uitvoering van MÄRKLIN.

27. De E 52 als de Beierse EP 5 is alleen verkrijgbaar in een set met Beierse sneltrainrijtuigen (MÄRKLIN).

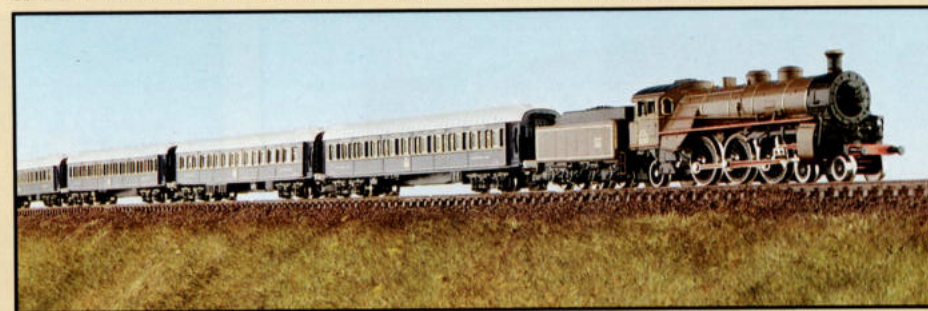

28. De 18 434 met de nieuwe MÄRKLIN-"Rheingold"-rijtuigen (de wagenbakken zijn volledig van metaal).

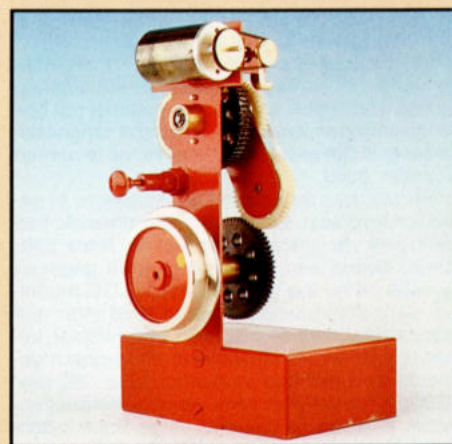
29. Diesellocomotief 218 438 in oceaانبloauw & beige voor spoor Z.

30. Treinset „Oriënt-Express" met locomotief van de serie 231 van MÄRKLIN voor spoor Z.

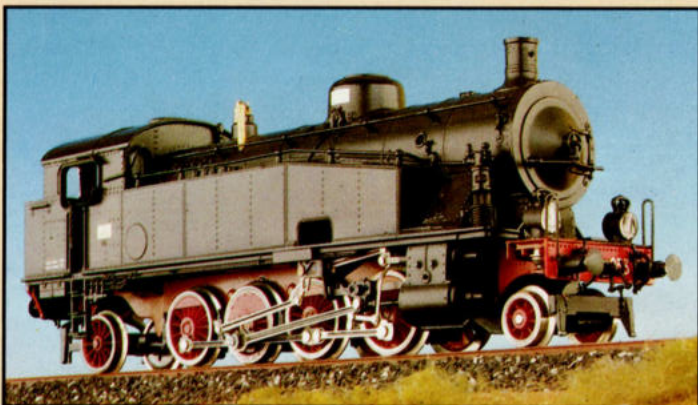

31. De 18 528 is het eerste model dat met het nieuwe aandrijvingsmechanisme van RIVAROSSI is uitgerust.

32. Het nieuwe aandrijvingsmechanisme "S-drive" van RIVAROSSI.

33. Tenderlocomotief van de groep 940 van de FS van RIVAROSSI voor HO.

34. Koelwagen van de NMBS als HO-model van RIVAROSSI.

diesellok van de bouwserie 280 waren reeds klaar en stonden tentoongesteld. Beide waren goed afgewerkt en vertoonden goede rijeigenschappen. De motorwagen van de bouwserie 628 was aanwezig in de nieuwe standaard kleuren van de DB. Verder is het vermeldenswaard dat de ontwikkeling van een nieuw railsysteem meteen sierlijke spoorstaaf, grote bogen en slanke wissels bijna voltooid is.

De stand van MÄRKLIN trok belangstelling als nooit tevoren. Er waren dan ook veel interessante nieuwtjes. Vooral "Alpha", "digital voor iedereen" en de "vijf sterren aandrijving" waren het die de bezoekers trokken. MÄRKLIN heeft een nieuw HO speelsysteem ontwikkeld dat onder de naam "Alpha" op de markt zal worden gebracht. Dit systeem moet kinderen spelenderwijs in de wereld van de modelspoorwegen binnenvoeren. Bij het ontwerpen van het rollend materieel werden ideeën van kinderen gebruikt. Aan het railsysteem voor "Alpha" is ruim voldoende denkwerk besteed en de verdere ontwikkeling is beslist niet moeilijk te raden.

Nieuwe decoders voor lokomotieven en de besturingseenheid Control 80f zijn beide onderdelen van een uitgebreid elektronisch besturingsysteem, dat nu voor alle modelspoorbanen in alle schaalgrootten en voor alle stroomsystemen beschikbaar is. Kortom "MÄRKLIN Digital voor iedereen". De eerste resultaten van deze ontwikkeling waren reeds te zien. In het kader van een vruchtbare samenwerking heeft ARNOLD zijn Digitaal besturingsysteem van MÄRKLIN overgenomen.

In een ander samenwerkingsverband kwam een digitale kleine lokomotief Köf-II van BRAWA in het MÄRKLIN assortiment tevoorschijn.

Het resultaat van weer een andere samenwerking is de serie nieuwe sneltreinrijtuigen, welke door TRIX werden ontwikkeld. Een eigen ontwikkeling van Märklin kreeg gestalte in de rijtuigen van de Rheingold van 1928. Deze vijfdelige set is fijn gedetailleerd en wordt uit metaal vervaardigd. Een typische bijzonderheid is de speciale kortkoppeling welke de stroom voor de verlichting van deze rijtuigen doorgeeft. Geheel nieuw is ook de tenderlocomotief van de bouwserie 80 van de DB, die uiteraard is uitgerust met het nieuwste op het gebied van lokomotief aandrijving, dat voortaan in alle nieuwe lokomotieven zal worden ingebouwd. Naast enige kleurvarianten van reeds langer bestaande modellen toonde MÄRKLIN twee nieuwe vierassige Württembergse personenrijtuigen, welke de Württembergse personentrein met de lokomotief van de klasse C zullen completeren. Deze vorig jaar voorgestelde lokomotief zal binnenkort worden uitgeleverd.

De bouwgroote Z is bij MÄRKLIN voortaan een bonte mengeling van kleuren conform de nieuwe huisstijl van de DB. Nieuw in deze bouwgroote is de Oriënt Expres, welke bestaat uit een lokomotief van de bouwserie S3/6 en vier rijtuigen.

RIVAROSSI verraste zijn verbaasde bezoekers met een echte "hit". Het nieuwe aandrijfsysteem S-drive is zo eenvoudig van opzet, dat het haast geniaal genoemd mag worden. Een kleine groep

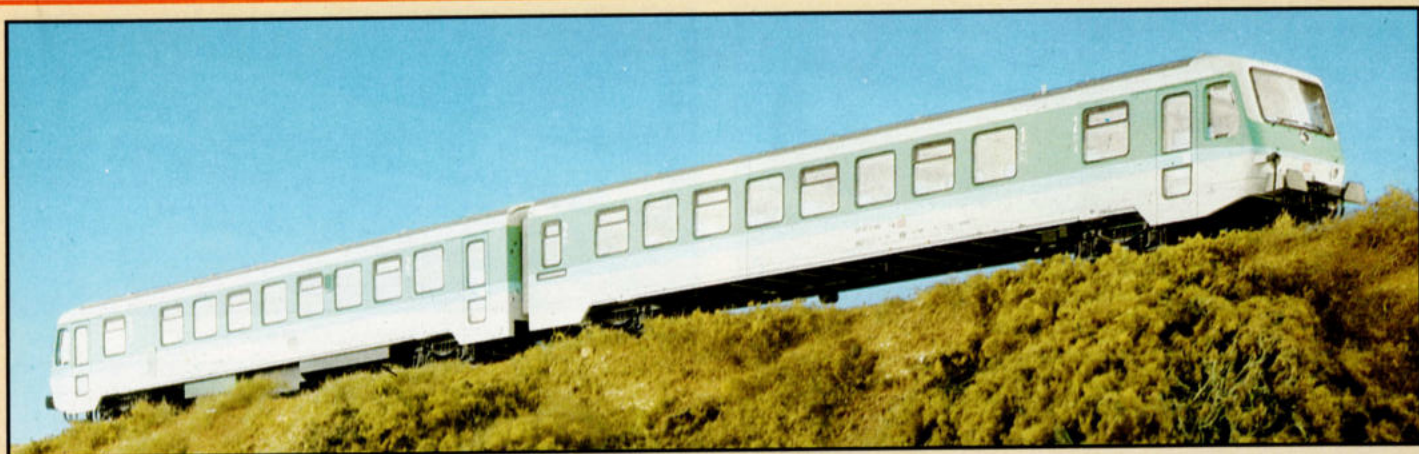
tandwielen in een logische volgorde gerangschikt verzorgt een automatische in- en uitschakeling van de "versnellingsbak" en daardoor een realistische uitloop van de modellen. Vol ongeduld zien wij uit naar het eerste testexemplaar, waarna we er uitvoerig over zullen berichten. De eerste lokomotief die met deze S-drive zal worden uitgerust is de stoomlokomotief van de bouwserie 18.5, welke in de lente zal worden uitgebracht. De "Blauen Enzian" welke in de vijftiger jaren ontstond uit de beroemde Henschel-Wegmann trein, is reeds aan de vakhandel uitgeleverd. Ook bij ROCO is de hedendaagse DB gearriveerd. Het prachtige model van het treinstel van de bouwserie 628/928, dat pas tegen het eind van het jaar leverbaar zal zijn, is uitgevoerd in de nieuwste kleurstelling van de DB. In het tweede kwartaal zal het Inter-City-treinstel van de bouwserie 601 echter al beschikbaar zijn. Deze variant van de VT-11 wordt als een eenmalige serie aangemaakt en moet uiterlijk eind maart besteld zijn. Per dezelfde datum moet de bestelling binnen zijn voor Württembergse D-treinrijtuigen in DB uitvoering en voor de lokomotief van de bouwserie 18.1. Ook voor de "Glaskasten-set" bestaande uit een lokomotiefje, vier schitterende wagentjes van een lokaalbaantje en een boek geldt dezelfde besteldatum. Tijdens de beurs was het lokomotiefje nog niet helemaal gereed, er waren echter al veel mooie details te zien. Van de overige nieuwigheden en varianten moeten de Köf III in de kleuren blauw/beige en de lokomotief van de bouwserie 01 van de DB worden vermeld. De aanhangwagen voor de be kroonde

35. Schitterend model van een open goederenwagen met lading van het type Eaos van RIVAROSSI.

36. Motorrijtuig AL 56 20 34 van de FS voor HO van RIVAROSSI.

37. Dieselmotorwagen 628.2/928.2 van ROCO voor HO.

railbus wordt reeds geleverd. Tenslotte kan men de reeds lang geleden aangekondigde goederenwagens voor de Mariazeller smalspoorbaan binnenkort verwachten.

Het aantal nieuwtjes dat ROCO in de bouwgroote N uitbrengt is bescheiden. Hier moeten de diesel dubbellokomotief van de bouwserie 288 en de Elektrische lokomotief van de bouwserie 60 worden vermeld, waarvoor ook een besteltermijn tot eind maart is aangegeven.

De achttassige gelede tram in de bouwgroote H0 welke reeds in de vakhandel aanwezig is mogen wij niet vergeten te noemen.

TRIX kwam naar de speelgoedbeurs met een grote verrassing. Een zeer geslaagd model van de "Glaskasten" in de uitvoering van de DRG zal reeds in maart/april leverbaar zijn. Van dit H0 model komt ook nog een Pruisische variant met een aantal wagens.

Geheel nieuw in het programma is een lokomotief van de bouwserie 103 en een aantal rijtuigen. Bij deze rijtuigen bevinden zich ook de voormalige Beierse sneltreinrijtuigen, welke door MÄRKLIN in een andere uitvoering op de markt worden gebracht. Zeer mooi is verder het restauratierijtuig van Mitropa met binnenverlichting. Een overvloed aan nieuwe modellen ontstond voor MINITRIX in de bouwgroote N. Naast veel varianten op bestaande modellen mag men hier ook nieuwe produkten verwachten. De aandacht werd vooral getrokken door de stoomlokomotief van de bouwserie 03, welke in een uitvoering van de DRG in de herfst leverbaar is. Beierse sneltreinrijtuigen en het restauratierijtuig van Mitropa zullen zijn uitgevoerd voor het tijdperk II.

Leveranciers van kleine series.

Een zeer elegante kortkoppeling met voorontkoppeling is door ADE aangekondigd voor levering tegen het einde van 1988. Dit wordt een goed alternatief voor de reeds bekende systemen, omdat deze koppeling in de NEM opnameschacht zal passen. Het complete nieuwe railsysteem zal ook in de loop van dit jaar eindelijk leverbaar worden.

BEMO bracht als nieuws de lokomotieven van de bouwserie HGe 4/4 in de uitvoeringen van de Furka-Oberalp-Bahn en van de Brig-Visp-Zermatt-Bahn. Ze zullen echter pas in 1989 leverbaar zijn. Voor de BVZ werden eveneens een

40. ROCO'S Württembergse C in de uitvoering van de Franse ETAT.

41. De Pruisische G 10 in de Belgische uitvoering (ROCO).

38. „Glaskasten" met vier locaalspoorrijtuigen als set van ROCO.

39. Het prachtige model van de 01.150 van ROCO voor spoor HO.

42. SBB AM 4/4 (voormalige V 200) van ROCO.

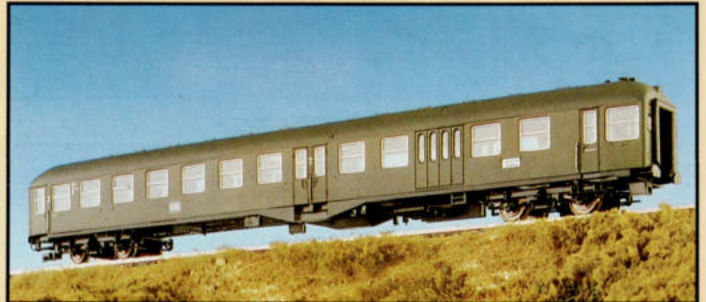
43. SNCF-sneltrainrijtuig van het type Ag van ROCO.

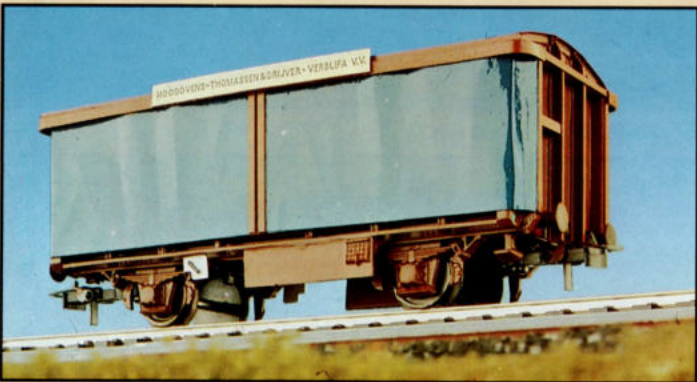
44. HO-model van de NMBS-diesellocomotief 6248 byvan ROCO.

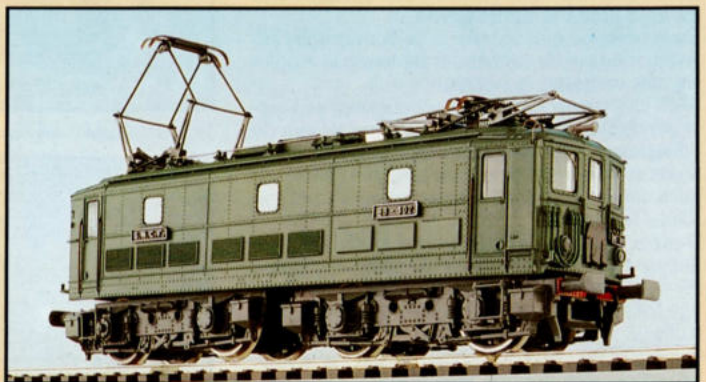
45. Württembergs sneltrainrijtuig in DB-uitvoering (ROCO- uitsluitend in speciale serie).

46. Stuurstandrijtuig van een forensentrein (DB) van ROCO.

47. Opmerkelijke NS-wagon voor het vervoer van plaatstaal (ROCO).

48. Elektrische locomotief van de bouwserie BB 300 van de SNCF voor HO (ROCO).

tweede klasse personenrijtuig en een tweetal goederenwagens aangekondigd. Een opvallend nieuwtje voor de liefhebbers van spoor 0 komt van BILLER BAHN, deze leverancier stelde een model voor van de Duitse stoomlokomotief van de bouwserie 55. Het tentoongestelde model was in uitvoering praktisch gelijk aan de latere serieproductie en heeft een groot aantal details. Het zal als bouwpakket worden geleverd en is dan niet aangedreven. Een aanvullend pakket voor de motorisering wordt eveneens aangeboden. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een aandrijfsysteem voor de Zwitserse krokodil, dat naar believen in een of in beide draaistellen kan worden ingebouwd. Een bijzondere verrassing was wel de BCI 86, de derde wagon, welke voor de Pruisische nevenbaan werd getoond.

Over andere nieuwe goederenwagens zullen wij berichten zodra zij leverbaar zullen zijn. Door FULGUREX werd een model getoond van de BR 86 voor spoor 0. Deze nieuwe lokomotief zal in de bekende kwaliteit tegen het einde van 1988 leverbaar zijn. Voor schaal H0 zijn dit jaar geen nieuwe modellen te verwachten. GÜNTHER stelde een compleet bouwpakket voor, voor het elektrische treinstel ET 184.0 van de DRG, zoals dat destijds reed in de omgeving van Berchtesgaden. Verder was er een bouwpakket voor de aanhangwagen EB 184.12 en voor de open zomerwagen EB 184.24. De aanhangwagen kan eveneens uitgevoerd worden als de C 108 van de Salzburger Lokalbahn. Al deze bouwpakketten zullen in de loop van dit jaar worden uitgeleverd. Eveneens in 1988 zal het bouwpakket voor de ET 82 van de DRG resp. DB

beschikbaar komen. Binnenkort komt ook een ombouwset beschikbaar voor het Piko-model van de bouwserie 38.2 in de uitvoering met een verlaagde omloop en een andere schoorsteen. De Spaanse fabrikant IBERTRAIN toonde een model van de bouwserie 92 (ex Pruisische T 13) voor spoor N in een aantrekkelijke uitvoering. Reeds in de maand mei zal dit model als T 13 en als BR 92 van de DB worden geleverd. De Br 333 (Köf-III) voor spoor N, welke het vorig jaar werd voorgesteld in de kleuren blauw beige komt er nu ook in de oude kleur rood. Uit het royale aanbod van nieuwe artikelen van de firma LEMACO moet het model van de Ed 2x3/3 in schaal H0 worden genoemd, dat in de uitvoering van de Gotthardspoorweg en als proefexemplaar van de Bayerischen Staatsbahnen reeds in mei van dit jaar zal worden uitgeleverd.

49. TRIX introduceerde voor HO een juweel van een Mitropa-restaurantrijtuig met ingebouwde binnenverlichting.

Foto's 16-49 : W. Kosak

50. De „Glaskasten” van de Pruisische staatsspoorwegen in HO van TRIX.

Foto : P. Schiebel

51. De bekende Beierse sneltreinjtuigen van MINITRIX zijn nu ook verkrijgbaar in „Reichsbahn”-uitvoering.

52. „Behelfsschnellzugwagen” 3de klasse van de Deutsche Reichsbahn van MINITRIX.

53. Model van een „Leig-Einheit” van de DB (MINITRIX).

Een maand eerder al, in april zal het model van de V 100.0 van de DB in rode en in blauw-beige uitvoering beschikbaar zijn. Het grote succes van het model van de bouwserie 13.17 van de DRG (ex Württ. ADh) heeft LEMACO doen besluiten om dit model ook in de oorspronkelijke uitvoering uit de tijd van de Länderbahnen te gaan leveren (vanaf juni 1988). Halverwege het jaar zal ook het model van de bouwserie 01.10 met olietender beschikbaar zijn. Over de andere nieuwe modellen, welke veelal naar Zwitsers voorbeeld worden vervaardigd zullen wij berichten als ze worden uitgeleverd.

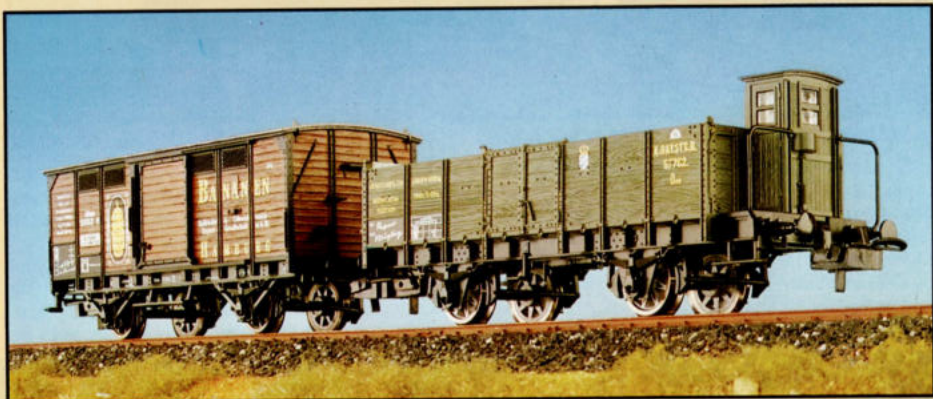
Door MODEL LOCO het merk van de Engelse fabrikant Grandspot Ltd, werden enige interessante nieuwtjes getoond. Reeds leverbaar zijn het bouwpakket voor de stoomlokomotief van de bouwserie 36.70 van de DRG en een ombouwset voor de bouwserie 93.5-12 van de DRG en DB (ex Pruisische T 14.1) op basis van de 93.0 van ROCO. In maart komt een compleet bouwpakket voor de stoomlokomotief van de bouwserie 90.0-2 (ex Pruisische T 9.1), welke al bijeen compleet getoond werd. Een verder nieuwtje was er in de vorm van een ombouwset voor een stoomlokomotief van de bouwserie 03.10 van de DB met een nieuwbouwketel op basis van de 01 van ROCO, welke in de loop van 1988 zal worden uitgeleverd.

De modelbaanbedrijfs REITZ besteedt in 1988 alleen aandacht aan spoor N. De reeds in 1987 aangekondigde modellen van elektrische lokomotieven zullen in de loop van dit jaar worden uitgeleverd.

In het RÖWA-assortiment van FRAMOS-TRAINS zal in 1988 het voormalige RAIMO-programma worden opgenomen. Voor dit jaar is de Württembergse T 3 met een bijpassende wagenset gepland.

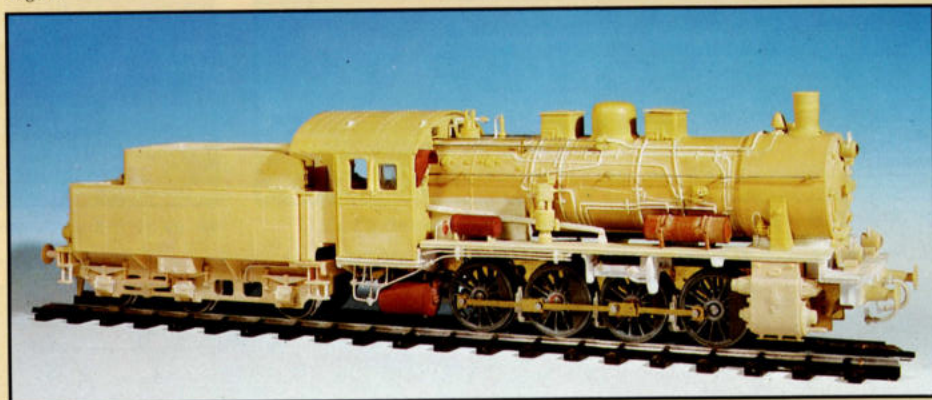
De kleine Zwitserse fabrikant RUCO stelde een tweetal goederenwagens in HO voor naar Zwitsers voorbeeld. Een nieuw assortiment in super uitvoering gaat tien Zwitserse goederenwagens bevatten, alle met spaakwielen, schroefkoppelingen en verende buffers.

De firma UTZ breidt haar smalspoorprogramma in schaal "0m" uit met een aantal modellen van de Furka-Oberalp-Bahn. Zo was er een lokomotief te zien van de bouwserie HGe 4/4 II, evenals een sneltreinbagagerijtuig D 4343 en een rijtuig D 4212 en een vierassige ketelwagen Uh 4972. Voor de RhB werd een model van het restauratierijtuig WR 3814 getoond. Voor de FO levert UTZ een bouwpakket in hout van het station Münster in zeer goede schaalverhouding. Voor het railsysteem voor "0m" komen in de loop van

54. Twee leuke nieuwe wagens van TRIX : de bananenwagen met de „Glaskasten”-set en een Beierse open goederenwagen.

Foto's 51-54 : W. Kosak

55. Een proefmodel voor de beurs : de Pruisische G 8.1 in schaal O van BILLER BAHN.

56. Pruisische „boemel"-rijtuigen voor spoor O van BILLER BAHN.

Foto 55 + 56 : P. Schiebel

57. CIWL-restaurantrijtuig in schaal O van FULGUREX.
Werkfoto : FULGUREX

smalspoorstoomlokomotief "Frank-S", welke momenteel bij de Jagstalbahn in gebruik is. De V 20 zal in beide uitvoering ook als kant-en-klaar model worden geleverd.

Beursnieuws Modelspoortoebehoren.

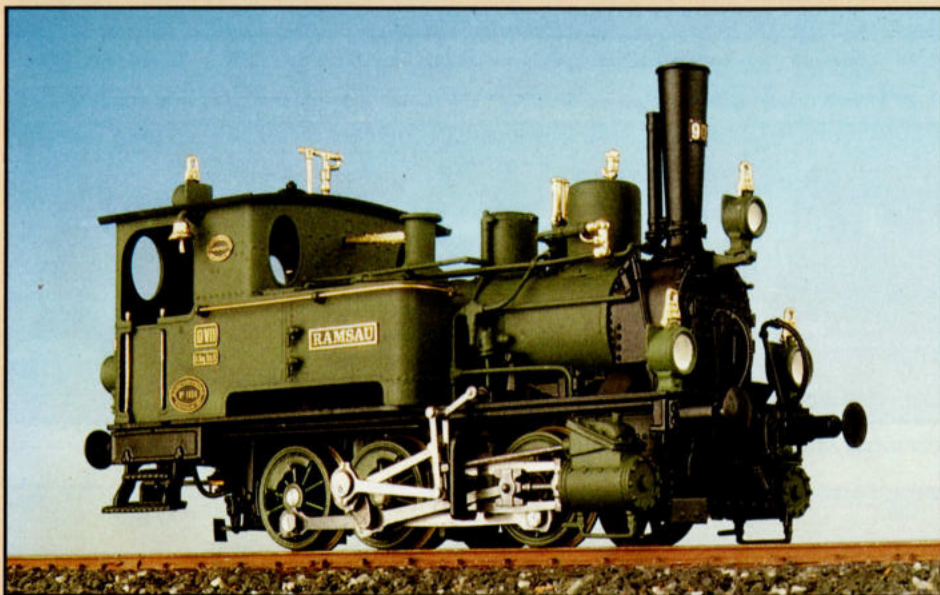
Bij ARNOLD is de nieuwe serie "RomanticArt" in voorbereiding in schaal N. Deze serie bestaat uit een aantal heel mooie gebouwen, in een massieve kunststof uitvoering. De gebouwen zijn reeds met de hand geschilderd en zij zijn bijna te mooi om op een modelspoorbaan te worden gezet.

BRAWA stelde voor de schaal H0 een supermodel voor van een gaslantaarn en diverse andere lantaarns voor in de omgeving van het station. Als nieuws voor de LGB toonde BRAWA een lichtmast, een schijnwerper op een voet en een stationsklok op een mast. In schaal N was er dezelfde gaslantaarn als voor H0 en een perronlantaarn.

BOCHMANN & KOCHENDORFER willen direct na de beurs starten met de levering van een houten voetgangersoversteekbrug in schaal H0 voor een enkel- of dubbelsporig traject. De reeds bekende watertoren kan door uitbreiding met een nieuw bouw pakket worden omgebouwd tot een dubbele watertoren. In ontwikkeling zijn verder een seinhuis dat past bij de Pruisische watertoren en een H0 model van de ronde lokomotiefloods en watertoren van het Bw Düsseldorf.

Naaldbomen in excellente uitvoering en in de juiste grootte toont D&W Modell. De bomen worden als bouw pakket geleverd. In normale uitvoering bevat een bouw pakket 4 sparren voor H0, met een hoogte van 23 cm. Daarnaast worden exclusieve sparren aangeboden, voor spoor I met een hoogte van 70 cm per stuk, voor spoor 0 met een hoogte van 50 cm per twee stuks en voor spoor H0 met een hoogte van 30 cm eveneens per twee stuks. De stammen zijn van echt hout en bij de exclusieve modellen zijn gaatjes voorgeboord, waarin de takken kunnen worden vastgezet. Al deze bouw pakketten zullen vanaf september in de winkel liggen.

Het grote aantal nieuwe artikelen van FALLER

58. De Beierse D VII „Ramsau“ (BR 98.76) van FUCHS.

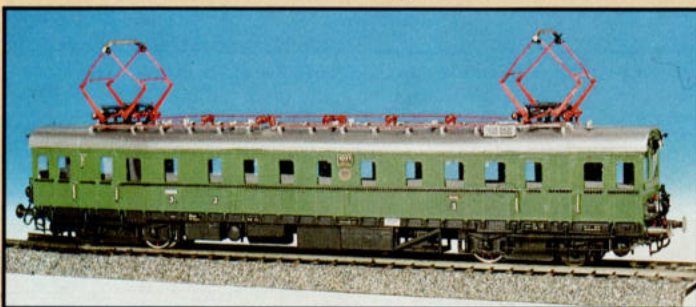
Foto : W. Kosak

1988 slanke wissels voor de parallelboog beschikbaar.

Binnenkort zal WEINERT een ombouwset leveren voor de stoomlokomotief van de bouwserie 41 van de DRG en de DB op basis van de 41 van ROCO, evenals een tender van het type 2'2'T32, met een schuine kolenkast. Voor het smalspoortreinset VT 302 wordt een binneninrichting voor-

bereid, evenals een passende aanhangwagen. Voor de liefhebbers van de Zwitserse spoorwegen is er een compleet bouw pakket voor de Tm III met een beweegbare kraan.

Verder is het de bedoeling om een compleet bouw pakket voor de diesellokomotief V 20 in de uitvoering van de DRG en de DB te gaan leveren, evenals een compleet bouw pakket voor de

59. Uit een bouw pakket van GÜNTHER ontstond dit model van een ET 82.

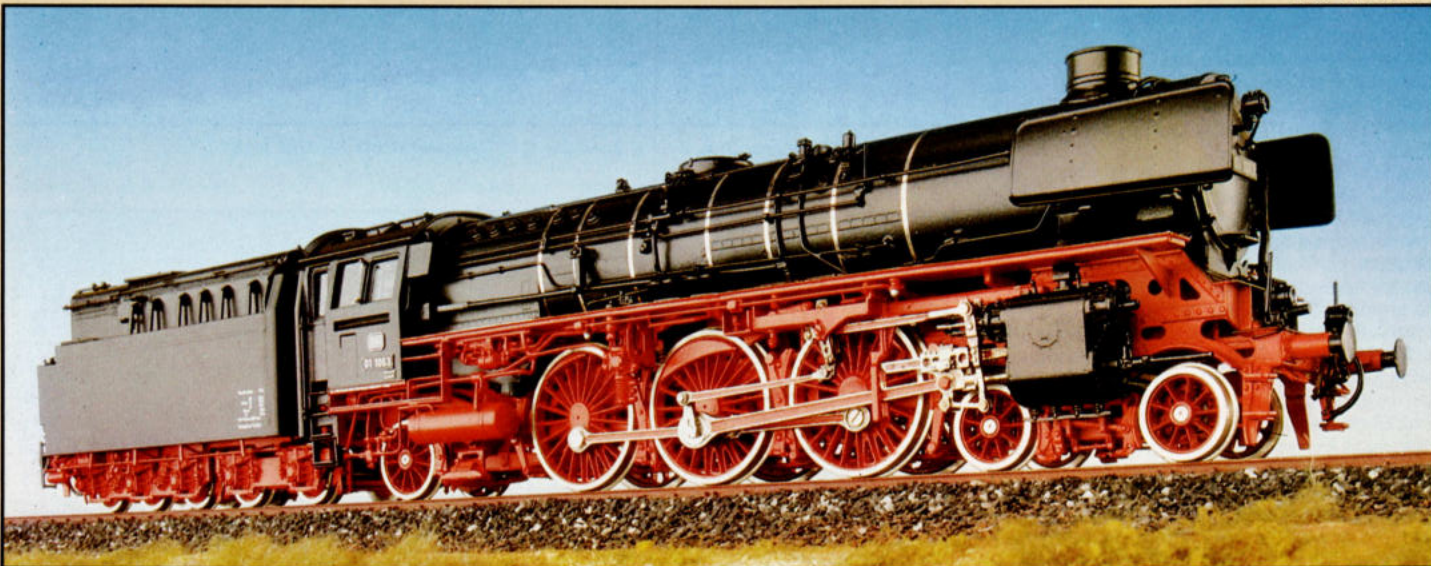
61. Dit fijn gedetailleerde model van een oliegestookte 01.10 van LEMACO moet van de zomer op de markt komen.

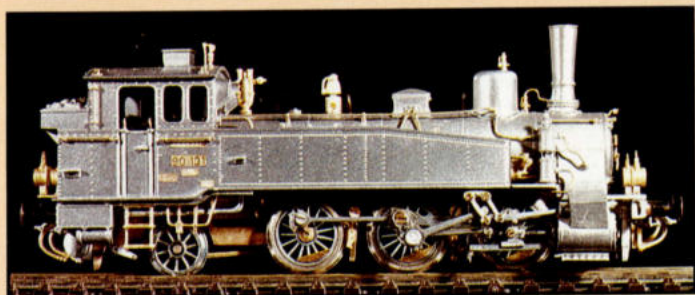

60. ET 184.0 met twee aanhangrijtuigen op het diorama van GÜNTHER.

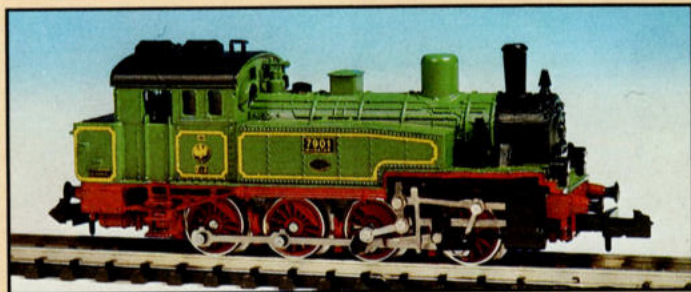
Foto's : P. Schiebel

Foto : W. Kosak

62. Bouwpakketmodel van de BR 90.0-2 van GRANDSPOT.

63. De Spaanse firma IBERTREN presenteert voor spoor N een weergaloze uitvoering van de Pruisische T 13.
Foto's : P. Schiebel

64. Stoomtram voor spoor O van PHILOTRAIN.

wordt in de schaal H0 aangevoerd door een drie-voudige lokomotiefloods, met aan de achterzijde de aangebouwde watertoren, naar een voorbeeld in Duderstadt. Dezelfdeloods, echter met elektrisch bediende poorten en in een andere kleurstelling, is ook de basis voor het exclusieve model "Bahnbetriebswerk", waarbij verder een kleine kolenbunker, hijskraan, waterkranen en andere kleine delen welke zo al in een verzorgingsdepot voorkomen zijn toegevoegd. Verdere varianten zijn een tweevoudige lokomotiefloods met een werkplaats en een ketelhuis met een hoge schoorsteen. Het station van Güglingen bij Heilbronn is het model van een typisch Württembergs station. Voor liefhebbers van de Franse spoorwegen is er het station van St Julien, waar een losse uitbouw en een wachthuisje met een toilet bij behoren. In september wordt het stadshotel Terminus met drie etages geleverd, dat door het een aantal malen te combineren tot interessante bouwwerken kan leiden. Verder nieuws in H0 zijn een seinhuis dat over een dubbelsporig traject wordt gebouwd, verschillende eengezinswoningen in landhuisstijl, meerder alpenhuizen, een stadshuis met een bouwsteiger en andere kleinere artikelen. Ook het bomenassortiment van FALLER wordt uitgebreid. Voor spoor "N" brengt FALLER het station Karlsberg, dat bestaat uit een aantal onderdelen van het grote station Bonn. De van H0 bekende tuinstad wordt nu ook voor spoor N geleverd vanaf april.

Nieuw is verder een dubbele lokomotiefloods in moderne bouwstijl en een pakket onderdelen voor de aankleding van een lokomotiefverzorgingsdepot.

Het meest interessante nieuws van H. FISCHER in Wangen is een op Woodland-materiaal lijkend strooiemateriaal voor de aankleding van modelspoorbanen en diorama's, dat in een aantal mooie kleuren en voor een redelijke prijs wordt aangeboden.

Door GERARD uit Wenen werd een aantal onderdelen voor de aankleding van diorama's voorgesteld welke alle uit messing zijn vervaardigd. Met name een aantal metalen hekken.

Door HEKI wordt het systeem voor de elektronische modelbaanbesturing verder uitgebreid. Door nieuwe bouwstenen voor de wisselbesturing wordt het systeem onbeperkt compatibel met het MÄRKLIN Digital systeem. Verder wordt een nieuw besturingssysteem voor stationsemplacementen en een Z-module aangeboden, waarop wij bij het verschijnen nader zullen ingaan. In de sektor landschap werd een aantal nieuwe loof- en naaldbomen voorgesteld evenals en set struiken.

KIBRI stelde in de sektor gebouwen in H0 een boerderij en een hotel "zum Bären" voor naar

65. Chemie-goederenwagon en cementwagon van de SBB door RUCO (HO).

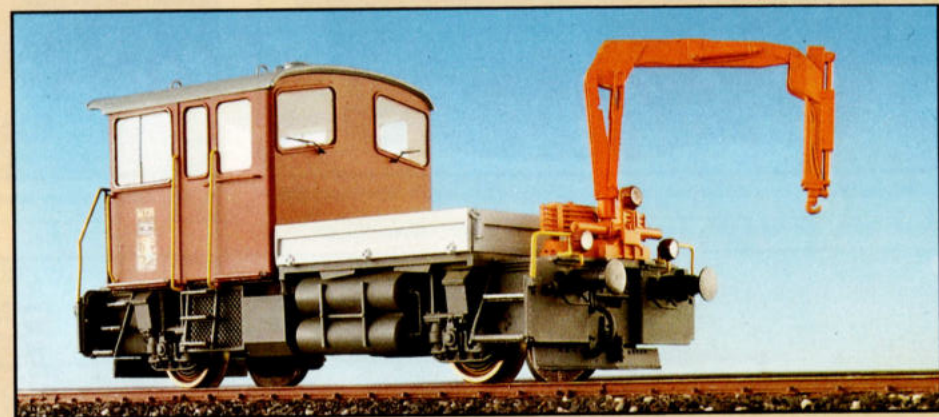
Zwitsers voorbeeld. Als tegenhanger daarvoor waren er een windmolen, een watermolen en verschillende huizen naar Noordduitse, Deense en Friese voorbeelden te zien. In dit landschap paste ook de vuurtoren, een ophaalbrug, twee kleine schepen en nieuwe waterimitatie platen. Tussen deze uitersten waren er ook nog een pension uit het Schwarzwald, het hotel "zum Löwen", en een woning van omstreeks 1930 te zien. Zeer natuurgetroou doen de nieuwe bestratingen aan, waarvan een met kinderkopjes. Voor het lokomotiefverzorgingsdepot toonde KIBRI een model van de watertoren van Ottbergen en een model van een fijne gelede waterkraan. Bij de modellen voor spoor "N" domineerde het model van de kerk van Dattenfeld/Sieg met zijn twee torens in ieder geval voor wat betreft de hoogte de andere modellen, waarbij moet worden opgemerkt dat de vuurtoren van Westerhe-

versand slechts 15 mm kleiner is. Ook voor spoor "N" komt er een windmolen, een watertoren en de gelede waterkraan.

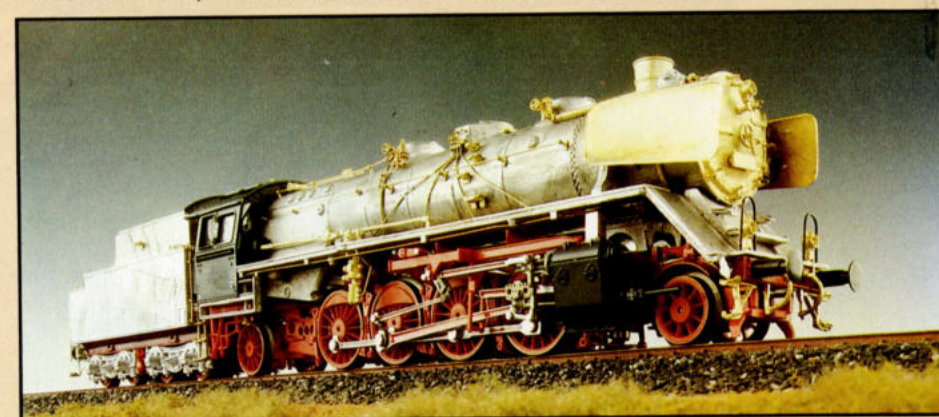
Bij MZZ komt als driedimensionaal gebouw een dubbele lokomotiefloods in vakwerk bouwstijl beschikbaar, die op een afstand van ongeveer een meter bekeken niet te onderscheiden is van een bouwpakket. De serie achtergronden wordt uitgebreid met een uit vier delen bestaand stadssilhouet. Alle nieuwtjes zijn er voor spoor H0, N en Z.

POLA biedt een behoorlijk aantal nieuwe artikelen aan. In de serie Meistermodelle in H0 werd een kolenhandel en een model van de station Flirsch aan het Arlbergtraject voorgesteld. Bij deze serie horen ook het boscafe "Forsthaus", een snackbar een stadshuis dat wordt gerenoveerd en de huizen "Hotel Ross" en "Schweinfurt", een huis met apotheek en een hoekhuis met een

67. Een kolengestookte 41 met oude ketel en tender van de bouwserie 22* T 32 op basis van een ROCO-41.
Foto's 64-67 : W. Kosak

66. Beeldschoon bouwpakketmodel van Tm III van WEINERT.

68. FALLERS interessante loods voor drie locomotieven „Duderstadt“.

Werkfoto : FALLER

antiekwinkel. In de juniorserie waren een dorpschool en een goederenloods te zien. Een nieuwe serie "Modellbau-Center" brengtoudere modelbouwpakketten in een eenvoudiger verpakking compleet met lijm en handleiding op de markt.

Voor spoor "N" wordt de serie "Meistermodelle" uitgebreid met het huis met apotheek en een villa.

POLA-LGB toonde als nieuws voor 1988 een kerk, een hotel, een veldkruis, het station Oberndorf en de opslagplaats Waldau. Naar amerikaans voorbeeld waren er een grote houten kolenbunker en een kleine winkel.

Het assortiment miniatuur personen en toebehoren van PREISER wordt in 1988 uitgebreid met een aantal aardige nieuwtjes uit de tijd rond 1900. Naast vier groepen passanten, zijn interessant

de brandweerlieden, waarbij drie door paarden getrokken brandweerwagens horen, een brandspuit, een waterwagen en een materiaalwagen. De moderne tijd wordt vertegenwoordigd door een ambulance-team en door figuren voor de draaimolen van FALLER.

Door REVELL zijn voor 1988 de volgende gebouwen gepland : een gecombineerde wind-/watermolen, een steenbrekerij, een grote watertoren,

69. Boerderij in HO van KIBRI naar een voorbeeld uit het Emmental. Werkfoto : KIBRI

71. HO-model van een houten brug van BOCHMANN & KOCHENDÖRFER.

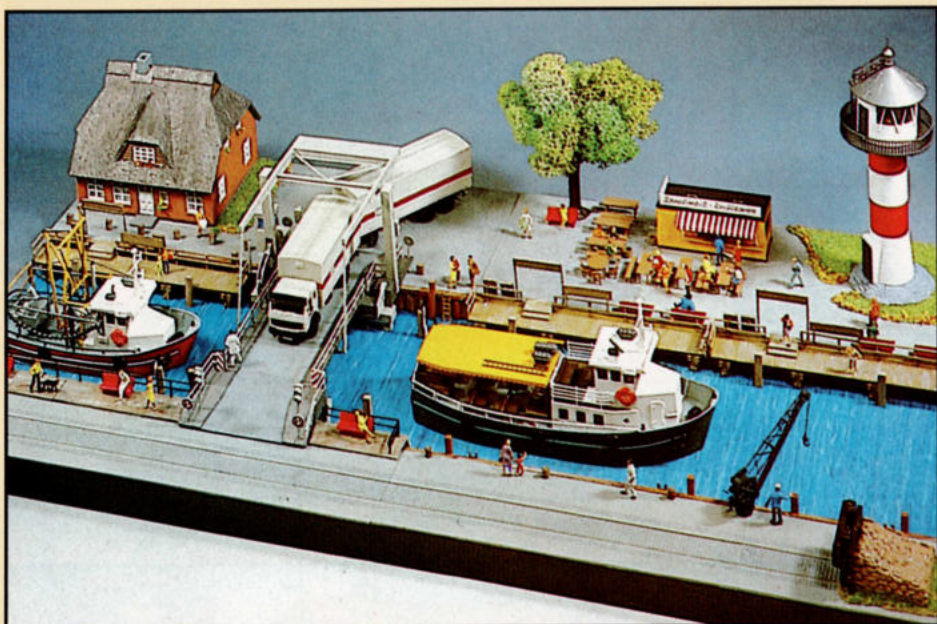

70. Een kant en klaar, handbeschilderd model van een „Fränkische Mühle“ van ARNOLD.

Werkfoto : ARNOLD

Foto : P. Schiebel

72. Op dit diorama-met-kanaal valt een hele reeks nouveautés van KIBRI te bewonderen.

73. KIBRI-moeln in HO.

Werkfoto's : KIBRI

een oliedepot, drie containers en een hijskraan. Er waren echter alleen maar foto's te zien. Bovenleiding- en pantografenspecialist SOMMERFELDT toonde als nieuwtjes voor 1988 in H0 het nieuwe type bovenleidingmasten van de DB dat langs de nieuwbouwtrajecten geplaatst wordt. Verder een schakelpost voor de SBB/RhB voor vijf sporen.

De nieuwe Romantiek serie van VOLLMER in H0 toont een aantal echt romantische vakwerkhuisen, waaronder een gemeentehuis met een politiestation, een dorpsmederij, een cafe/bistro, een bloemenzaak, een boetiek en een slijterij. Het bijzondere aan deze serie is dat alle gebouwen compleet zijn ingericht en verlicht. Dezelfde serie zal met uitzondering van het gemeentehuis ook voor spoor "N" beschikbaar komen. Voor spoor "N" komt verder het reeds in het vorig jaar aangekondigde station Waldbrunn en de houtzagerij. Het assortiment H0 wordt naar onderen uitgebreid met een nieuwe serie "Kit" welke uit een aantal laaggeprijsde artikelen zal gaan bestaan.

Beursnieuws Modelauto's

ALBEDO toonde een bonte verzameling nieuwe automodellen. Er was een nieuw model van de Volvo vrachtwagen F88/F89 met korte cabine en de "oude" Scania 111 als drieassige vrachtwagen voor koeltransport met een aanhangwagen bedrukt in verschillende uitvoeringen. De Volvo F88/F89 typen verschijnen bovendien in diverse samenstellingen o.a. als een zware drieassige trekker. Voor het eerst zullen er dit jaar ook zogenaamde "ombouw-modellen" komen van ALBEDO op basis van de Volvo F88/F89. Deze voertuigen zijn helemaal in lichte kunststof uitgevoerd, om het schilderen en ombouwen te vergemakkelijken. De vijftiger jaren worden vertegenwoordigd door een model van de Krupp Titan en een Büssing 8000 in de uitvoering van de toenmalige gesloten vrachtwagens. Het totale programma van BREKINA wordt dit jaar zinvol gecompleteerd voor interessante aanhangwagens, carrosserien en natuurlijk door interessante vrachtwagens. Hier moeten genoemd worden de Daimler-Benz LP 334 met een twe-assig chassis en de MAN 415 H, die in verschillende uitvoeringen verkrijgbaar zullen zijn. Voor de Magirus S 3500, de Borgward B 4500 en de Magirus Saturn komt een nieuwe uitvoering met een huisvuilophaal carrosserie typisch voor de jaren vijftig. Verschillende bekende vrachtwagens krijgen een nieuw type aanhangwagens, welke ook los verkrijgbaar zullen zijn. Op basis van deze nieuwe aanhangwagens komt ook een oplegger beschikbaar, waarbij de nieuwe Magirus Mercur als trekker dienst doet. Een omvangrijk assortiment nieuwe artikelen pre-

senteerde HERPA. In februari en in april zullen, naast een grote aantal bedrukkingsvarianten ook reeds de eerste nieuwtjes voor dit jaar geleverd worden. Hierbij behoren de stadsbus Setra 215 SL, een Daimler-Benz 100 D als bestelwagen en een geheel herzien model van de Porsche 928 S4. In de loop van het jaar zullen verdere interessante modellen op de markt komen en wel de BMW 325i Touring, de BMW 535i, de Opel Omega Caravan, de VW Passat, de Daimler-Benz 100 D transporter, een betonmixeroplegger met

een trekker, een Daimler-Benz T2 als bergingswagen, de Daimler-Benz T2 711 als brandweerauto LF 8 en de nieuwe cabines van Scania en DAF. Bijzondere aandacht verdient het High-tech model voor dit jaar, de BMW 750i.

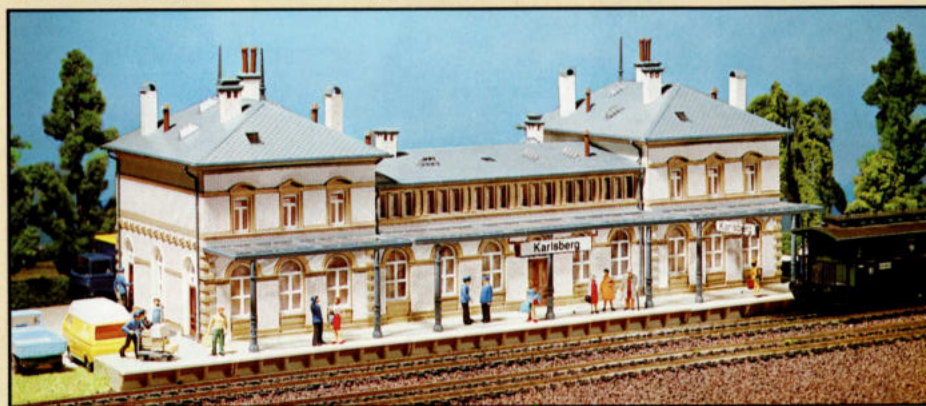
Met een breed scala aan buitengewone nieuwtjes zal de specialist op het gebied van Bouwmachines en zware vrachtwagens KIBRI zijn fans verwennen. Voorop gaan een zeer fijne uitvoering van een Menck grondverzetmachine en de exacte copie van een Liebherr 974 grondverzet-

74. Station „Güglingen" van FALLER in schaal HO.

75. Station „Karlsberg" van FALLER voor spoor N.

Werkfoto's : FALLER

76. Een ontegenzeggelijke verrijking van modelspoorbanen in N wordt gevormd door deze residentiële villa van POLA.

ter. Maar ook de vierassige Daimler-Benz met Meiller kipper en de Daimler-Benz 'MB'-Trac met twee landbouwaanhangers met kiepbak trokken de aandacht van de bezoekers. Het model van een Daimler-Benz tank-blus-voertuig TLF 5000 naar het voorbeeld van de beroepsbrandweer van Duisburg zal bij de verzamelaars van brandweerauto's veel fans vinden. De Gottwald kraanwagen AK 850, een nieuwtje van het vorig jaar zal in dit jaar met in totaal vier zware diepladers, die met delen van de kraan beladen zijn op reis kunnen gaan. De bekende diepladers krijgen dit jaar nieuwe trekkers in de vorm van de MAN F 90 en de Daimler-Benz 2644.

Interessante varianten op bekende modellen ron-

77. „Kohlenhandlung Schmidt“ van POLA in schaal HO.

78. HO-model van station „Flirsch“ aan de Arlberglijn (Oostenrijk) van POLA. Werkfoto : POLA

79. Vakwerkhuis in HO uit de nieuwe „Romantik-serie“ van VOLLMER.

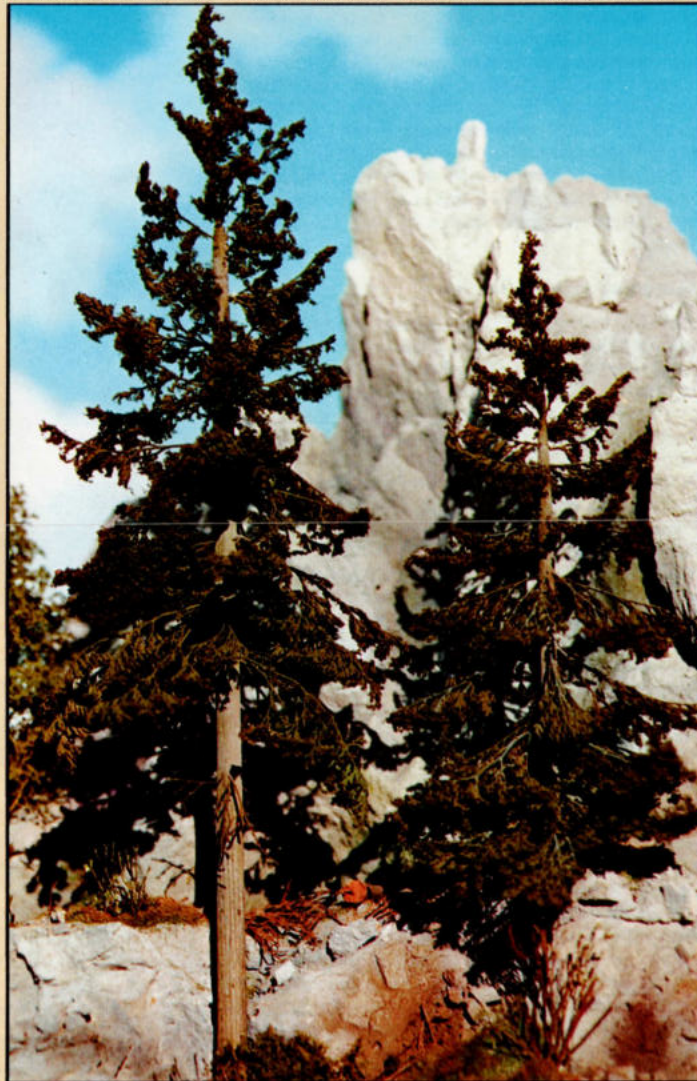
Werkfoto : VOLLMER

80. Pijnbomen uit een bouw pakket van D & W MODELL.

Werkfoto : D & W

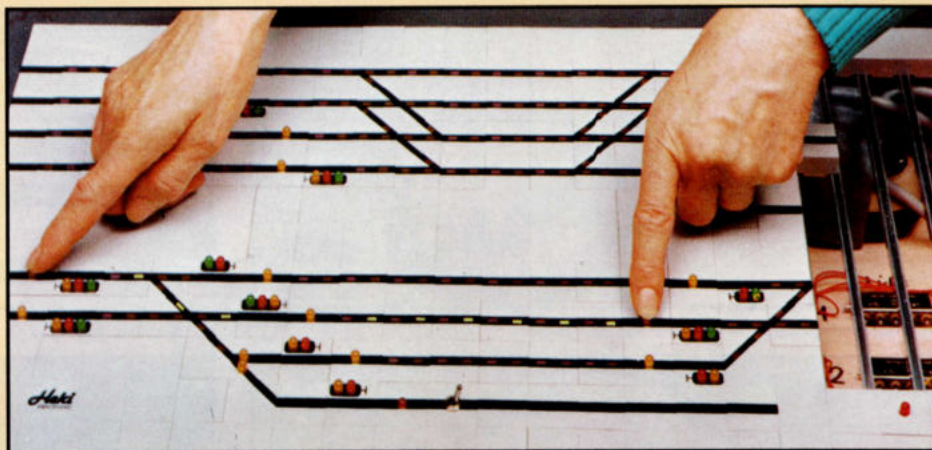

81. Café-bistro uit de „Romantik-serie“ van VOLLMER. Werkfoto : VOLLMER

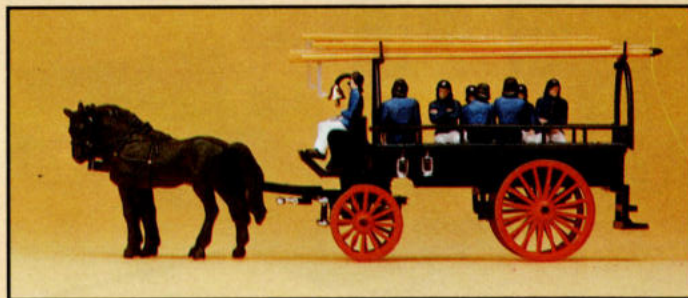
82. Brandweermannen in HO van PREISER.

83. HEKI heeft zijn programma van elektronische schakelingen uitgebreid.

84. Nieuwe bomen uit het HEKI-arsenaal.

Werkfoto : HEKI

85. Fin-de-siècle brandweertienwagen van PREISER.

86. Fraaie brandweertienwagen van PREISER.

87. Door paarden getrokken waterwagen van de brandweer (PREISER).

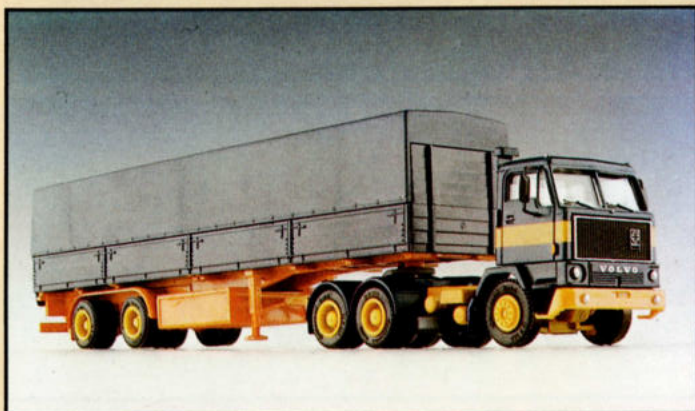

88. Nieuwe figuren-set van PREISER in de mode van rond de laatste eeuwwisseling.

den het programma voor dit jaar verder af. Voor zelfbouwers zeer interessant: de bekende vrachtwagen-onderdelen bouwdoos komt er in een nieuwe samenstelling. Met een groot aantal uitvoerings- en drukvarianten verheugt PRALINE (REVELL) dit jaar zijn autofans. Opvallend echt nieuwtje is de Rolls-Royce

Silver Cloud met banden met een witte zijkant, in een- of tweekleurige uitvoering. De bekende Mercedes-Benz draailadder LP 809 zal binnenkort ook in een andere versie beschikbaar komen. De Scania H 112 opleggercombinatie komt er in een andere uitvoering. Opvallend nieuws in het voertuigenprogramma

van PREISER van dit jaar is een wagen met lage laadvloer van de firma Ruthmann, gekoppeld achter een Unimog U 1200/424T of achter de Daimler-Benz LT911. Het Daimler type met de korte laadbak wordt nu ook als DLK 23-12 aangeboden met een manschappencabine. Het type ladders dat gebruikt wordt is dat van Magirus,

89. Volvo F89 van ALBEDO.

91. Daimler-Benz bestelwagen 100 D van HERPA.

90. Een bijzonder model van ALBEDO met interessante opdruk.

92. De Porsche 928 van HERPA werd volledig vernieuwd.

93. Vrachtwagen uit de jaren dertig van ROSKOPF.

95. Een nieuwigheid van FALLER; een nieuw systeem om auto's & vrachtwagens te besturen.

97. Daimler-Benz TLF 5000 van de brandweer van Duisburg.

98. Menck-dragline M 154 LC van KIBRI.

Werkfoto's : KIBRI

99. Bouwpakket in witmetaal naar een Vomag-voorbeeld van WEINERT.

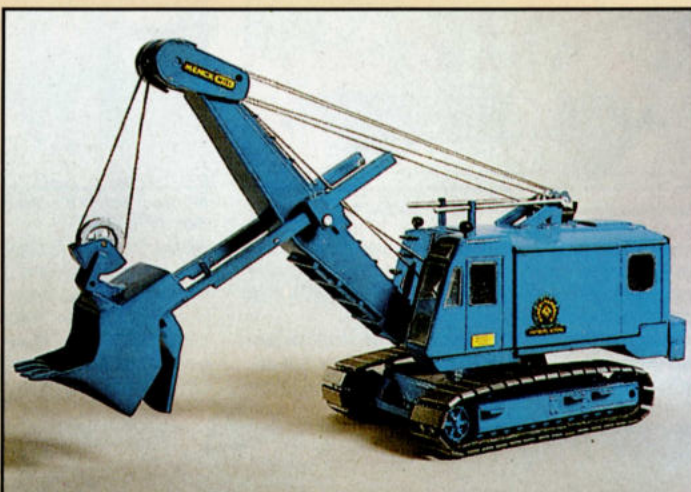
101. Silo-transportwagen van WIKING in HO.

94. Stadsbus Setra 215 SL van HERPA.

96. In de lading van een vrachtwagen kan een motortje verborgen worden dat op 'n batterijtje loopt en via tandraden de achteras aandrijft. Foto's 89-96 : W. Kosak

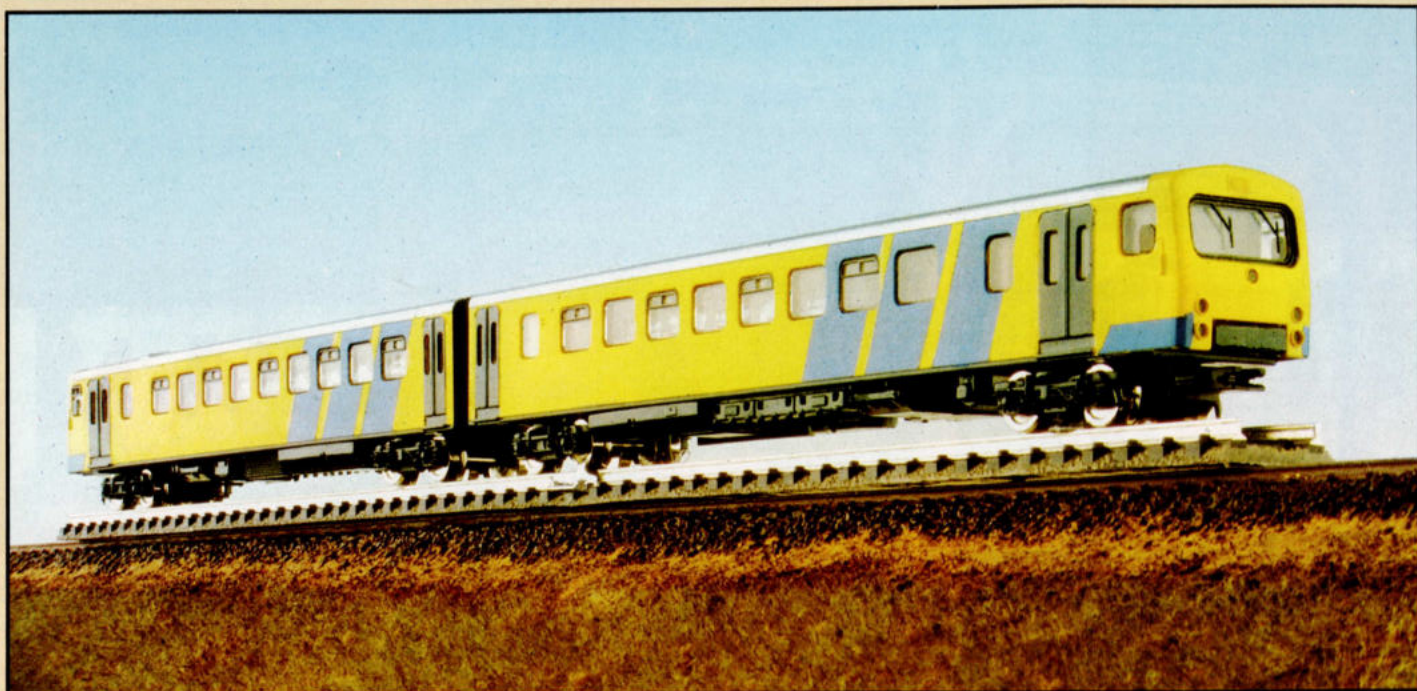

100. Verschillende uitvoeringen van de Volkswagen-bestelbus van ROCO.

102. De Unimog V 1500 met twee aanhangwagens voor steenkolen.

Foto's 99-102 : W. Kosak

103. Model van de Wadloper in N van FLEISCHMANN.

Foto : W. Kosak

dat uit het programma van ROCO bekend is. Volkomen nieuw zijn brandweerwagens naar het voorbeeld van MAN. Het model wordt eerst in een uitvoering met een korte motorkap en manschapencabine als TroTLF 16, TLF 16/25 en RW/2 geleverd. Een variant wordt de MAN 19.321 met driezijdige kipper en laadkraan. De bekende gelede blusarm van Wumag wordt de opbouw van een Magirus 200 D16, zoals deze bij de beroepsbrandweer van Frankfurt gebruikt werd. Wagons in uitvoering van de douane en het reddingswezen op basis van Mercedes en Magirus modellen ronden het programma af.

De fabrikant RIETZE uit Neurenberg, die bekend werd door het leveren van Japanse modellen, blijkt ook steeds beter thuis in het bouwen van Europese modellen. Er was een Audi 100 Avant in een zeer fijne uitvoering. Een echte verrassing waren de twee autobusmodellen van de Neoplan Cityliners in twee en drieassige uitvoering, welke echter pas in het najaar zullen worden geleverd.

Op de stand van ROCO werd het handmonster getoond van de reeds vorig jaar aangekondigde Mercedes draailadderwagens DL 22. Klaar was echter het model van de VW 245 (VW-Bully) met normale en dubbele kabine, in verschillende uitvoeringen. De bouw van de vormen voor de reeds twee jaar geleden voorgesteld Magirus M is beëindigd, zodat de eerste exemplaren halverwege het jaar verwacht mogen worden. Eveneens op basis van een Magirusonderstel toonde ROCO een model met een met zeildoek gesloten laadbak voor, dat in verschillen varianten bedrukt is. Vier brandweerautos naar het voorbeeld van vroeger Duits materieel zullen in een speciale gelimiteerde oplage worden vervaardigd. (bestellen voor 20 april) Toe te juichen is de samenwerking tussen de fabrikanten KIBRI, PREISER en ROCO bij het uitbrengen van een set materieel voor op een bouwplaats. (eveneens in gelimiteerd oplage). Containers van KIBRI, compressor van PREISER en de bekende Magirus 256 D van ROCO. Tenslotte noemen wij nog een Renault met bakken kipper, de Unimog U 1500 als poederblusser met een nieuwe opbouw en enige interessante kleurvarianten.

De vorig jaar aangekondigde bouwpakketten van WEINERT naar voorbeelden van Vomag (bouwjaar 1935/40) zullen weldra worden uitgeleverd. Ze worden samen met een twee- of drieassige aanhangwagen aangeboden. Daarbij komt nog een geslaagde uitvoering van een houttransportwagen en een losse aanhangwagen. Nieuw zijn het model van een Kaelble kipper (bouwjaar 1949) en een Krupp Titan trekker (bouwjaar 1950).

WIKING de bekende fabrikant uit Berlijn bracht

twintig voor een deel zeer interessante en actuele nieuwtjes mee naar Neurenberg.

Enige van de getoonde modellen waren reeds geheel met behulp van de nieuwe vormen gemaakt. De volgende nieuwe modellen zullen in de loop van dit jaar in de handel komen : Een Volvo FL 10 als oplegger voor gastransport, een auto-transporter Daimler-Benz 1622 een Daimler-Benz 26244 in silo uitvoering, twee kolenaanhangsers met een Unimog U 1500 als trekker, een Daimler-Benz 507-D eencamper op basis van de Daimler-Benz 207 D en personenauto's naar het voorbeeld van de Audi 80, BMW 750i en Mercedes 300 CE coupé.

De nieuwe paardentrailer voor achter een personenauto werd gemaakt naar een mooi voorbeeld. Het programma wordt verder voltooid door nieuwe combinaties van reeds bestaande modellen, welke deze keer eens niet anders werden bedrukt.

Nieuws voor de Nederlandse modelbaan

FLEISCHMANN. Vorig jaar werden de HO vrienden verrast met het plan V materiaal; dit jaar kommen de PICCOLO liefhebbers aan de beurt. Op initiatief van de Fa. Otto Simon zal een model verschijnen van de DH-2. Men kon ons voorlopig alleen een handmonster tonen, en dit zag er veelbelovend uit.

IBERTREN. Hier zagen we een blauwe zelflosser met een NS-embleem in spoor N. Een verbeterde versie van de blauwe 1304 met enkele pantografen is niet echt nieuw.

KIBRI. Heel goed te gebruiken in een Nederlands landschap is de ophaalbrug voor wegverkeer. Een windmolen o.i. eenvoudig om te bouwen tot een echt Nederlands model.

104. Supermodel van Philotrains : „Den Haagse tram” in HO.

LILIPUT. De Fa. ZETA brengt een model van een open goederenwagon met lage schotten. Na de tweede wereldoorlog bleven 244 wagons van dit type in Nederland achter.

LIMA. Helaas nog niet op de beurs aanwezig maar ze komen! De dubbeldekkers van de NS in HO. Een variant op de 1300 serie wordt de 1307 met enkele pantografen. De spoor N liefhebbers zullen binnenkort de IC 3 van LIMA in bedrijf kunnen nemen.

O. SICKERT. Deze kleine firma levert allehande zaken waarmee de modelbouwer een klein haventje kan realiseren. Bouwkits van kleine binnenvaartschepen, bolders, kraantjes en een heuse vuurtoren, dit alles in schaal HO.

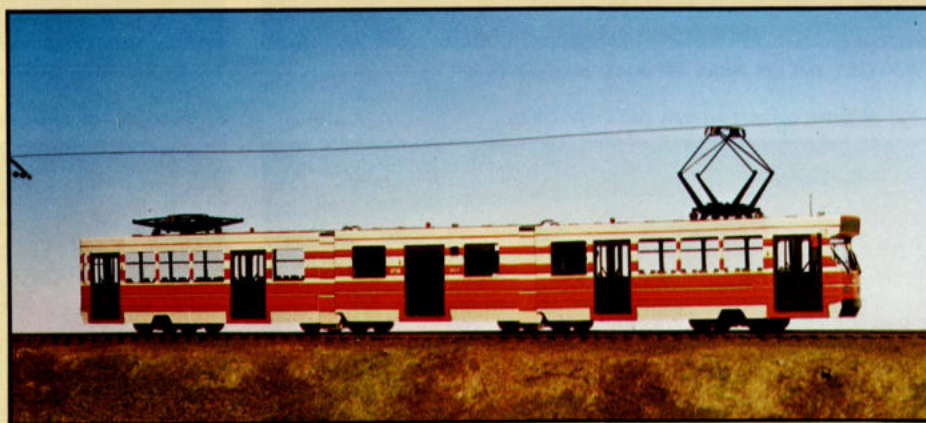
PHILOTRAIN. Na vele verzoeken uit binnen- en buitenland besloot deze Nederlandse fabrikant modellen uit te brengen in schaal O. Het handmonster van de stoomtram van de NTM zag er schitterend uit, een vierassige rijtuig getrokken door de MTM loc 32 van HENSCHIL & SOHN/CASSEL 1914.

ROCO. Van deze Oostenrijkse fabrikant zullen er plan D rijtuigen eerste en tweede klasse in blauwe en turkooise uitvoering op de markt gebracht worden. Met de komst van deze rijtuigen begint de serie compleet te raken. Naast een restauratierijtuig zullen ook twee ketelwagons van „Pieter Bon”, een postrijtuig met zwarte kopkanten, een schuifwandwagon („UTD” mengvoeder) en twee zelflossers spoedig Uw goederenwagengpark aanvullen.

Voor de spoor N liefhebbers maar liefst 9 Nederlandse goederenwagons waaronder de groene VAM compost, twee diepladers, de talbotwagon en ook hier een ketelwagon van Pieter Bon.

J. Bolland

Foto : H.K.

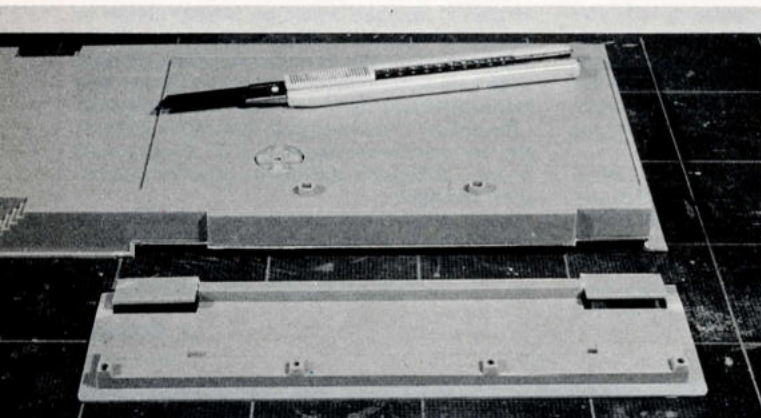
1. Vervaardig samen met ons een goederenloods m.b.v. materiaal van JOUEF en MKD.

De constructie van een originele goederenloods in HO

„Spoorweg Journaal” houdt er uiteraard niet van U kennis te laten maken met „onmogelijke” modellen en daarom wordt

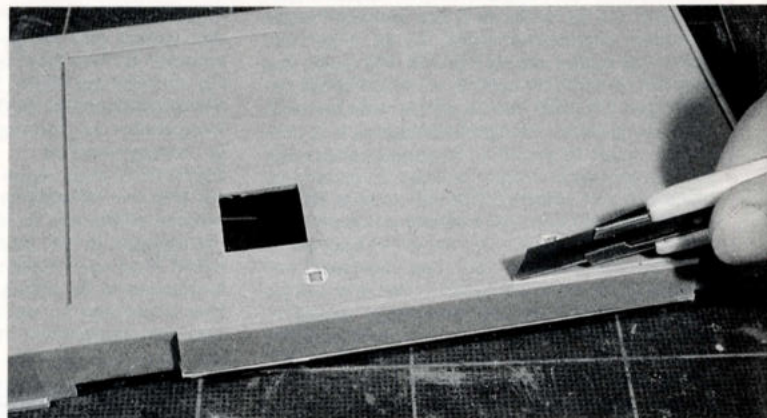
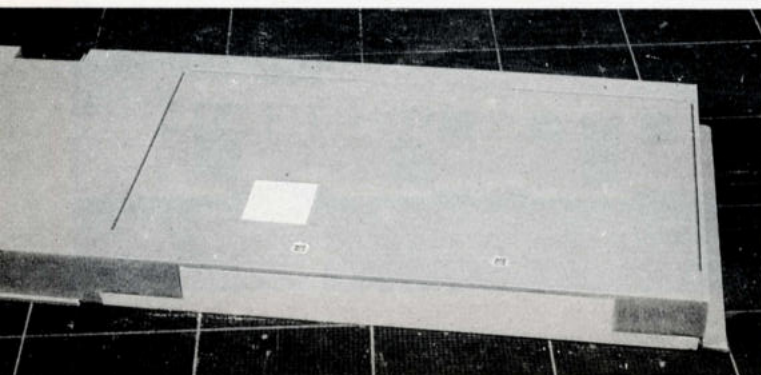
er bij deze constructie gebruik gemaakt van een groot aantal onderdelen van de goederenloods van JOUEF en van het baanwach-

tershuis van MKD. Dit gebouw is van het type : hoofdgebouw van hout en bijgebouw in baksteen. Het bestaat voor een deel uit

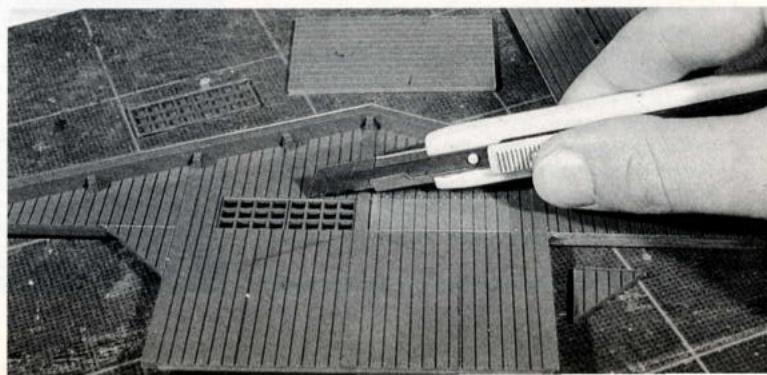
2. Verwijder met een cutter het oorspronkelijke spoor.

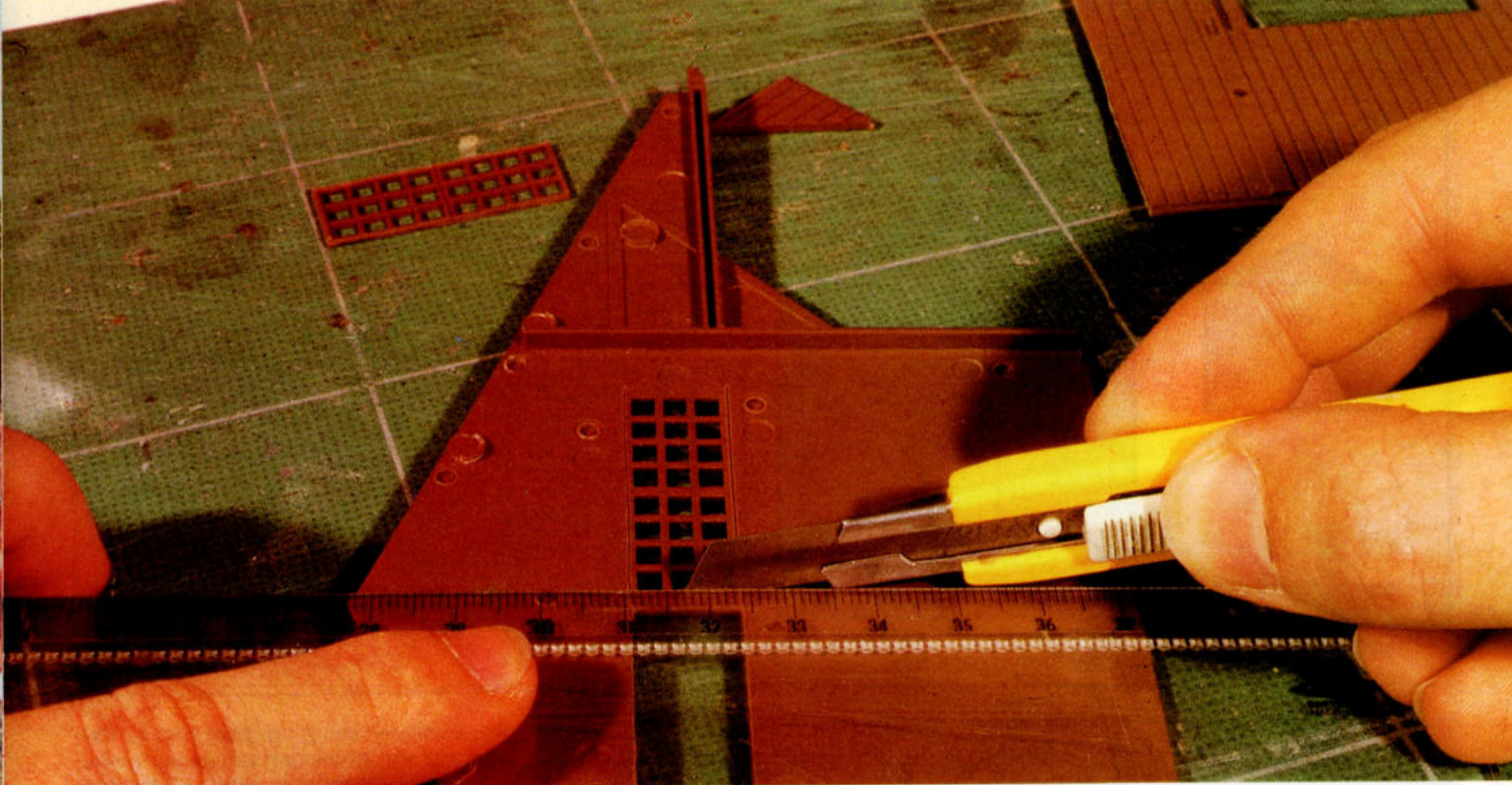
4. Vul de gaten op met styreen van 2 mm dikte.

3. Doe hetzelfde met dit deel van het perron.

5. Verwijder de vensters in de twee buitenmuren.

6. Gebruik van een lineaal aan de achterkant van de buitenmuren bij het wegsnijden van de vensters.

een groot dakwerk met dakpannen ondersteund door een houten raamwerk dat een gemetseld perron overdekt en dat steunt op rechtopstaande balken die zelf weer op stenen blokken rusten. Aan dit gebouw zit een bijgebouw in baksteen vast : het goederenkantoor.

Benodigdheden :

- éénmaal MKD 530
- éénmaal JOUEF 1022
- 3 meter stokjes van populierenhout 3 x 3 mm
- 2 meter stokjes van populierenhout 2,5 x 1 mm

- 1 meter stokjes van populierenhout 2,5 x 2 mm
- 1 meter stokjes van populierenhout 1,5 x 1,5 mm
- 1 meter „N-rails” of hetzelfde profiel in plastic
- balsahout van 8 mm dik (in planken)
- styreenplaatjes van 2 mm of plasticafval
- muurplaten op papier of karton (FALLER, VOLLMER, KIBRI, HEKI enz.)
- lijm : gewone lijm, contactlijm, houtlijm, lijm voor plastic maquettes

Benodigdheden voor de afwerking :

- Humbrol-verf, mat : beige 103 of 121,

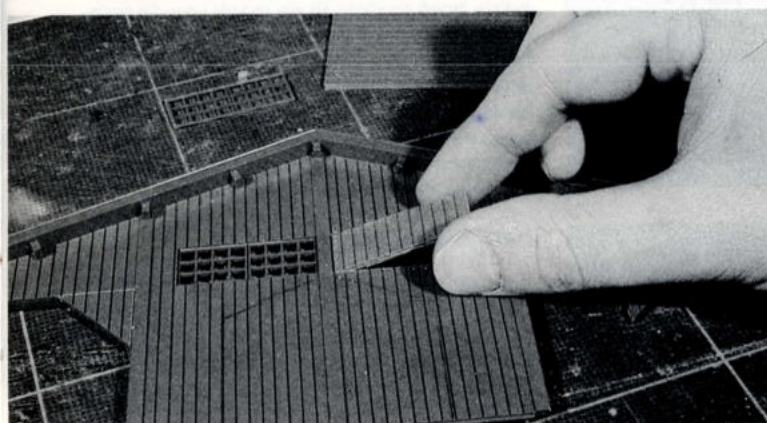
groen 80, wit, grijs 67

- acryl- of plakaatverf : wit, zwart, omber (naturel), gebrande siena, gele oker

Het perron

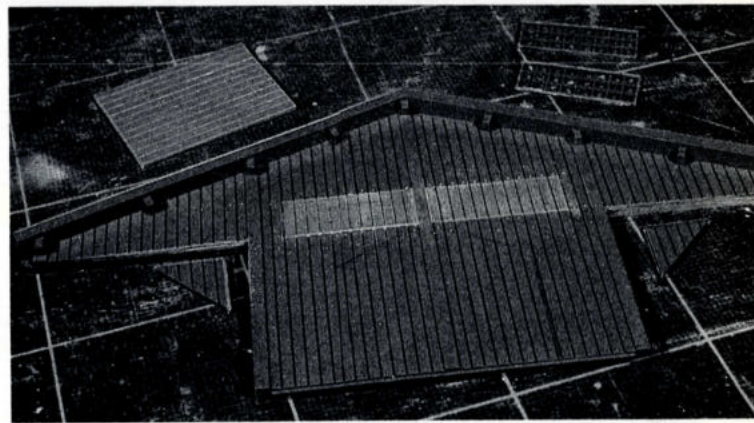
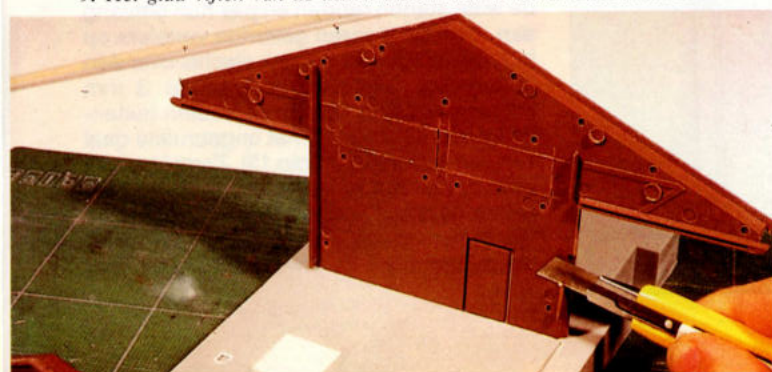
Laten we beginnen met het perron (JOUEF) dat de basis van Uw gebouw vormt. Snijdt met een cutter de delen weg van het spoor en de steunblokken van de pilaren (foto 2). Gebruik niet de steenbekleding van het perron want U gaat een andere toepassen die veel realistischer is en daarom moet U met een cutter het teveel aan muur wegsnijden (foto 3).

Vul de zo ontstane opening op met een

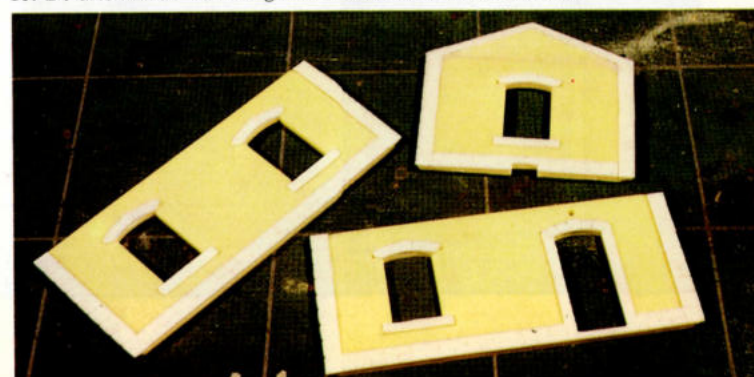
7. Afsluiting van de ontstane openingen.

9. Het glad vijlen van de achterkanten van de beide buitenmuren.

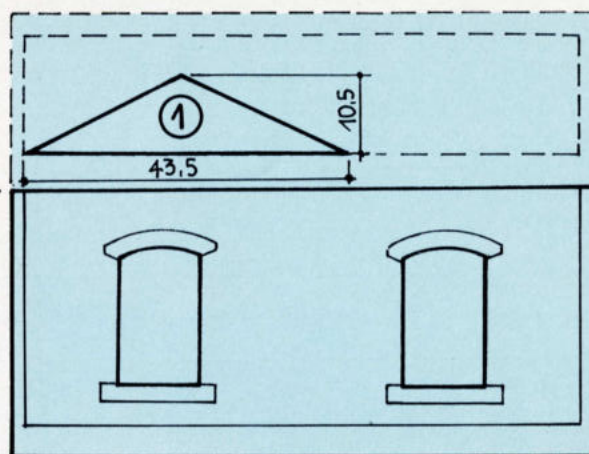
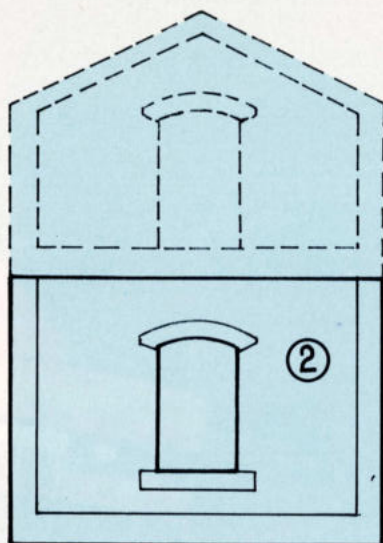
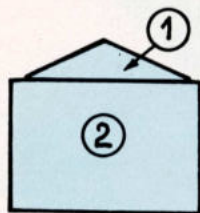

8. Verwijdering van de imitatie-houten balken op de hoeken.

10. De drie muren van het goederenkantoor in voltooide staat.

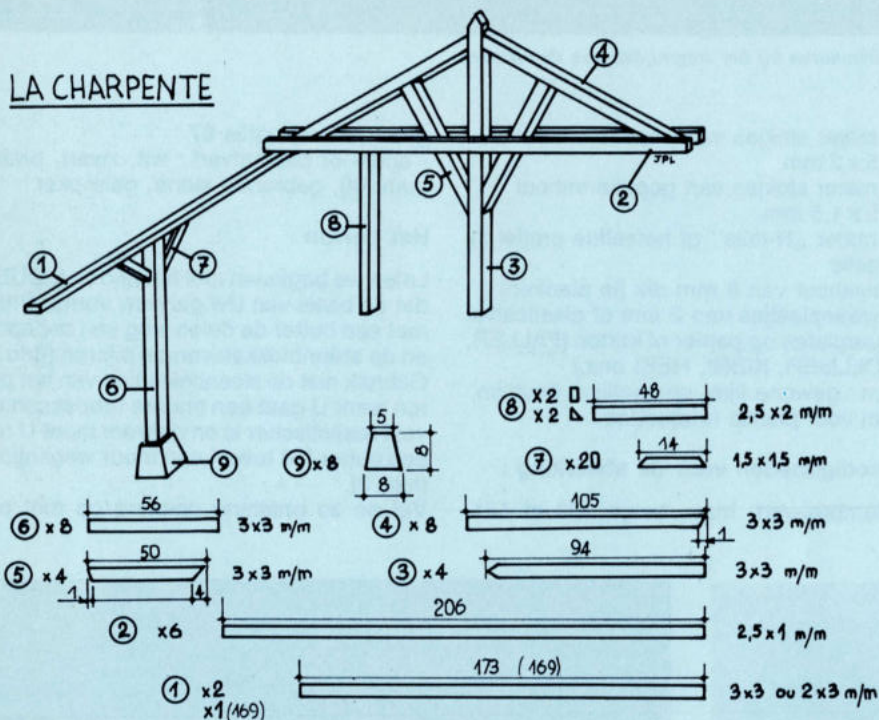

BUREAU MARCHANDISES

Partie
non utilisée

LA CHARPENTE

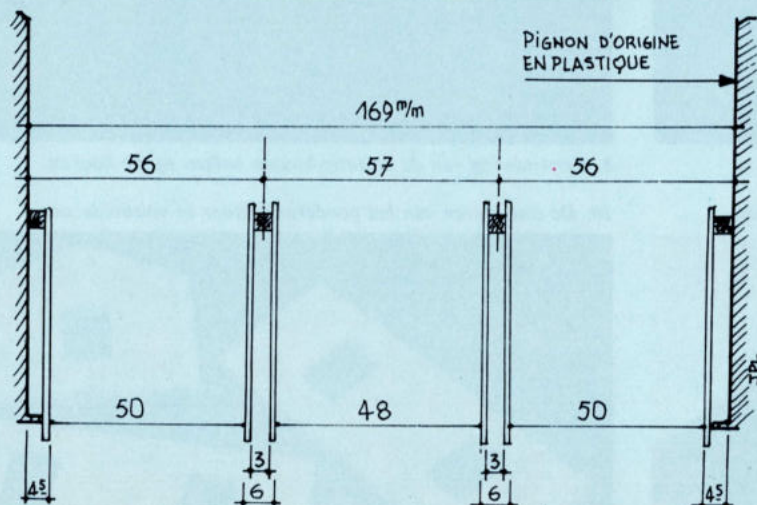
strook styreen van 2 mm dikte (foto 4). Vergeet niet de afmetingen van de perronmuren te noteren zodat U weet hoe groot de steenbekleding moet worden.

Verwijder de „gietsnavel” op het perron en vul het gat op met een vierkant stukje plastic. Doe hetzelfde voor de twee steenblokken op het perron. Verwijder tot slot de opstaande rand die rond het perron loopt en eigenlijk zou dienen ter bevestiging van de steenbekleding die nu niet nodig is.

De twee houten buitenmuren

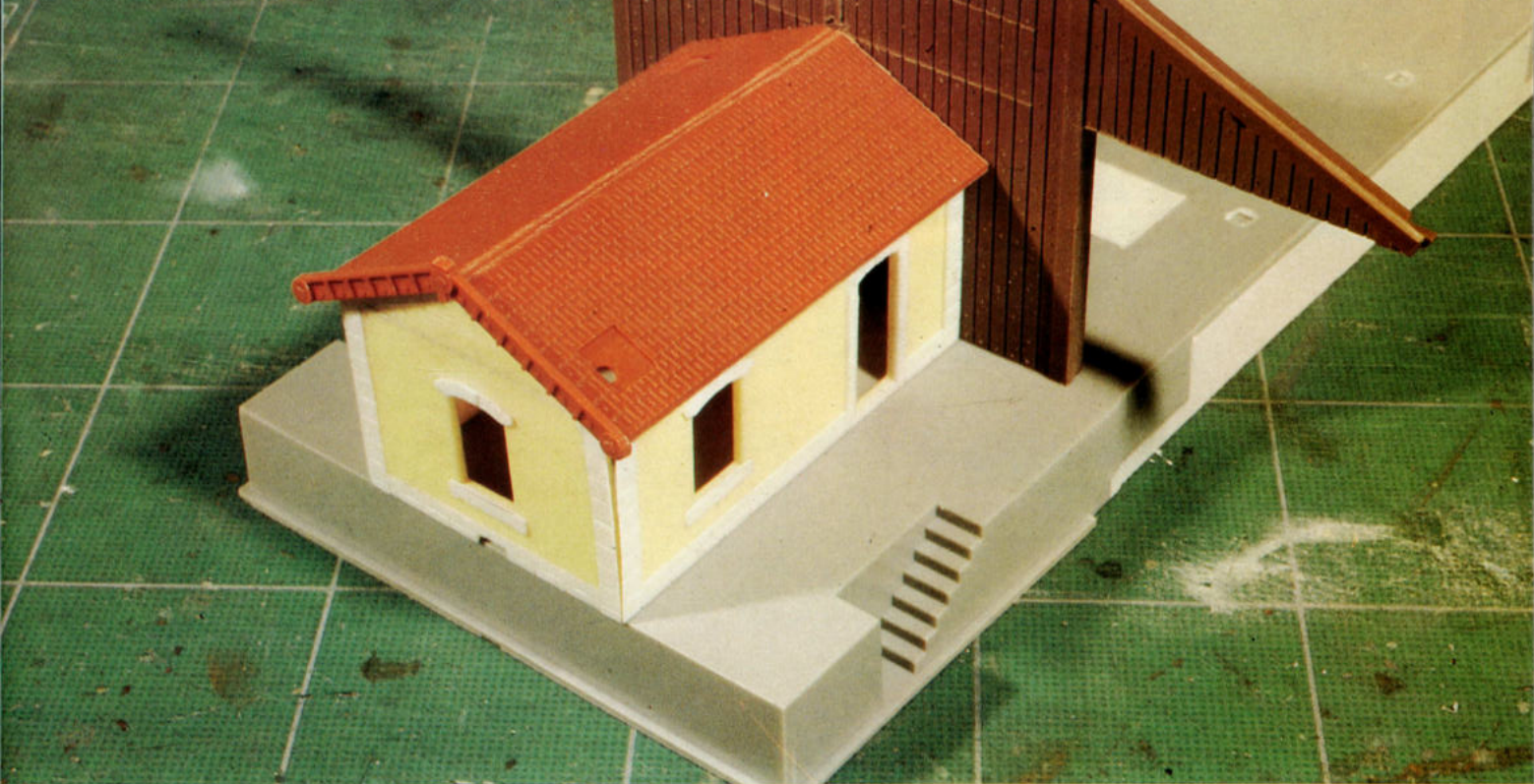
Omdat de hal geen vensteropeningen in de twee buitenmuren heeft, moet U deze m.b.v. een cutter verwijderen (foto's 5 en 6). Doe 't voorzichtig want U kunt die vensters weer voor een andere maquette gebruiken. Sluit nu de vier openingen af met vier stukken die U uit één van de andere „muren” heeft gehaald (het paneel zonder venster kan daar mooi toe dienen) (foto 7). Verwijder de imitatie-houten balken op de beide hoeken (foto 8) en maak van de gelegenheid gebruik om de achterkant van de beide buitenmuren glad te vijlen (foto 9). Vijl ook de ronde uitsteeksels bovenaan de buitenmuren weg; die zouden anders het aanbrengen van de dakconstructie belemmeren. Lijm de aldus toe bereide buitenmuren op het perron vast.

IMPLANTATION CHARPENTE

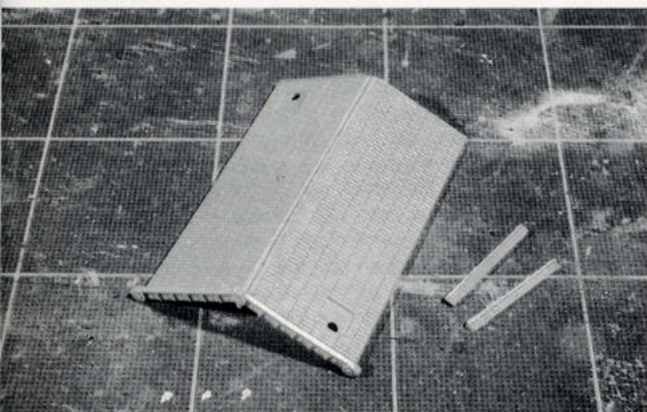

Het goederenkantoor

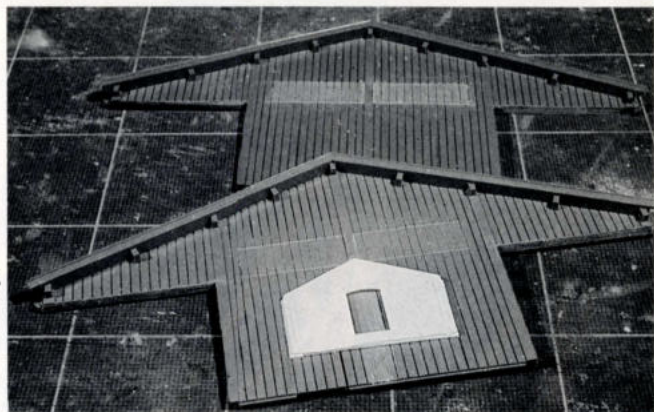
Voor dit kleine administratieve gebouw kunt U uitgaan van MKD's „530”. U moet dan wel de oorspronkelijke hoogte van de muren verminderen. Volg de aanwijzingen van tekening 1 en verwijder de onbruikbare bovenste gedeelten. Om de bovenkant van de buitenmuur te realiseren maakt U van een rest plastic een driehoek van 43,5 x 10,5 mm (foto 10). „Omlijst” de muren met de witte stenen randen en pas hun omvang aan. Lijm de tevoren geleverde vensters op hun plaats. Omdat het dak slechts over één buitenmuur uitsteekt, kunt U het 3 mm inkorten (zie foto 12). Op de houten buitenmuur met deur lijmt U het ongebruikte deel van een buitenmuur (foto 13). Zorg U er wel voor dat U van te voren de verticale balk hebt afgezaagd, anders maakt die het vastlijmen onmogelijk. Foto 11 laat U een voorlopige montage van het goederenkantoor zien.

11. Proefmontage van het bijgebouw.

12. Het 3 mm ingekorte dak, klaar om geplaatst te worden.

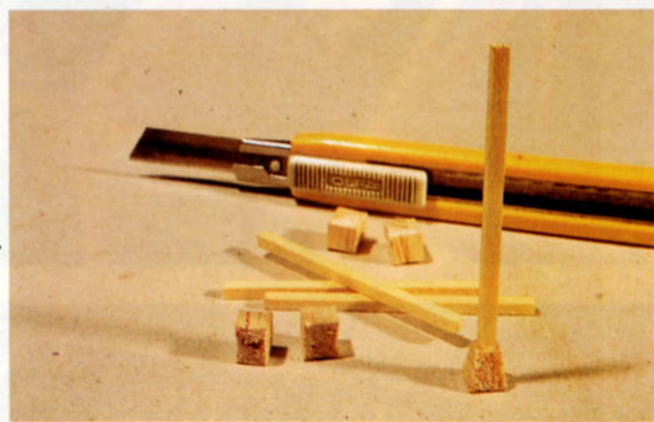

13. Een deel van een ongebruikte buitenmuur vastgelijmd op de houten buitenmuur.

14. De balsa blokjes worden schuin afgesneden.

15. De pilaren worden van populier & balsa gemaakt.

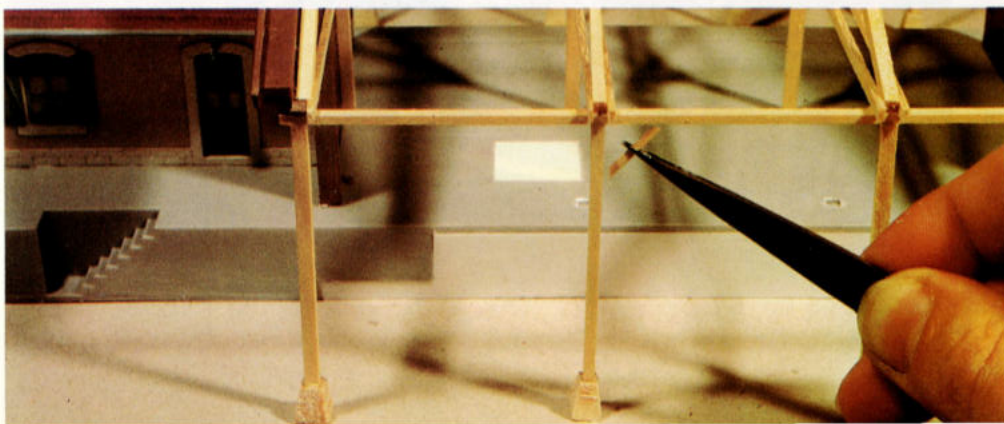

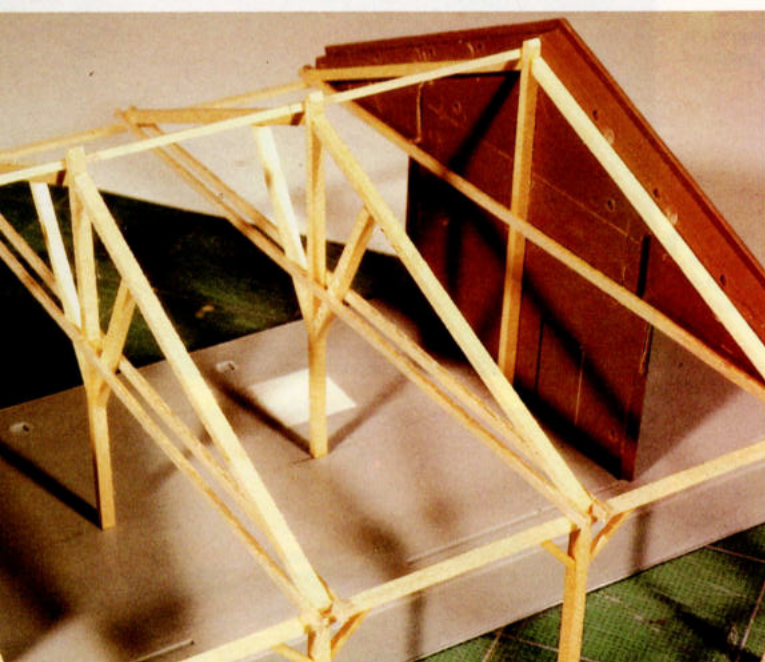
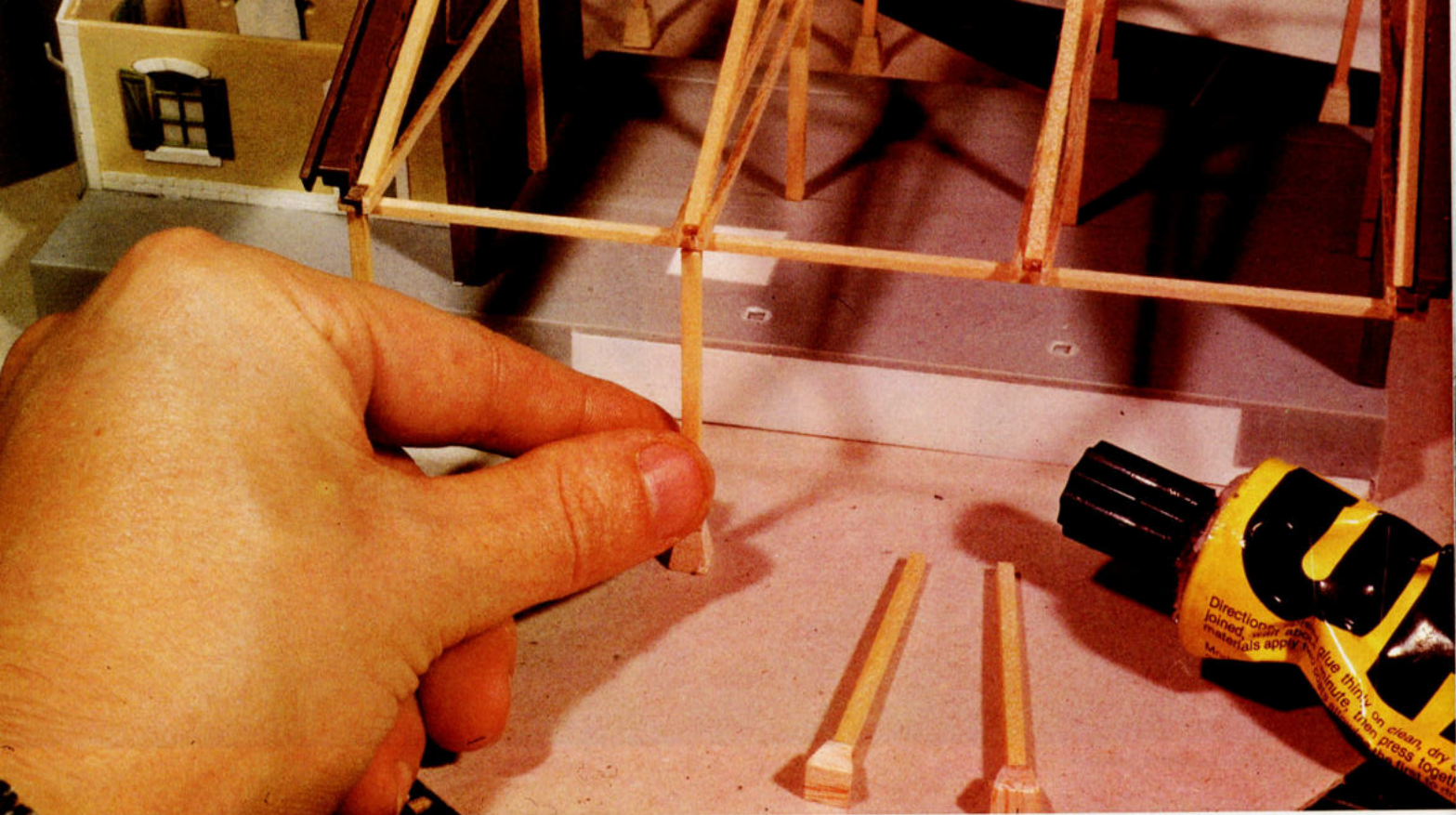
16. De stukken „nr. 7”.

Het geraamte

Het geraamte zal U wel het meeste werk kosten, maar het vormt dan ook het meest karakteristieke deel van het gebouw. We hebben het geraamte met opzet vereenvoudigd en wel om twee redenen : op de eerste plaats willen we het U als amateur niet al te moeilijk maken, op de tweede plaats zal het geraamte voor een belangrijk deel onzichtbaar zijn wanneer het dak eenmaal geplaatst is.

Pakt U tekening nr. 2 van het geraamte erbij

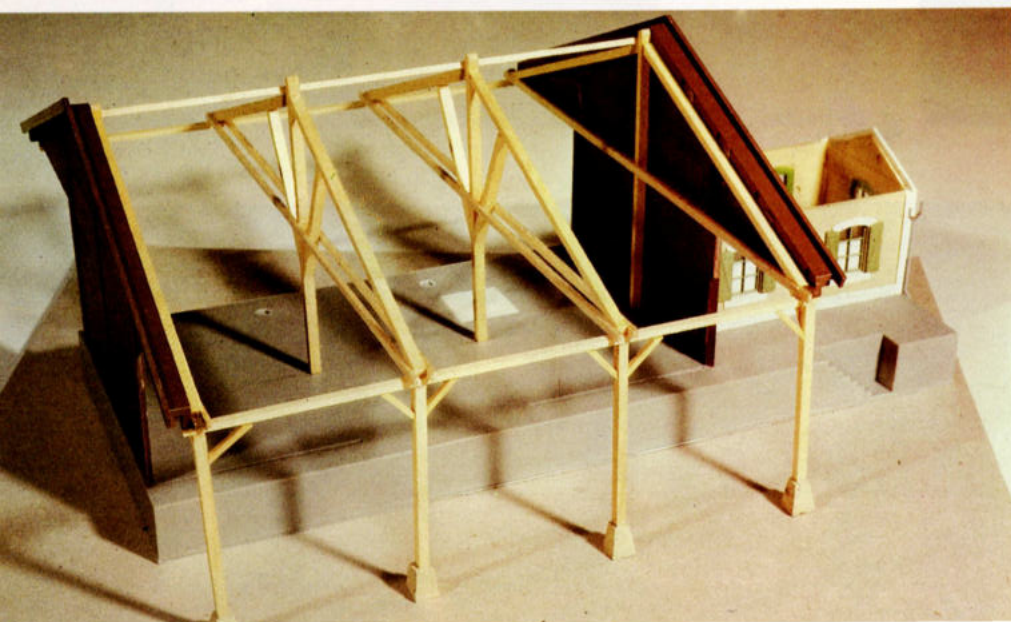

17. Het plaatsen van de pilaren.

18. Het geraamte.

19. Nog 'n gezicht op het geraamte. Slechts de pilaren op de hoeken van de twee plastic buitenmuren ontbreken nog.
Alle foto's : J.P. Laurent

en lijmt U de twee delen „1", de dwarsbalken op hun plaats, vooral om de twee plastic buitenwanden goed op hun plaats te houden; de buitenmuren midden op het perron plaatsen op gelijke afstand van elkaar. Zie tekening 3 voor een nauwkeurige indruk (foto 18). Voordat U de vier stukken „3" plaatst dient U eerst de nummers „2" te plaatsen (zie tek. 3), waarbij U daartussen een ruimte van 3 mm openlaat, welke afstand is vereist voor de „kruisboogstukken" „4".

Nu is het moment aangebroken om de stukken „3" definitief aan te brengen, bij voorkeur met een contactlijm; vervolgens komen de stukken nr. „4". De „kruisboogstukken" van de plastic buitenmuren worden lager aangebracht. Maak het geraamte af met de bevestiging van de onderdelen nr. 5 (zie foto 18).

De pilaren (houten balken), achtmaal onderdeel „6" (foto 15), dient U op stenen blokken te plaatsen. Deze blokken moeten vervaardigd worden van 8 mm hoogte die eruit zien als afgeknotte pyramides (zie tek. 2, 8, foto 14). Plaats dan nu de acht pilaren (zie foto 17). Verstevig 't geraamte van de loods met de twintig stukken „7" (foto 16). Teneinde het geheel extra soliditeit te verlenen plaatst U op de nok van het geraamte een dwarsbalk (onderdeel 1) die tevens de twee plastic buitenmuren exact op de juiste afstand van elkaar verwijderd zal houden. Breng vervolgens de dakplaten aan. U hoeft deze niet vast te lijmen : ze blijven uit zichzelf zitten.

J.P. Laurent

NIEUW : STOOMTRAM SPUR „0”
NTM LOKS 29-50 (HENSCHEL & SOHN, CASSEL)

PHILOTRAIN MESSINGMODELLEN

PHILOTRAIN, ANTILOPESTRAAT 1, 7315 EG APELDOORN NL
 TEL: 055-221259 - TELEFAX: 055-221393

märklin

digital H0

Freie Fahrt in die Zukunft.

Steven Volp b.v.
de modelbouwspecialist

Krommestraat 25-27-29, Amersfoort
 Telefoon: 033-178 41

ACHAT - VENTE - ECHANGE
 INKOOP - VERKOOP - INRUIL

SPECIALISTE
 MÄRKLIN
 SPECIALIST

BELGISCHE MODELLEN
 OP MÄRKLIN BASIS
 MODELES BELGES SUR
 BASE MÄRKLIN

JEAN MICHEL
 Rue Remekerstraat 1
 B-1810 Wemmel
 Tel. 02/460.60.14

1. De 25.004 met „Badkuiptender” (4T32) die uit de richting van Virton kwam, werd te Vonèche gefotografeerd door de Heer Renaud op 10-05-1955. Geen drie koplampen, geen koperen ketelbanden, geen vier opbouwen op de ketel, geen stoombel enz. zoals bij het MÄRKLIN model!

Het type 25 van de N.M.B.S.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog had de bezetter aan de Belgische industrie de opdracht gegeven om 200 lokomotieven te bouwen van de Duitse „Baureihe 50”, die de nummers 50 1972 tot 50 2171 zouden dragen. Deze machines werden gebouwd door 7 firma's :

Cockerill te Seraing : 42 lokomotieven
Tubize : 38 "

F.U.F.Haine St.Pierre :	28 "
Marcinelle :	24 "
Energie :	16 "
Franco Belge :	26 "
La Meuse :	26 "

Bij de bevrijding waren 14 machines nog niet geleverd. Er dient opgemerkt te worden dat deze lokomotieven behoorden tot de

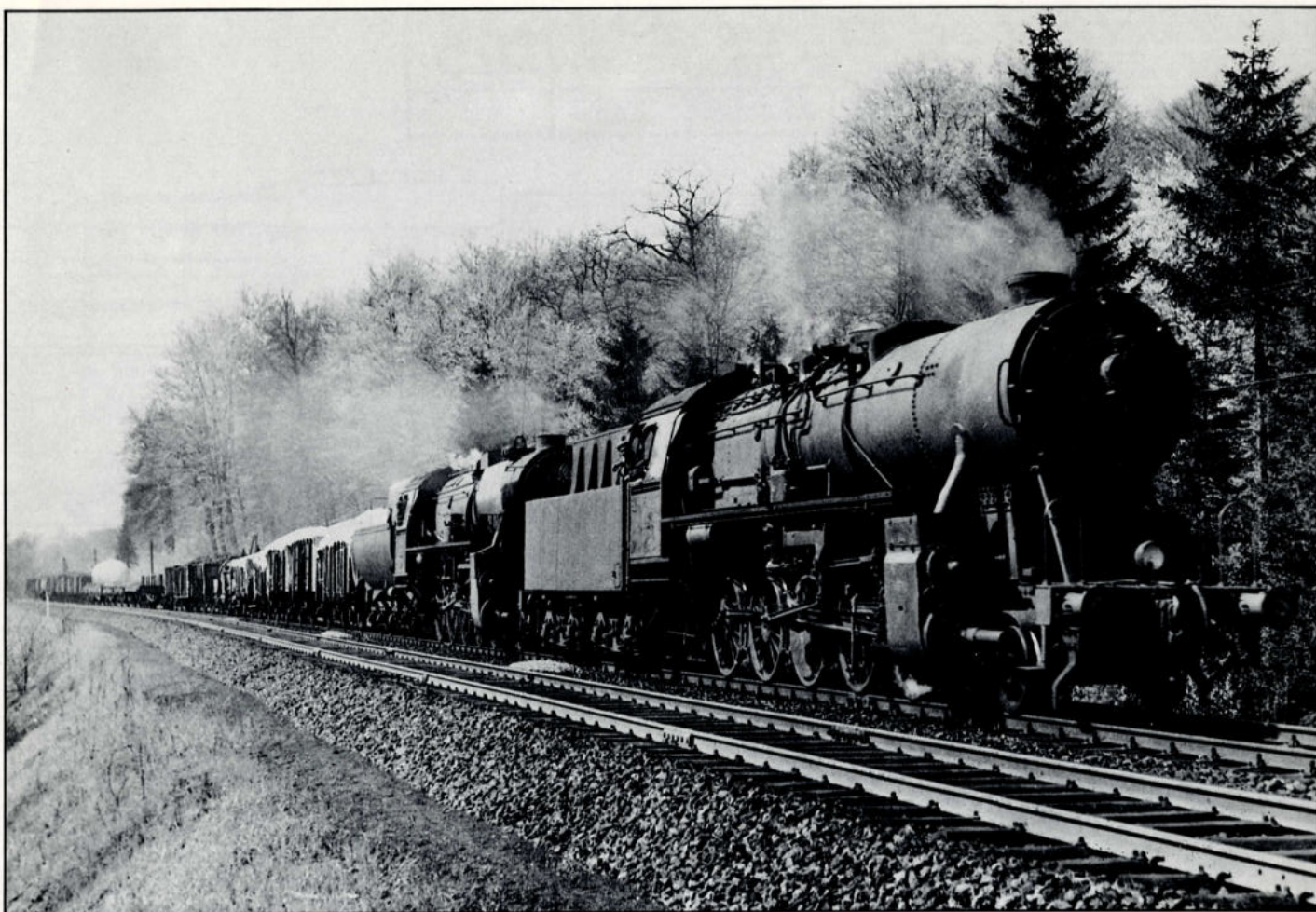
vereenvoudigde versie van de Duitse Baureihe 50. Vanaf 1941 werd bij de bouw van dit type zoveel mogelijk materiaal uitgespaard en werden de niet noodzakelijke onderdelen weggelaten of sterk vereenvoudigd. Naast de voorverwarmer werden ook de voedingsdom weggelaten, de omloopplaten en de windleiplaten; andere beplatingen werd sterk gewijzigd of zelfs totaal weggelaten. De zo geleverde loks zijn bekend onder de benaming „ÜK”, zijnde de afkorting van „übergangskriegslok”. Alle in België gebouwde 50-ers behoorden tot deze soort.

Naast deze 14 in België gebouwde lokomotieven waren er nog 11 machines van de BR 50 (BR = Baureihe of, in het Nederlands : bouwreeks) die door de Duitsers bij hun terugtocht waren achtergelaten, alsook één lok BR 44.

Deze buitgemaakte lokomotieven waren van diverse konstruktie : sommigen behoorden tot de BR 50 zonder besparingen en andere behoorden reeds tot de vereenvoudigde versie BR 50 ÜK. Typierend voor de in België gebouwde lokomotieven was dat geen enkele een machinistenhuis had met twee vensters, en ze evenmin met een voorverwarmer waren uitgerust. Grote

2. De 50.1539 van de „DR” werd op de Duitsers buitgemaakt en kreeg bij de N.M.B.S. het nummer 25.018. Deze lok is een typisch voorbeeld van de klassieke uitvoering van de BR 50 met grote windleiplaten, vier opbouwen op de ketel, een stoombel enz. De foto werd gemaakt in de stelplaats van Schaarbeek in 1947. Foto : F. Keutgens

windleiplaten van het Wagner-type bezaten alleen de door Cockerill gebouwde 25.001 en 25.013. De details van de uitvoering van de niet in België gebouwde lokomotieven vind U in bijgevoegde tabel. De aan de 25-ers gekoppelde tenders behoorden tot het Duitse type 4T26 met een waterinhoud van 26 m³ en een koleninhoud van 10 Ton. De tweede soort waren de zogenaamde „Wannentenders” (Badkuiptenders) zo genoemd wegens de ronde vorm van hun watertank die 32 m³ inhoud had. Deze tenders konden eveneens 10 Ton kolen laden.

Van de door de Duitsers achtergelaten machines werden de latere 25.016, 25.017 en 25.021 gedurende de laatste dagen van de oorlog, alsook in de naoorlogse periode tot oktober 1945 gebruikt door het Amerikaanse leger, die ze inzette op de lijn Herbesthal-Liège-Brussel. Hiervoor waren deze lokomotieven te Herbesthal gestationeerd tot ze op 20-10-1945 naar de stelplaats Schaarbeek werden overgebracht. Op de 25.011 & 25.012 na, die vanaf de fabriek rechtstreeks aan de stelplaats Latour werden geleverd, werden alle andere 25-ers toebedeeld aan de stelplaats van Schaarbeek die ze zowel in reizigers- als goederendienst inzette.

Vanaf oktober 1947 werden alle 25-ers naar de stelplaats Latour overgeplaatst die ze vooral inzette in het reizigersverkeer voor semi-direkte treinen tussen Virton en Brussel, alsook voor lokale diensten naar Arlon en Bertrix. In het goederenverkeer verdrongen ze de types 36. Na teruggave aan de DB in juni 1950 van de buitgemaakte lokomotieven bleven alleen de 14 Belgische over. Vanaf 1955 werden de eerste machines buiten dienst gesteld en de laatste werd in oktober 1959 naar de schrootbelt verwezen.

Max Delie

3. De 25.002, in dubbeltraktie met een type 26, is op weg naar Virton in La Hage op 11-05-1955. Merk op dat de lok gekoppeld is met een rechtwandige tender van het type 4T26. Foto : Renaud

In België gebouwde lokomotieven

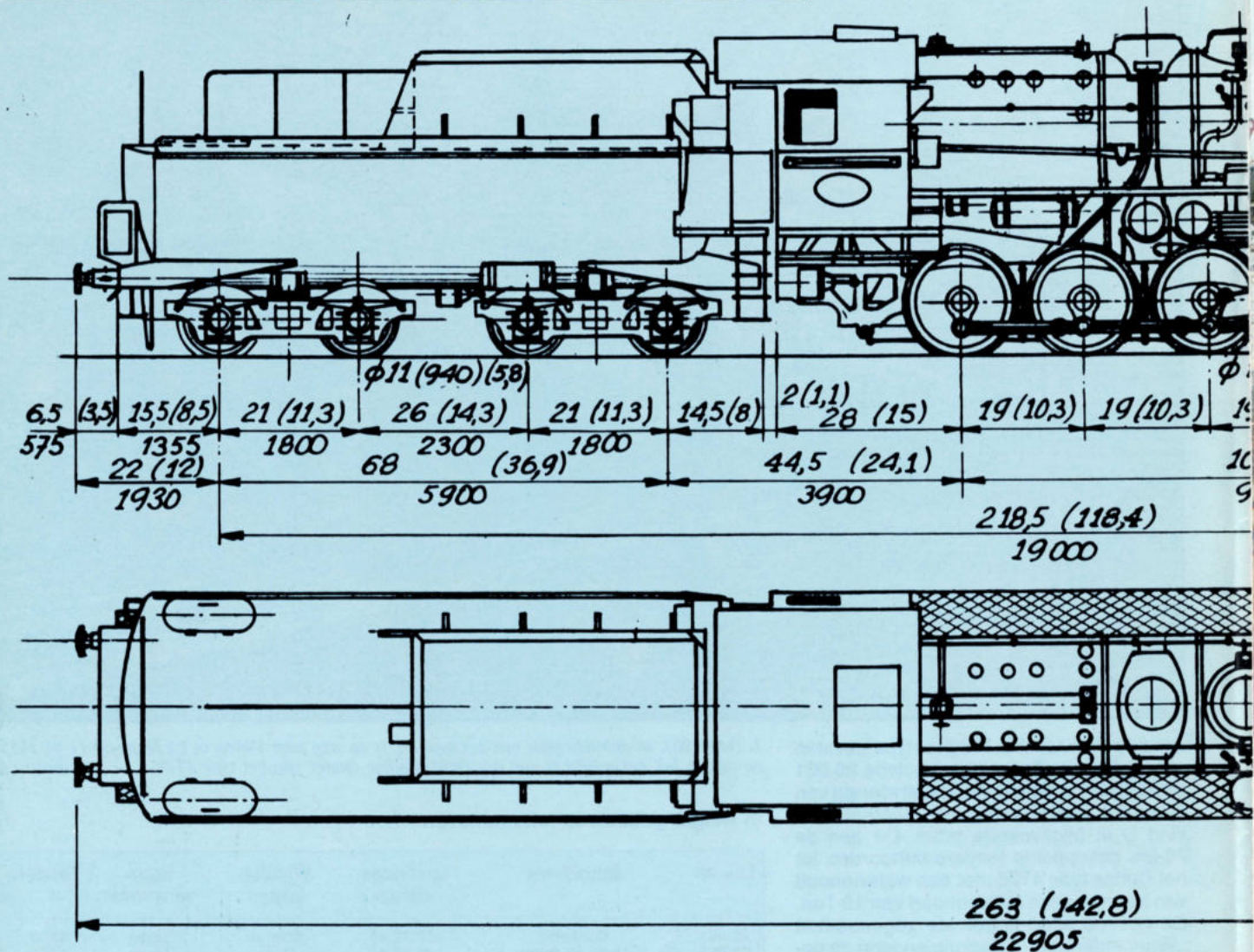
Lok nr.	Bouwfirma	Leveringsdatum	Windleiplaten	Voorverwarmer	Tender	Uit dienst
25.001	Cockerill	23.02.45	Wagner	Geen	4T32	11.58
25.002	Anglo-Fr.Belge	15.12.44	Geen	Geen	4T26	08.59
25.003	Couillet	01.12.44	Geen	Geen	4T26	02.57
25.004	La Meuse	21.12.45	Geen	Geen	4T32	07.59
25.005	La Meuse	27.03.46	Geen	Geen	4T32	11.55
25.006	La Meuse	05.06.46	Geen	Geen	4T32	03.55
25.007	La Meuse	24.09.46	Geen	Geen	4T32	03.55
25.008	La Meuse	05.12.46	Geen	Geen	4T32	11.55
25.009	La Meuse	06.06.47	Geen	Geen	4T32*	11.55
25.010	La Meuse	09.09.47	Geen	Geen	4T32	02.57
25.011	La Meuse	13.03.48	Geen	Geen	4T32	03.55
25.012**	La Meuse	20.04.48	Geen	Geen	4T32	09.58
25.013	Cockerill	17.11.44	Wagner	Geen	4T32	10.59
25.023	La Meuse	20.11.46	Geen	Geen	4T32***	08.57
Buitgemaakte lokomotieven						
25.014	Borsig	40	Wagner	Wagner	4T31	21.06.68
25.015	Schichau	40	Wagner	Wagner	4T26	01.07.64
25.016	Henschel	41	Wagner	Wagner	4T26	22.09.70
25.017	Henschel	41	Wagner	Wagner	4T26	10.07.69
25.018	Henschel	20.12.41	Wagner	Wagner	4T26	?
25.019	Schichau	41	Wagner	Wagner	4T26	21.06.68
25.020	Krupp	43	Geen	Geen	4T26	11.12.68
25.021 +	Caill	44	Geen	Knorr	****	52
25.021 + +	Henschel	18.07.41	Wagner	Wagner	4T26	27.09.46
25.022	Henschel*****	25.07.42	Geen	Geen	4T26	?
25.022 + +	Skoda	21.01.41	Wagner	Wagner	4T26	04.12.61
25.023 + +	Krupp	06.12.41	Wagner	Wagner	4T26	08.57

Verklaringen :

- * Tussen juni 1947 en januari 1948 reed deze lok met een tender 4T26 afkomstig van de 25.019.
- ** Deze was de laatste stoomlokomotief die door de NMBS in dienst werd genomen op datum van 24 april 1948.
- *** Tussen november 1946 en november 1947 reed deze lok met een tender 4T26 afkomstig van de 25.018.
- **** Bij de buitmaking was deze lok gekoppeld met een tender 4T32, even later met een 4T26, nog later stond deze lok afgesteld in Schaarbeek met een door de SNCF omgebouwde tender van een Pruisische S 10.
- ***** De enige 25-er met een gesloten machinistenhuis.
- + Foutiefelijk genummerd als reeks 25. Deze lok was geen BR 50 maar wel een BR 44.
- + + Deze loks hebben nooit een vijftellig nummer gedragen vermits zij voor de hernummering in januari 1946 terug naar Duitsland werden afgevoerd.

Lokomotief type 25 van de N.M.B.S. 25001-25023 (ex. type 50 DRG)

Get.: H.D.B. Ekerenz 10.01.88 14.02.60 1/87

De 25.004 van MÄRKLIN

Het op de markt brengen van dit model was voor de Belgische modelspoorwegvriend de zoveelste teleurstelling, want MÄRKLIN sloeg eens te meer de bal mis. Het gebruikelijke recept werd nogmaals toegepast: men neemt een Duitse lok, men schildert hem groen voorziet hem van enkele gele opschriften, steekt hem in een doos met de naam MÄRKLIN, en hoopt dat deze naam de rest doet. En warempel de naam MÄRKLIN doet het nog gedeeltelijk ook want er is een modelspoorweg- (nee modelspoorweg kan men het niet meer noemen want het heeft niet veel meer met een reproductie in Ho te maken) snobisme ontstaan dat nu eenmaal wil dat in je verzameling geen MÄRKLIN-nummer mag ontbreken. Maar voor de modelspoorwegvriend is het de zoveelste miskleun van het merk met de grote naam maar met de kleine modelgetrouwheid.

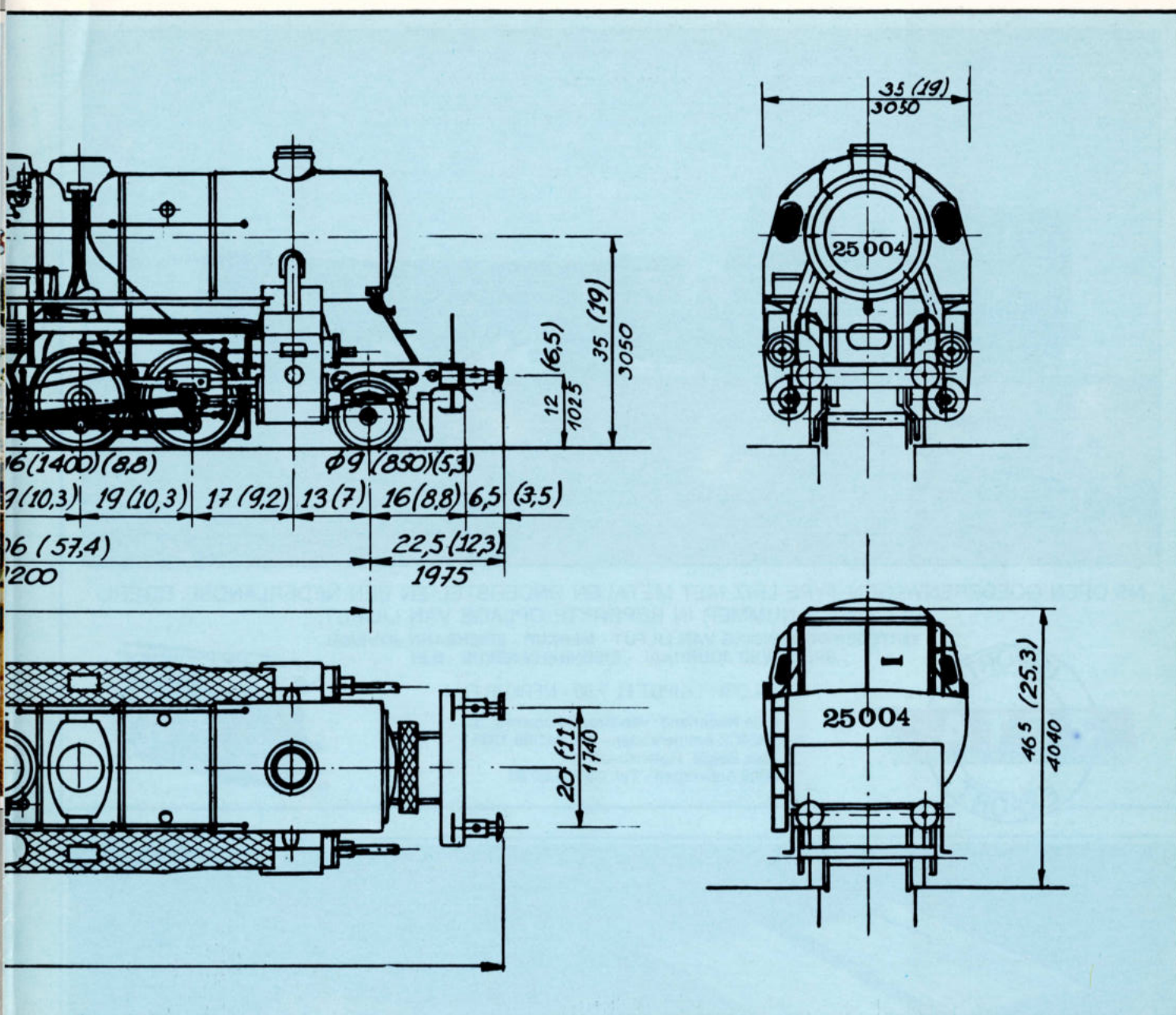
Maar laten we nu de nieuweling eens even nader bekijken. De Duitse lok 50.3143, die MÄRKLIN reeds vroeger op de markt heeft gebracht, werd eenvoudigweg groen gespoten. Er werd geen rekening mee gehouden

dat de Belgische 25.004 tot de „ÜK” reeks behoorden (zie uitleg bij de beschrijving van het grote voorbeeld), en slechts 3 opbouwen op de ketel had en geen 4, aangezien de stoomdom was weggelaten. De imitatie van de koperen ketelbanden is zeker als grap bedoeld: een lokomotief die in de oorlog gebouwd werd toen materiaal sparen aan de orde was, voorzien van koperen ketelbanden! Totaal fout, het wordt tijd dat men bij MÄRKLIN eens een boek leest over spoorweggeschiedenis.

Met 3 koplampen is een type 25 nooit uitgerust geweest. Zoals de foto's duidelijk aantonen, reden de 25-ers met een elektrische koplamp op de bufferbalk en een petroleumlantaarn op de rookkastdeur. De kleine opstaptreden onder de rookkastdeur zijn ook niet aanwezig op de 25.004 en evenmin de voorverwarmer, de stoombel noch de Indusi onder het machinistenhuis. Dit laatste is bij Märklin van het gesloten type (Norwegerführerhaus) met verluchtingskleppen, daar waar bij de Belgische loks steeds het open machinistenhuis aanwezig was met één centraal gelegen verluchtingsklep. Er zijn nog een aantal details fout, zoals de hoogte van de schouw, het ontbreken van de kleine, rechthoekige opbouw

boven op de cylinders en de bedieningsschoeppijpen die bij de echte 25.004 ondergebracht zijn in een zogenaamd vorstbeschutkanaal. De beschrijving is daarentegen mooi. Spijtig dat de afkorting van de stelplaats Latour (MUT) op een zwarte achtergrond werd aangebracht daar waar deze in werkelijkheid op groene achtergrond stond.

De tender is mooi nagebootst maar hier ook treffen wij enkele fouten. De Belgische tenders hadden deuren, het model van MÄRKLIN heeft er geen. Tevens bezit het model 3 sluitlantaarns daar waar twee reeds voldoende waren. Het nummer op de tenderachterwand is eveneens fout: dit stond geenszins op de plaats waar het Duitse nummerschild normaal werd aangebracht. Een suggestie durven wij toch doen: Indien MÄRKLIN nu eens een echte tender zou bouwen van het type 4T26 en deze koppelen met een BR 50 voorzien van grote windleiplaten, een afdekplaat onder de rookkamerdeur en een open machinistenhuis dan zouden de Duitse modelspoorwegvrienden er weer een variant bij hebben, in Belgische kleuren geschilderd zou het een juiste nabootsing zijn van de 25.018 (deze buitgemaakte lok beantwoordt volledig aan

de hierboven beschreven versie), en zo zou MÄRKLIN iets kunnen goed maken van wat ze nu als volledige mislukte uitvoering op de markt heeft gebracht.

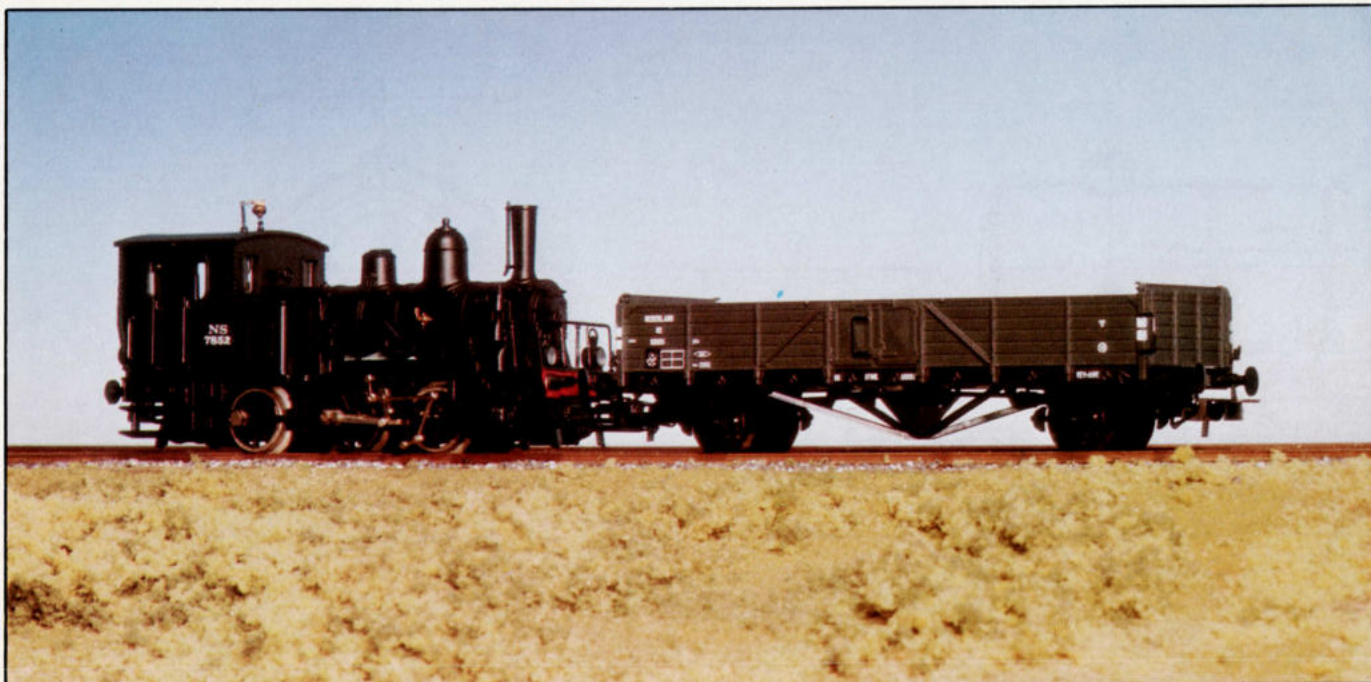
Afmetingen van het model zowel als de rijei-

genscapen staan buiten kritiek. Het is meer dan betreurenswaardig dat zulk negatieve commentaar op een Belgische model gegeven moet worden, maar na de mislukte poging om pseudo-Belgische types 64 en

96 aan haar Belgisch clientèle aan te smeren had men bij MÄRKLIN reeds moeten weten dat de Belgische modelspoorwegvrienden zich geen appels voor citroenen laten opdringen.

Roger Visser

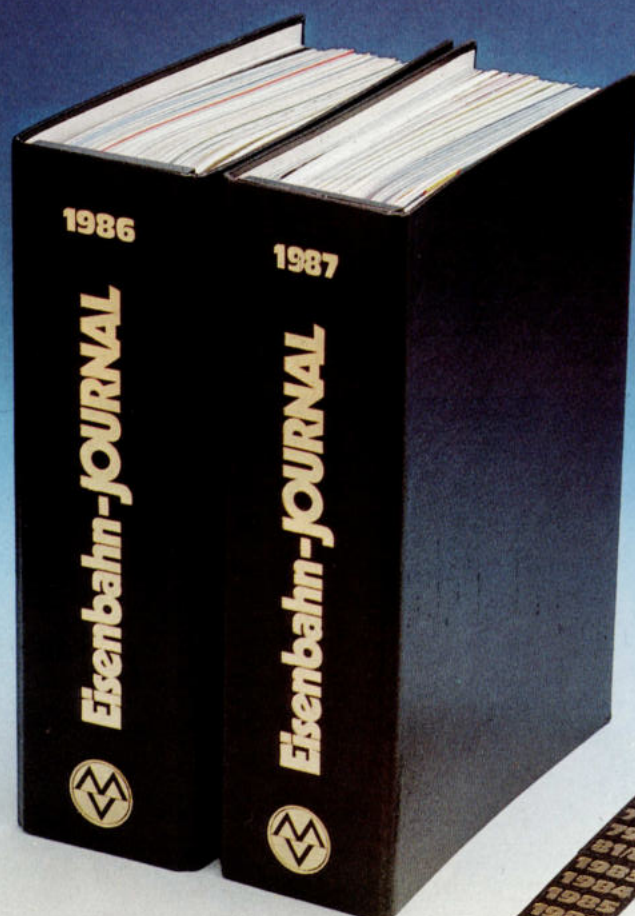
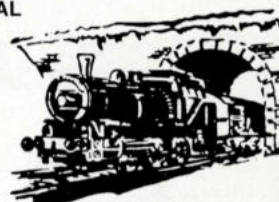

NS OPEN GOEDERENWAGEN TYPE LINZ MET METALEN ONDERSTEL EN EEN NEDERLANDSE TIGERLI
MET ANDER NUMMER IN BEPERKTE OPLAGE VAN LILIPUT.

VERTEGENWOORDIGING VAN LILIPUT - MERKUR - EISENBAHN JOURNAL
SPOORWEG JOURNAAL - EISENBAHN REVUE - DJH

CATALOGI : LILIPUT FL 7,50 - MERKUR FL 4

Zeta Nederland : van Broeckhuizenstr. 35
5324CZ Ammerzoden - Tel. 041/99.1333
Zeta België, Halenstraat 15
2008 Antwerpen - Tel. 03/235.80.89

Nu leverbaar! Eisenbahn Journal Verzamelmappen

Deze in zwart kunstleder uitgevoerde verzamelmappen zijn geschikt om 12 tijdschriften op te bergen. De mappen worden per 2 stuks geleverd.

Prijs : FL 36.-/ BF 650.-.

Te verkrijgen bij : Editions H.K./
Spoorweg Journaal
Aachenerstrasse 6
B 4700 EUPEN

Een briefkaart volstaat voor het aanvragen van de mappen.

Jocadis

SPRL / PVBA

Rue de Bruxelles 53

Brusselstraat 53

ENGHIEN 1390 EDINGEN
(Belgium)

Tel. 02/3957105

AUTORAIL 46 SNCB

- Boîte de construction laiton / métal blanc
- Moteur 5 pôles ROCO
- Transmission par cardan à 1 bogie
- 4 versions possibles
- La caisse est livrée cintrée et soudée

MOTORWAGEN 46 NMBS

- Bouwdoos messing / wit metaal
- Aandrijving via een as door een vijf-polige ROCO motor
- Vier verschillende modellen
- De kast wordt voorgemonteerd geleverd

NIEUW IN 1988

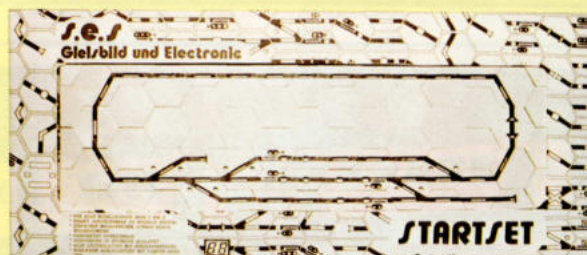
GODEN SERIE set met 3 dubbeldeksrijtuigen, t.w. een stuurrijtuig, een 2de klas ruituig en een 1^e/2de klas rijtuig.

Ook nog gele NS 1307 loc met eenbeen - Sommerfeldt pantograaf en verder veel nieuw buitenlands materiaal.

Dit alles staat in de nieuwe 1988/89 catalogus die eind Maart verwacht wordt.

LIMA WEET WAT LIEFHEBBERS WILLEN
Importeur :
OVERBEEK BV
VLAARDINGEN

S.A. ET. VAN DER PERRE N.V.

NIEUW :

BEMO : CATALOGUS : Franse versie.

Trekker HOm RhB Te 2/2, ref. 1270

Trekker HOm FO Te 2/2, ref. 1271

SOMMERFELDT : Montage-handleiding, talrijke illustraties en Franse tekst.

Bovenleidingsmast van de DR. ref. 114.

SES ELEKTRONIK : Basisassortiment voor de constructie van een optisch controlebord.

Reisweg, wissels en signalen, aanbevolen voor het DIGITAL systeem.

ref. 3000 : versie met lichtgevend dioden.

ref. 3001 : versie met gloeilampen.

Keienberglaan 28, B-1850 GRIMBERGEN (02/269.14.55)
(wij verkopen niet aan particulieren).

SES ELEKTRONIK
VERKEERSLEIDINGSPOST / TABLEAU DE COMMANDES
ET / EN BLOKSYSTEEM VOOR / POUR
MARKLIN FLEISHMANN DIGITAL

La maison du modélisme

21 rue Jardon - B-4800 Verviers

Tel: 087/31.07.34

Beca
decalcomanies
overdrukplaatjes
en/in

HO
pour/voor
trains et camions
treinen en
vrachtautos

NIEUW:
Overdrukplaatjes voor
Belgische goederen-
wagens.

NOUVEAU
Diverses decalcoman-
ies pour wagons
marchandises Belge.

EXCLUSIVITE POUR LA BELGIQUE: décalcomanies belges trains + camions HO
Vente par correspondance

Liste de prix sur demande

Exclusief voor België: overdrukplaatjes voor treinen en Belgische en Nederlandse vrachtautos.

G. Keuterman

Import en Reparatie van Modeltreinen en toebehoren
märklin Service-centrum

HAG Re 6/6

LIGT NU IN DE WINKEL

Bestelnr.:
205/206 groen
207/208 rood

Dingeldeinstraat 16
7621 XJ Borne
Telefoon: 074-664044

Vertegenwoordigd voor Nederland

elektronische systemen
in modeltreinen

S.E.I.

**SYSTEME
LAUER**

**SOFTWARE
HARDWARE**

Modelleisenbahnen
Modèles de chemins
de fer

GEORG BROCKMANN, Replica onderdelen

**BESOIN D'UN CONSEIL?
ENVIE DE PARLER TRAINS?
UNE ADRESSE:**

OTTIGNIES LOISIRS

Rue des Coquerées 19
1341 Ottignies-L.L.N.
☎ (010) 61 30 74

MODELISME FERROVIAIRE

**ENTRETIEN - RÉPARATIONS - TRANSFORMATIONS
RÉALISATIONS PERSONNELLES.
ENCODAGE FMZ AGRÉE FLEISCHMANN
Fleischmann - Kleinmodellbahn - Roco - Lima - Pika etc.
MKD - POLA - FALLER**

SPRINTER TUSSENBAK

- Modelbouwcentrum Zwolle, Vechtstraat 96, 038 - 534870
- Het Snuffelhuisje, Boerhaavelaan 124, Schiedam

Leverbaar eind januari, begin februari 1988

Te verkrijgen bij:

- Modelbouwcentrum Hilversum, Hoge Larenseweg 3,
035 - 832877
- Modelbouwcentrum Haarlem, Barteljorisstraat 3,
023 - 310987

TRAWOS models

- TRAWOS MODELLS, Hunzestraat 39, Heerlen,
045 - 727118 (na 18.00 uur)

„TREINHOBby“

in EINDHOVEN

TRIX-EXPRESS SPECIALIST

5614 GB EINDHOVEN - ROZEMARIJNSTRAAT 14 NABIJ E3A67 AFSLAG MOTEL EINDHOVEN

Tel: 0031/40/112277 - VRIJDAGS KOOPAVOND

HET MODELSPoorCENTRUM VAN HET ZUIDEN
ONZE SHOW ROOM 90 M², ALLEEN AL EEN BEZOEK WAARD
WIJ VOEREN VELE MERKEN EN TOEHEHOREN, OOK AUTO'S 1:87
MARKLIN DIGITAL - FLEISCHMANN GOUDEN SPOOR DEALER -
REPARATIE - INRUILARTIKELN - INKOOP - POSTVERZENDING.

**UNIEK
IN DE
ACHTERHOEK**

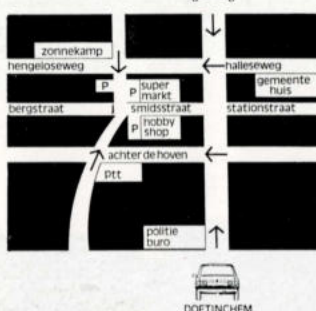
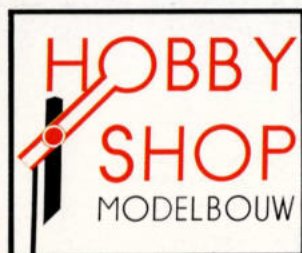
**zelfs onze prijzen
zijn op schaal**

Verkoop van alle bekende merken treinen, modelauto's en toebehoren. Tevens inruil en occasionverkoop, elke vrijdagavond - 's Maandags gesloten - vrijdags koopavond. Doorlopend aanbiedingen in: **Arnold-N, Fleischmann** - ook **Piccolo, Electrotren, Lima, Liliput, Märklin, Roco** - ook **N, Trix-minitrix**. Tevens leveren wij **THS** en **Reitsma transfers** en lakken, **Sommerfeld NS** bovenleiding, messing en kunststofprofielen. **Faulhaber** en **Tenshodo motoren**, **Mastica ombouwsets**, **Premier seinen**. Gratis digitaal ombouw met garantie. Natuurlijk **Märklin Digital**, jubileumseries, boeken en tijdschriften.

Eigen reparatie en ombouwservice, ook postverzending.

- In de **HOBBY-SHOP MODELBOUW**, Smidsstraat 3 Zelhem, s'maandags gesloten - vrijdagavond koopavond. ☎ 08342-3169
- Iedere maand speciale aanbiedingen in de etalage.
- Uniek kortingssysteem door sparen voor gratis uitzoeken.
- Gratis digitaal ombouw met garantie, (Märklin), (Fleischmann).
- Verkoop - advies - reparatie - taxatie.
- In de **boerderij, Het Rul**, Papaverstraat 1 Zelhem, elke vrijdagavond van 19.00 tot 21.00 uur.
- Occasionverkoop met doorlopend voordelige aanbiedingen.
- Keuze uit honderden wagons en lok.

DUS MEER PLEZIER VOOR MINDER GELD!

**LE SPECIALISTE
DU MODELE REDUIT
BELGE
GESPECIALISEERD IN
BELGISCHE MODELBOUW**

Quai de Gaule 9
B-4020 LIEGE/LUIK
☎ 041/41.29.87

hobby 2000
MARKLIN - ROCO

Spoorwegfilms op video

Stuur Fl 0,75 aan postzegels voor catalogus.
België / Luxemburg 1 int. antwoordcoupon.

O. Schouwstra
P. Campersingel 83
9713 AE Groningen (NL)

DE WAPSTAD DEN HAAG

Wapservestraat 534
(bij Leyweg) 070-662241

Alle merken UIT VOORRAAD LEVERBAAR
van Märklin Z t/m LGB. Kortingen 10 % - 20 %

Een nieuw adres in het Zuiden van Nederland
de 'Spoorzoeker'
Dorpsstraat 48A, 5556 VL Borkel/Gemeente
Valkenswaard
telefoon 04908-553

In- en verkoop. Inruil. Reparatie. Restauratie en Ombouw van gebruikte modelspoorwagons en autobanen
Despecialiseerd in:
Smalspoor - HO₀, HO₁, en O₀
(o.a. Egger-Bann, Bemo, Liliput, Dundas)
Autobanen - HO en OO (o.a. Falier A.M.S., Minic-Motorways, Rasant)
Autobanen - 1:24 en 1:32 (o.a. Märklin Sprint, Fleischmann, Scalextric)
Troleysbussen - HO en N (Eheim, Brawa)
Onderdelen van veel merken treinen en autobanen.

woe 13-18uur

vrij 13-21uur

wegass

**BOOTEN IN 1/87
BATEAUX AU 1/87**

**Schneider
Modellbahnzubehör**

KLEIN MODELLBAHN

s.p.r.l.

Institut J. DUPUIS

Rue de Sart 67

B-1490 Court St Etienne

Tel. 010/61.23.87

DE SPRINT

Modelbouw Modelspoor
Collector cars

Spuweg 59 078 - 13 87 66
Dordrecht

WENTINK

**GROOTS IN TREINEN
VOOR IEDEREEN ALTIJD
10 - 30 % KORTING**

ARNHEM

Steenstraat 20

Tel. 085/42.32.26

APELDOORN

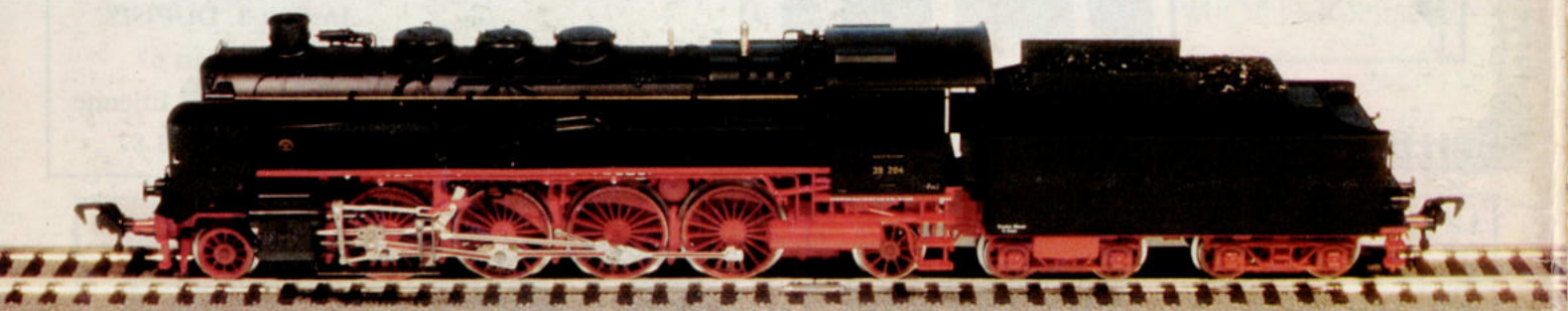
Loseweg 39

Tel. 055/21.22.70

Beiden filialen hebben
een grote occasion afdeling
Informeer naar de openingstijden

Inkoop - Inruil treinen

BR 39-204

FLEISCHMANN